

300.715

๕619 ก

๒. 2

การทดลอง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกล
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : วิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
กับวิธีการสอนปกติ

- 3 ก.ช. 2536

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มีนาคม 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

185232

การทดลอง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกล
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : วิธีสอนกระบวนกรกลุ่มสัมพันธ์
กับวิธีการสอนปกติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
มีนาคม 2536

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนปกติ (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ตามตัวแปรเพศ อายุ สถานภาพอาชีพและสถานภาพสมรส ของนักศึกษาทางไกล ที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1/2535 จำนวน 67 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองสอนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุมสอน ด้วยวิธีสอนแบบปกติ มีแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา (ส 401) เป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีแบบแผนในการวิจัย แบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 8 ครั้ง ะ ละ 1.30 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติพื้นฐานและ t - test (Dependent และ Independent)

ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่า นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่า ก่อนการทำการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพการทำงาน และสถานภาพการสมรส แตกต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARATIVE EXPERIMENTAL ON ACADEMIC ACHIEVEMENT IN SOCIAL SCIENCE
OF UPPER SECONDARY DISTANCE LEARNING STUDENTS THROUGH
GROUP DYNAMICS AND TRADITIONAL TECHNIQUE

Present in Partial Fulfillment of Requirement of the
Master of Education Degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

March 1993

The purposes of this study were to compare the academic achievement in Social Scienc of the upper secondary distance learning students in Lopburi province of the nonformal education center through group dynamics and traditional technique. and to compare the academic achievement in Social Scienc in according to sex , age , occupation and marital status of the distance learning students through group Dynamics.

The subject were 67 distance learning students of the nonformal education center in lopburi in the academie year in 1992. The subjects were drawn by random sampling technique and classified in to two groups : Experimental group learning by group dynamics and control group learning by traditional technique. The research measurement was academic achievement test. The research design was randomized control group pretest - posttest design. Amount of time used 8 sessions : 1.30 hour sessions. Basic statistics and t-test were used as statistical method.

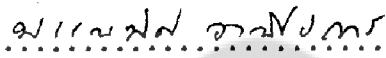
The results were as follows :

1. The distance learning students in the experimental group showed higher scores in achievement than the control group significant at .01 level.
2. The distance learning students in the experimental group showed higher scores in achievement than before the experiment significant at .01 level.
3. There were no significant differences in achievement among off the differences in sex , age , accupation and marital status of the students in the experimental group.

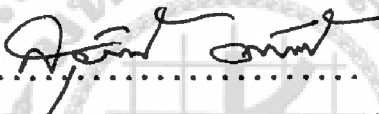
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์พรรณพิศ วาณิชัยการ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์พรรณพิศ วาณิชัยการ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร. เพ็ญแข ประจันปัจจนิก)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่ 4 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาน่างตึงจากรองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และอาจารย์พรรณพิศ วาณิชย์การ ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนผู้วิจัยสามารถดำเนินการทำปริญญานิพนธ์นี้ได้สำเร็จ ขอกราบขอพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอพระคุณ ดร. เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก ที่กรุณาให้คำแนะนำและรับเป็นกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและแนวทางการดำเนินการวิจัย

ขอกราบขอพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร นัตรศุกกุล ภาควิชาแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา ดร. เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ รองศาสตราจารย์ ดร. พิศร ทองชื่น สำนักทดสอบมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อาจารย์ทวีป อภิสิทธิ์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน และอาจารย์สมพิศ วิสิษฐสิริ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดลพบุรี ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ แก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอพระคุณผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ครูประจำกลุ่ม การศึกษาทางไกล และคณะนักศึกษาทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ที่ช่วยและให้ความร่วมมือในการทดลองสอนและการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา สังคมศึกษา

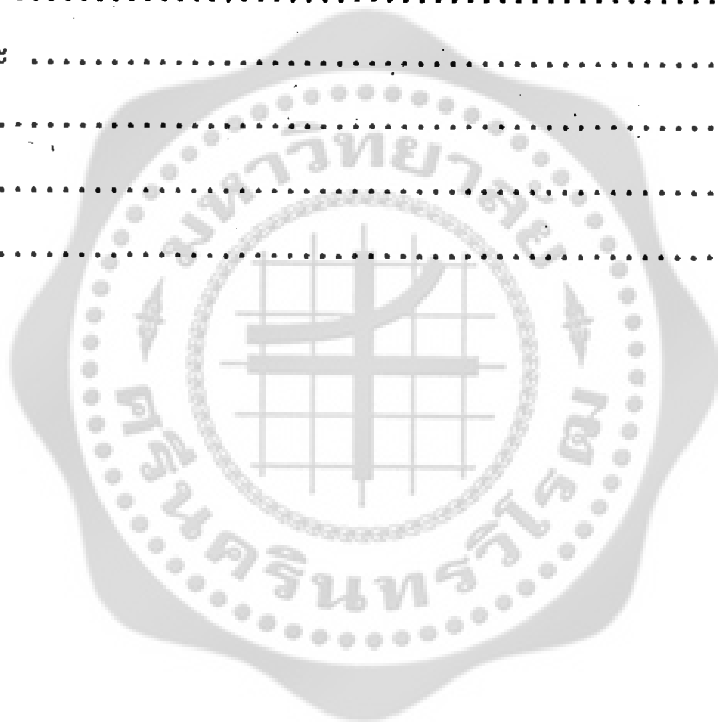
คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

(นายสุบ เดชเพชร)

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	กุ่มหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	9
	การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล	20
	การจัดการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษา	23
	หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530	25
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	30
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	31
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
	เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ	31
	การดำเนินการทดลอง	36
	การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	55
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	55

บทที่	หน้า
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า	55
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	55
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	56
การดำเนินการทดลอง	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	57
อภิปรายผล	58
ข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	69
ประวัติย่อผู้วิจัย	147

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางวิเคราะห์หลักสูตร	35
2 แบบแผนการทดลอง	36
3 ระยะเวลาในการทดลอง	37
4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาทาง โกล กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ..	46
5 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนการทดลองสอน ระหว่าง นักศึกษาทาง โกล กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	47
6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทาง โกลที่สอน โดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนปกติ	48
7 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทาง โกล ระหว่าง ก่อนและหลังการทดลองสอน	49
8 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทาง โกล ก่อนและ หลังการเรียนของกลุ่มควบคุม	50
9 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทาง โกล เพศชาย และเพศหญิง หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง	51
10 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทาง โกลที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี กับที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง	52
11 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทาง โกลที่มี งานทำกับไม่มีงานทำ หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง	53
12 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทาง โกลที่มี สถานภาพเป็นโสดกับที่มีสถานภาพสมรส หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง	54
13 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความยาก ความยากมาตรฐานของแบบทดสอบ ...	71
14 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอบก่อนและหลังการเรียนของกลุ่มทดลอง	74
15 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอบก่อนและหลังการเรียนของกลุ่มควบคุม	76

ภูมิหลัง

ความเปลี่ยนแปลงในสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ สภาพความต้องการกำลังคน ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น และพฤติกรรมของบุคคล ในด้านศิลปกรรมจรรยาและด้านการเมือง ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ นั้นชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นให้มีการปรับระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่ ที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2532 : คำชี้แจง ~~X~~ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ ศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน สอดคล้องกับการปรับระบบการศึกษาของชาติให้ทันกับความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะการจัดการศึกษาทางไกลในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สามารถผลิตกำลังคนในระดับกลาง ที่จะเป็นกำลังสำคัญของสังคมและประเทศชาติต่อไป ดังจะเห็นได้จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางไกล สายสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 ว่ามุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ และเจตคติที่ถูกต้อง สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น รู้จักกระบวนการจัดการ ตลอดจนการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งการเน้นการเตรียมตัวผู้เรียนให้พร้อมที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ปรับตัวได้อย่างดี และรู้จักแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533 : 5-6) สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2529 : 83) ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการเรียนการสอนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและสังคมพอ ๆ กัน สำหรับเนื้อหาวิชาที่เป็นส่วนประกอบของหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางไกล สายสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากเป็นพิเศษ คือ วิชาสังคมศึกษา เพราะวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญในการพัฒนาคน หรือทรัพยากรมนุษย์ที่ดีให้แก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นวิชาที่ศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ และความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532 : 11) ดังนั้น การเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีการเรียนทางไกล ครูผู้สอน

การคำนึงถึงความต้องการและประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียน ได้คิดอย่างอิสระ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ และรู้จักทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ผาณิต เพชรจำรัส. 2529 : 2) เพราะในชีวิตจริงน้อยคนที่จะทำอะไรได้สำเร็จได้ด้วยตัวคนเดียว โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่น การทำงานที่จะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัยความคิด ความร่วมมือ การสนับสนุน ทางด้านกายและกำลังใจ ดังนั้นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในการทำงานกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้กับผู้เรียน (ทวีป อภิสทธิ. 2528 : 46) สอดคล้องกับการจัดการศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2533 : 5-8) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาคำรา แบบเรียนและเอกสารต่าง ๆ ด้วยตนเอง พร้อมทั้งการรับฟังบทเรียนทางวิทยุควบคู่กันไป นอกจากนี้ ผู้เรียนต้องไปร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มตามที่กำหนด เพื่อทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ แต่การเรียนการสอนการศึกษาทางไกล วิชาสังคมศึกษาเท่าที่ผ่านมาครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะการทำงานกลุ่มไม่ได้หมายความว่าครูแบ่งกลุ่มแล้วปล่อยให้ผู้เรียนทำงาน แต่หมายถึงการสอนที่ครูจะต้องแนะแนวทางในการเรียนรู้ ให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการทำงานและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนฝึกให้นักเรียนสามารถหาวิธีทำงานและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนฝึกให้นักเรียนสามารถหาวิธีแก้ปัญหาคือปัญหาที่ดีที่สุดมาใช้ในกลุ่ม (ทัศนยา แคมมณี และคนอื่น ๆ 2530 : 85) สำหรับการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มนักเรียนนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาจากบทเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มและการพึ่งตนเอง เพื่อฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม การคิดและการตัดสินใจอย่างมีระบบแต่ที่ผ่านมาครูประจำกลุ่มไม่มีความถนัดที่จะคิดกิจกรรมกลุ่มมาใช้ฝึกผู้เรียน และครูประจำกลุ่มไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการพบกลุ่ม ในส่วนของกิจกรรมที่แบ่งเร่กันอยู่ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 14-16)

จากที่กล่าวมาว่าปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการเรียน การสอน วิธีการเรียนแบบทางไกล โดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น สิ่งที่ควรได้รับการแก้ไขมากที่สุด คือ วิธีการสอนของครู เพราะเท่าที่ผ่านมายังเป็นการสอนเนื้อหาวิชา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 16) ผู้เรียนจึงไม่มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะกระบวนการกลุ่ม การคิด การตัดสินใจอย่างเป็นระบบ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533 : 37) ครูประจำกลุ่มยังเน้นในเนื้อหาวิชา มากกว่าการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด ตัดสินใจอย่างมีระบบ การรู้จักการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการกลุ่ม การ

เรียนรู้พฤติกรรมจากกลุ่ม ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจึงเป็นการสกัดกั้นความอยากรู้
อยากเห็น อยากทดลอง อยากแสดงออกของผู้เรียน ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนและส่งผล
ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง (สมถวิล วิเศษสมบัติ. 2529 : 221) ประกอบกับนักศึกษา
ทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประมาณ 95% เป็นผู้ที่มีอายุ
อยู่ระหว่าง 14-35 ปี (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533 : 31) ซึ่งเป็นผู้ใหญ่มากตามเกณฑ์การ
พิจารณาบุคคลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้ผู้เรียนที่มีอายุ
ย่างเข้าปีที่ 15 (14 ปีบริบูรณ์) เข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ (เชียรศรี วิริธสิริ. 2527 : 36) และ
เป็นบุคคลที่มีความต้องการที่จะทำการพัฒนาตนเองให้เข้าสู่สภาวะและการมีภารกิจเชิงพัฒนาการที่
เหมาะสมและสอดคล้องกับวัย หากการพัฒนาตนเองไม่เป็นไปตามความคาดหวัง จะก่อให้เกิดปัญหา
ในการปรับตัว (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 4-7) ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลงรวม
ทั้งปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษาที่แตกต่างกันมากในเรื่องของอายุ เพศ สถานภาพ
ในการประกอบอาชีพ และสถานภาพในการสมรส ล้วนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
ได้ทั้งสิ้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 47-49)

การแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม
เข้ามาช่วย ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นวิธี
การที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะเทคโนโลยีทางการศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้
การเรียนการสอนเป็นไปตามความสามารถของผู้เรียน เช่นการสอนโดยชุดการสอนแบบโปรแกรม
การสอนแบบชุดการสอนมินิคอร์ส (Mini Course) เป็นต้น นอกจากการสอนดังกล่าวแล้ว ยังมีวิธี
การสอนที่เหมาะสมอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งเหมาะสมกับลักษณะของวิชาสังคมศึกษา และสอดคล้องกับวิธีการ
เรียนการสอนแบบทางไกลเป็นอย่างดีซึ่งสามารถพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนได้คือการสอน
แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพราะกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทักษะทางด้าน
สังคมได้แก่การอยู่ร่วมกัน การแบ่งปัน การมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน การเคารพในสิทธิของ
ผู้อื่น การเข้าใจสภาพของสังคม และทักษะการทำงานกลุ่ม (เยาวภา เดชะคุปต์. 2517 : 228)
สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2520 : 159) กล่าวถึงกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นการทำให้
ผู้เรียนมาร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการสำรวจตนเอง โดยเรียนรู้วิธีการให้ข้อสังเกตแก่กัน
และกัน (Feedback) ผู้เรียนจะถือเอากลุ่มเป็นเสมือนห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ที่ตนสามารถ

ทดลองพฤติกรรมและความรู้สึกในแนวใหม่ ๆ ในกระบวนการเรียน โดยผู้เรียนจะค่อย ๆ พัฒนาความเข้าใจ ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มโดยอาศัยการสื่อสารระหว่างกันซึ่งอาจเป็นคำพูด หรือการทำงานร่วมกัน (เขาวภา เดชะคุปต์. 2517 : 153)

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นไปได้ว่าสามารถใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษา เพราะกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ ทศนคติ ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม ฝึกหัดการแก้ปัญหาจากการกระทำกิจกรรมกลุ่ม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลที่ใช้กระบวนการกลุ่มมาแก้ปัญหาการเรียน ใช้ประกอบความคิด การตัดสินใจ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533 : 37)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบปกติ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพื่อพัฒนาการการสอนวิชาสังคมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนด้วยวิธีการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับวิธีการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาตามตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรสของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนด้วยวิธีการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะได้ข้อมูลและแนวทางในการจัดทำแผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และวิชาอื่น ๆ ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญศึกษา พุทธศักราช 2530 และจะเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่งานการศึกษานอกโรงเรียน โดยเฉพาะครูประจำกลุ่มที่จะได้นำเอากระบวนการกลุ่ม

สัมพันธ์ไปพัฒนาการเรียน การสอนของนักศึกษาทางไกล หรือนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนวิธีเรียนแบบอื่น ๆ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำกัดอยู่ในขอบเขตของประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ทำการศึกษา ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาทางไกล ที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาใหม่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวน 245 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้มาจากการสุ่มจากประชากร โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย มาจำนวน 2 ห้องเรียน และจับฉลากให้กลุ่มแรกเป็นกลุ่มทดลองและให้กลุ่มที่เหลือเป็นกลุ่มควบคุม

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ทำการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 วิธีสอน

- กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
- แบบปกติ

3.1.2 เพศ

- เพศชาย
- เพศหญิง

3.1.3 อายุ

- ต่ำกว่า 18 ปี
- 18 ปี ขึ้นไป

3.1.4 สถานภาพในการประกอบอาชีพ

- มีงานทำ
- ไม่มีงานทำ

3.1.5 สถานภาพสมรส

- โสด
- สมรส

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การร่วมปฏิบัติกิจกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยการระดมพลังสมองของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน ทำให้บุคคลได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มช่วยให้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น ทั้งยังส่งเสริมให้บุคคลมีความรับผิดชอบสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้

2. วิธีการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การสอนที่อาศัยสัมพันธภาพของนักศึกษาในขณะที่ร่วมปฏิบัติกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทั้งในด้านเนื้อหา พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ และการประยุกต์ใช้ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นนำ เป็นการปูพื้นสัมพันธภาพและบรรยากาศให้ผู้เรียน มีความพร้อมในการเรียน การสอน โดยการจัดสถานที่ แนะนำวิธีดำเนินการเรียน การสอน กฎเกณฑ์ในการทำงาน กติกาต่าง ๆ ระยะเวลาตลอดจนปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ

2.2 ขั้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียน ได้แก่ การอภิปราย เกม บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง

2.3 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ ให้นักเรียนอภิปราย โดยใช้หลายรูปแบบเพื่อความเหมาะสม เช่นการอภิปรายกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมต่าง ๆ จากข้อมูลของผู้สังเกตการณ์ขณะปฏิบัติกิจกรรมในด้านเนื้อหา พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนกระบวนการในการทำงานร่วมกัน

2.4 การสรุปและการนำหลักการไปประยุกต์ใช้ ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนนำหลักการเรียนที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และให้ผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ทั้งหมด

2.5 การประเมินผล เป็นการประเมินผลว่าผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ในด้านเนื้อหา และการประยุกต์ใช้ โดยการประเมินผลจากการสังเกต การตอบคำถามตลอดจนผลงานของผู้เรียน

3. วิธีสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษาที่มุ่งให้นักศึกษาทำกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นรายบุคคล หรือในบางกิจกรรมที่จำเป็นให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อย่นระยะเวลาในการทำงาน แต่จะไม่เน้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน โดยมีผู้นำกลุ่ม เป็นผู้คอยให้คำแนะนำในการทำกิจกรรม อำนวยความสะดวกในการเรียน และคอยให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะทำกิจกรรม ผู้นำกลุ่มต้องศึกษารายละเอียดในบทเรียนและจัดเตรียมสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะใช้ซึ่งงานได้ทันที วิธีสอนแบบปกตินี้ผู้นำกลุ่มและนักศึกษาจะต้องปฏิบัติ ดังนี้

คำแนะนำในการสอนตามวิธีสอนแบบปกติสำหรับผู้นำกลุ่ม

1. ในวิธีสอนนี้ เน้นให้นักศึกษาได้ศึกษาเนื้อหาตามหลักสูตร และให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นส่วนมาก
2. ผู้นำกลุ่มควรศึกษาแผนการสอนในแต่ละแผนให้ละเอียดและเตรียมสื่อการเรียนพร้อมอุปกรณ์การสอนมาให้พร้อม
3. นำเข้าสู่บทเรียนตามกิจกรรมในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
4. เมื่อนักศึกษาทำงานเสร็จ ผู้นำกลุ่มควรนำผลงานของนักศึกษาไปจัดแสดงไว้หน้าชั้นเรียน
5. เมื่อนักศึกษาทำกิจกรรมในแต่ละครั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้นำกลุ่มควรกำหนดนัดหมายการพบกลุ่มในครั้งต่อไป

คำแนะนำในการสอนตามวิธีสอนแบบปกติสำหรับนักศึกษา

1. ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเข้าสู่บทเรียน
2. เสนอผลงานที่ทำเสร็จทุกครั้งให้ผู้นำกลุ่มตรวจ
3. ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น
4. ให้ความร่วมมือในการทำแบบฝึกหัด
5. ให้ความร่วมมือในการเป็นอาสาสมัคร

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 401) เรื่อง มนุษย์กับสังคม ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นักเรียนทางไกล หมายถึง นักเรียนที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนใหม่ วิถีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ประจำปีการศึกษา 2535 เฉพาะที่ทำการพบกลุ่มการเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
2. การจัดการศึกษาออกโรงเรียน สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล
3. การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
4. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

คมเพชร ฉัตรสุกุล (2521 : 17-20) ได้ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ว่าเป็นพลวัตรแห่งกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุ เบื้องหลังของพฤติกรรมในกลุ่ม ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งการจัดให้มีข้อเสนอแนะ การประเมินผล วิธีดำเนินงาน การตัดสินใจ การวางแผน การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มโดยส่วนรวม กระบวนการในการตีความหมายของบุคคลแต่ละคนประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกันของกลุ่ม

ทิสนา แชนมณี และ เขียวภา เดชะคุปต์ (2522 : 1) ได้ให้ความหมายของวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นวิทยาการแขนงหนึ่งที่พยายามศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคน เพื่อให้ได้ซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคน อันจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์และการปรับปรุงการทำงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หลุย จาปาเทศ (2522 : 48) กล่าวว่า กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการมีปฏิริยาโต้ตอบกันในกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีต่อกลุ่ม ลักษณะสมาชิกของกลุ่ม ผู้นำ ผู้ตาม ตลอดจนการแก้ปัญหาของกลุ่มว่ามีเทคนิค หรือวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างไร และวิธีใดจึงจะได้ผลมากที่สุด

ทิสนา แชมมณี (2522 : 43) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มสัมพันธ์หรือกลศาสตร์กลุ่ม มีความหมาย ที่อาจแบ่งแยกได้ดังนี้

1. วิชาแขนงหนึ่งของสังคมศาสตร์ ที่ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อศึกษาถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม แล้วนำไปตั้งเป็นทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับพฤติกรรมในกลุ่มโดยนำเอาความรู้ในด้านต่าง ๆ มาใช้ในการศึกษา และในทางกลับกันก็นำความรู้ที่ได้ไปใช้ วิชาเหล่านั้นได้แก่ จิตวิทยา สังคม จิตวิทยาคลินิก จิตเวช สังคมวิทยา มนุษยวิทยา และครุศาสตร์
2. วิชาที่ศึกษาถึงธรรมชาติของกลุ่ม กฎเกณฑ์การพัฒนากลุ่ม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม และระหว่างกลุ่มกับสังคม
3. วิชาพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มที่ประมวลได้จากการวิจัยในอดีต ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมศาสตร์
4. วิชาการประยุกต์ที่ใช้ความรู้ทฤษฎี ในแง่ปฏิบัติ โดยใช้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่ม
5. เทคนิคที่ใช้ในกลุ่ม เช่นการแสดงบทบาท การประชุมกลุ่มย่อย การสังเกต และการให้ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มและการตัดสินใจของกลุ่ม
6. แนวความคิดทางการเมืองว่าด้วยการจัดโครงสร้าง และตำแหน่งงานของกลุ่ม ความสำคัญของผู้นำแบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประโยชน์ที่คนและสังคมจะได้รับจากความร่วมมือ ด้วยความสามัคคีของกลุ่ม หรือการเน้นความสามัคคี เป็นหลักสำคัญ
7. พลังที่เกิดขึ้นจากกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ย่อมมีผลต่อการทำงานของกลุ่ม

พนม ลิมอารีย์ (2522 : 1) กล่าวว่า กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในกลุ่ม และกลุ่มจะต้องประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มาร่วมสังสรรค์ทำกิจกรรมหรือมาเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

ทิสนา แชมมณี (2522 : 26) กล่าวถึง กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นวิทยาการแขนงใหม่ที่สร้างความเข้าใจในเรื่องกลุ่ม ซึ่งครอบคลุมในเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ ลักษณะของกลุ่ม การรวมกลุ่ม กระบวนการในการทำงานของกลุ่ม การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีภายในกลุ่ม ตลอดจนการพัฒนาความเข้าใจอันดีในตนเองและบุคคลอื่น

ทวีป อภิลิทธิ (2528 : 47) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า คือกระ

บวนการในการทำกิจกรรมที่ผู้เรียนทำกิจกรรมอิสระเป็นชุด ๆ ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ฯลฯ หรือได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

บอนเนอร์ (Bonner, Hubert. 1959 : 10) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปมาอยู่รวมกัน โดยมีความสัมพันธ์ มีการสื่อสารและมีการปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งจะก่อให้เกิดพลังขึ้นภายในกลุ่ม ขนาดของพลังที่เกิดขึ้นจะมากหรือน้อยต่างกันออกไปตามสถานการณ์ของแต่ละกลุ่ม

เรแกนและเซฟเฟอร์ด (Shephard, David L. and Ragan. 1971 : 197) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง การศึกษาธรรมชาติของกลุ่มที่เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยทำการศึกษาสิ่งซึ่งลงไปเกี่ยวกับความประหลาดของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มความสัมพันธ์ของเอกัตบุคคลในกลุ่ม โดยการอภิปราย การเตรียมการและการประเมินผลงานร่วมกัน ตลอดจนการให้สมาชิกทราบสิ่งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบไว้แก่สมาชิกได้ เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคของความเป็นผู้นำ หรือการเป็นผู้ตามที่ดี

คาร์ทไรท์และแซนเดอร์ (Cartwright, Dorwin. and Zander, Alwin. 1960 : 43) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการกลุ่ม เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปราย การสังเกต และการให้ข้อวิจารณ์แก่กันและกัน เพื่อประกอบ การตัดสินใจร่วมกัน

ชอร์ (Shaw, Marvin E. 1981 : 6) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีการเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการอาศัยซึ่งกัน และกันภายในกลุ่ม ซึ่งสมาชิกแต่ละคนมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวเข้าหากัน การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และถือว่าการพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

จากความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ดังกล่าว สรุปได้ว่า กลุ่มสัมพันธ์หรือกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ คือ กระบวนการที่สมาชิกภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างอิสระ สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะช่วย ให้บุคคลมีความสัมพันธ์กัน และใช้พลังกลุ่มในการแก้ปัญหา หรือตัดสินใจในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และผลจากการรวมกลุ่มจะทำให้บุคคลในกลุ่มรู้จักตนเอง รู้จักบุคคลอื่น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทำให้กลุ่มได้ผลงานร่วมกันและมีความรู้สึกที่ดีต่อสมาชิกภายใน

กลุ่มด้วย

ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม กาเย่ (Gagne, Robert M. and Leslie J. 1974 : 241-254) ได้กำหนดลักษณะของการเรียน การสอนเป็นกลุ่มไว้ 3 ลักษณะ คือ การเรียน การสอนในกลุ่มที่มีสองคน การเรียนการสอนในกลุ่มที่มีขนาดเล็ก 3-8 คน และการเรียนการสอนในกลุ่มขนาดใหญ่ การเรียนการสอนจะใช้วิธีการผันแปรไปตามลักษณะของกลุ่ม ถ้าเป็นกลุ่มขนาดเล็ก (3-8 คน) ความเป็นไปได้ในการควบคุมเหตุการณ์ในการเรียนการสอนก็คือ กำหนดหัวข้อ ให้นักเรียนอภิปรายบ้างในบางเหตุการณ์ ซึ่งมีอยู่ 9 เหตุการณ์การสอน (Events of Instruction) ด้วยกัน เช่น เหตุการณ์ในการทบทวนประสบการณ์เดิม ครูต้องพยายามให้นักเรียนระลึกถึงประสบการณ์ต่าง ๆ อาจทำได้หลายวิธีโดยครูซักถาม หรือให้นักเรียนซักถามกันเองหรืออาจจะมีการเล่นเกมง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาเดิมและเวลา ซึ่งก็สอดคล้องกับ จูลจักร โนนันท์ (2521 : 282) ได้กล่าวไว้ว่า เกมสามารถใช้เป็นวิธีสอนอย่างหนึ่งได้ แต่ต้องเลือกสรรเกมที่เหมาะสมกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ และสมรรถภาพการเรียนรู้ ทั้งนี้ เพราะนอกจากผู้เรียนจะได้รับความรู้แล้วยังได้รับความสนุกสนาน และได้ฝึกความร่วมมือในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มด้วย

ทิสนา แคมมณี (2522 : 12-17) ได้นำเอากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มมาใช้ดังนี้คือ

1. ทฤษฎีบุคลิกภาพของกลุ่ม (Group Syntality Theory) ของแคทเทล (Cattel) ทฤษฎีนี้อาศัยหลักการจากทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) คือกฎแห่งผล (Law of Effect) เพื่ออธิบายพฤติกรรมของกลุ่ม กล่าวคือ ลักษณะของกลุ่มแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีบุคลิกภาพเฉพาะตัว กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีบุคลิกภาพเฉพาะกลุ่ม และกลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะโครงสร้างภายในเฉพาะส่วนหลัง และการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะกระทำเมื่อกิจกรรมนั้นมีลักษณะทำให้รวมกลุ่มกันได้ และลักษณะที่ทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ

2. ทฤษฎีสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม (A Theory of Group Achievement) ของสตีจอกิลล์ (Stogdill) กล่าวว่า มีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

2.1 การลงทุนของสมาชิก (Member Input) เมื่อบุคคลมารวมกลุ่มกันจะมีการแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์ และมีการคาดหวังซึ่งเป็นการลงทุนของสมาชิก เพื่อให้เกิดผลจากการรวมกลุ่ม

2.2 สื่อกลางของการลงทุนของสมาชิก (Mediating Variables) เมื่อสมาชิกมีการลงทุนโดยการกระทำ หรือมีปฏิสัมพันธ์รวมทั้งการคาดหวังผลร่วมกันแล้ว สิ่งหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ คือการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มขึ้น เพื่อเป็นสื่อให้การลงทุนของสมาชิกยังเกิดผล

3. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่ม (Exchange Theory) ของท็อบท์ และเคลลี (Thibaut and Kelley) แนวคิดของทฤษฎีนี้พยายามจะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลจากการรวมกลุ่ม แนวคิดนี้จะเป็นที่ฐานของการทำหน้าที่ในกลุ่มได้เป็นอย่างดี แนวคิดที่สำคัญมีดังนี้

3.1 ในการรวมกลุ่มจะมีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก กล่าวคือ สมาชิกจะมีความสัมพันธ์กัน สมาชิกจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การแสดงปฏิสัมพันธ์ เป็นการแสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ของสมาชิก และพฤติกรรมที่แสดงออกภายในกลุ่ม จะเป็นพฤติกรรมที่เลือกสรรแล้ว

3.2 การแลกเปลี่ยนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกจะก่อให้เกิดผลของกลุ่มขึ้น จะเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก ซึ่งประกอบด้วยรางวัลจากการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น ความสบายใจ ความสนุกสนาน ความอึดอ้อมใจ ความพอใจและเห็นคุณค่าของการพยายามกระทำกระทำพฤติกรรมนั้น ให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ

4. ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือ FIRO. (Fundamental Interpersonal Relations Orientation) ของ ชูทซ์ (Schutz) ทฤษฎีนี้จะพิจารณาระหว่างสมาชิกที่พยายามปรับตัวเข้าหากัน โดยเชื่อว่าทุกคนจะมีลักษณะเฉพาะในการปรับตัว ให้เข้ากับผู้อื่น ความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมี 3 ลักษณะ คือ ความต้องการเชื่อมโยงกับผู้อื่น ความต้องการรับการควบคุม และความต้องการเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น เมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กัน แต่ละคนจะแสดงพฤติกรรม และความต้องการเฉพาะตนที่พัฒนาขึ้นจากการได้รับการสนองความต้องการความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม อาจเป็นในลักษณะของการเข้ากันได้ หรือการเข้ากันไม่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลที่สัมพันธ์กัน และในลักษณะการแสดงความสัมพันธ์ เป็นสำคัญ

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

จากทฤษฎีพื้นฐานทางจิตวิทยา ที่เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรียกว่าทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน หมายถึงการสอนที่ยึดหลักทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการสอนที่เน้นหรือให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ในเรื่องช่องพฤติกรรมของคนที่มีผลกระทบต่อเนื่องกัน โดยครูผู้สอนจะพยายามจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้เป็นไปตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ หลักการสอนตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ มีดังนี้ คือ (ศิสนา แคมมณี. 2522 : 200-201)

1. หลักการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ซึ่งมุ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอน ให้ทั่วถึงกันมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ เพราะการที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้น ที่จะเรียนและเรียนอย่างมีชีวิตชีวา
2. หลักการสอนที่ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มมากที่สุด ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจำเป็นต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมมีผลกระทบต่อกันและกันอยู่เสมอ การให้ผู้เรียนได้ฝึกการเรียนรู้อาศัยกลุ่มนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น
3. หลักการสอนที่ยึดการค้นพบด้วยตนเอง เป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียน การสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พยายามค้นหาและค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดีและมักจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้จากการบอกกล่าวของบุคคลอื่น
4. หลักการสอนที่ยึดหลักความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรพยายามเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบด้วย ไม่ใช่มุ่งคำตอบเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้คำตอบนั้นมา
5. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้อาศัยกลุ่มมีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้นครูจึงควรพยายามจัดกระบวนการเรียน

การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการติดตามผลการปฏิบัติ ของผู้เรียนด้วย

จากหลักการดังกล่าว เขาวพา เดชะคุปต์ (2517 : 157-183) ได้สร้างแบบอย่างการสอน โดยอาศัยหลักทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับใช้ในการเรียน การสอน พอสรุปได้ดังนี้

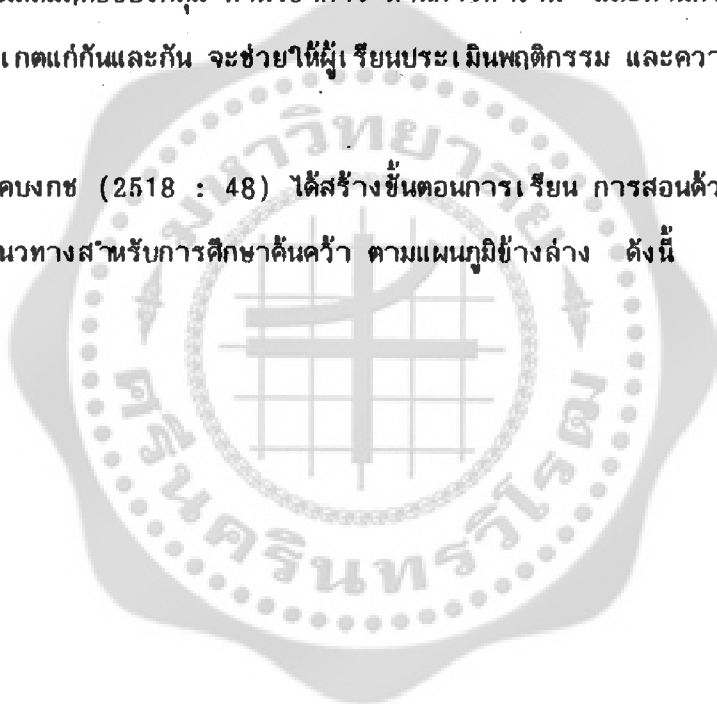
1. จุดมุ่งหมายของการสอนจะต้องมีทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือกิจกรรม ควรเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งมีแนวการจัดดังนี้
 - 2.1 เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา
 - 2.2 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย
 - 2.3 กำหนดขั้นกิจกรรมดังนี้
 - 2.3.1 กิจกรรมขั้นเริ่มต้นเป็นการเตรียมล่วงหน้าโดยครู เช่น การเตรียมสถานที่ การแบ่งกลุ่ม วิธีทำงาน กติกา กฎเกณฑ์ในการทำงาน ระยะเวลาในการทำกิจกรรมและการเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยก่อนการลงมือทำงาน
 - 2.3.2 กิจกรรมขั้นปฏิบัติ อาจใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้คือ การอภิปราย การตั้งคำถาม การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษาเฉพาะกรณี การเล่นเกม และสถานการณ์จำลอง
3. การวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นและมีการรับรู้ที่ตรงกัน จะต้องมีกิจกรรมการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยสามารถแบ่งออกเป็นข้อ ๆ ดังนี้
 - 3.1 การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยการอภิปรายถึงวิธีการทำงาน ความรู้ลักษณะที่ทำงานร่วมกัน พฤติกรรมและการปฏิสัมพันธ์ การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เข้าใจตนเอง ตลอดจนเสริมสร้างแนวคิด ค่านิยมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจคนอื่น มีการพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และความเป็นผู้นำ
 - 3.2 การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสิ่งที่ได้รับจากการเรียน การถ่ายทอดประสบการณ์เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้ค้นพบแนวคิดที่ต้องการและขยาย

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความหมายต่อผู้เรียนแต่ละคนมาก

4. การสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ เมื่อผู้เรียนได้แนวคิดแล้วควรร่วมกันสรุป โดยคิดแบบสังเคราะห์ เชื่อมโยงแนวคิดของแต่ละคนให้ผสมผสานกัน ช่วยหาแนวทางในการนำหลักการที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเอง ให้เข้ากับคนอื่น เพื่อแก้ปัญหาในอนาคต เพื่อพัฒนาสังคม และประยุกต์ใช้เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่

5. การประเมินผล การประเมินผลจะช่วยให้ทราบว่า การสอนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ควรประเมินผลเกี่ยวกับการเตรียมบทเรียนของครู การเรียนรู้ของนักเรียน ทางด้านต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม ด้านวิชาการ ด้านการทำงาน และด้านความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม การให้ข้อสังเกตแก่กันและกัน จะช่วยให้ผู้เรียนประเมินพฤติกรรม และความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นได้

ฉันทนา ภาคบังขช (2518 : 48) ได้สร้างขั้นตอนการเรียนรู้ การสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไว้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาค้นคว้า ตามแผนภูมิข้างล่าง ดังนี้

จุดมุ่งหมาย
ด้านเนื้อหาวิชา
ด้านมนุษยสัมพันธ์
การประยุกต์ใช้
เนื้อหา
แนวคิด

กิจกรรม			
1. ขั้นเตรียม			
แบ่งกลุ่ม	จัดสถานที่	วิธีดำเนินการสอน	กติกาหรือกฎเกณฑ์
ระยะเวลา	ปัญหา		
2. ขั้นปฏิบัติ			
การมีส่วนร่วมทางปัญญา	การมีส่วนร่วมทางร่างกาย	การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	
ใช้กิจกรรม			
กิจกรรมกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์			
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนทั่วไป			
3. ขั้นวิเคราะห์			
วิเคราะห์ความสัมพันธ์		วิเคราะห์ด้านเนื้อหา	
4. ขั้นประยุกต์			
ตนเอง	ผู้อื่น	แก้ปัญหา	ประดิษฐ์สิ่งใหม่
5. การประเมินผล			
ด้านเนื้อหา	ด้านมนุษยสัมพันธ์	ด้านการประยุกต์ใช้	

แผนภาพประกอบ 1 หลักการเรียนรู้การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

(ฉันทนา ภาคบงกช 2518 : 48)

ทศนา แคมมณี (2522 : 201-202) ได้แนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไว้หลายวิธี ดังนี้

1. เกม (Games) เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเรียน การสอนได้ดี โดยครูสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนเล่นด้วยตนเอง ภายใต้อัตนตลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลที่ออกมาจะอยู่ในรูปของการแพ้และชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

2. บทบาทสมมติ (Role Playing) วิธีนี้เป็นสถานการณ์สมมติ เช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ ผิดการแก้ปัญหาร่วมกันจะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด พิจารณาข้อมูลที่ได้รับ ตลอดจนหน้าอาการต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้อัตนลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้อัตนความหมายสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริง หรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิกริยาโต้ตอบกัน วิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสทดลองและแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดงออก

4. ละคร (Action or Dramalization) เป็นวิธีการให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้เหมาะสมตามบทที่กำหนดไว้ โดยไม่เอาบุคลิกภาพและความรู้สึกของตนเองมาเกี่ยวข้อง อันจะทำให้เกิดผลเสีย ต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการเข้าใจความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกการทำงานร่วมกัน

5. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว อาจจะเป็นเพราะสังเกตเห็นแล้วว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มย่อยจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนในการแสดงออกและช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลมากขึ้น การใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธีการแล้วแต่ผู้จัดจะคิด

บทบาทของครูในการสอนโดยใช้ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์

การสอนโดยการใช้ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการสอนที่ยึดหลักการ เรียนรู้ที่มุ่งจะส่งเสริมคุณสมบัตินักเรียนในตัวผู้เรียน บทบาทของครูนี้ว่าเป็นส่วนที่สำคัญมากต่อผลสำเร็จตามหลักทฤษฎีนี้ ครูจำเป็นต้องปรับหรือเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนการสอน บทบาทที่สำคัญ ๆ และจำเป็นสำหรับครูที่ใช้ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน รวบรวมเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ไว้ดังนี้ (ทิศนา แชนมณี (2522:203-206)

1. บทบาทในการเตรียมการสอน ในการสอนตามหลักทฤษฎีนี้ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการเตรียมตัวอย่างดี กล่าวคือ เตรียมแผนการสอนให้ละเอียดโดยพยายามจัดลำดับการสอนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม คิดกิจกรรมให้มีลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎี และจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์การสอนให้พร้อมที่จะใช้ โดยเฉพาะในเรื่องของการแบ่งกลุ่มและดำเนินการกิจกรรมกลุ่ม ครูควรจะต้องคิดให้ละเอียดรอบคอบถึงขั้นตอนในการดำเนินการ มิฉะนั้นอาจจะเกิดความชุลมุนสับสนในขณะดำเนินการได้ สรุปได้ว่า ครูจำเป็นต้องเตรียมตัวให้พร้อมโดยทำความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอนให้ดี และหาวิธีสอน วางขั้นตอนการสอนให้เหมาะสมและละเอียดรอบคอบ รวมทั้งไม่ละเลยในการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ไว้ให้เพียงพอที่จะนำไปใช้

2. บทบาทในการดำเนินการกิจกรรมการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีดังกล่าว ครูผู้สอนควรตระหนักถึงบทบาทความรับผิดชอบในการสอน โดยพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ให้บรรลุผลสำเร็จ

- 2.1 จัดการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้
- 2.2 รับฟัง สนับสนุนและส่งเสริมผู้เรียนที่มีความกล้าที่จะเรียนรู้
- 2.3 เปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนโดยทั่วถึงกัน
- 2.4 อำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น
- 2.5 แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนตามวาระและโอกาส

ที่เหมาะสม

2.6 สนับสนุนและส่งเสริมและนำทางให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีวิเคราะห์พฤติกรรม การเรียนรู้

- 2.7 ช่วยเชื่อมโยงความคิดเห็นของผู้เรียนและสรุปผลการเรียนรู้รวมทั้งกระตุ้นให้

ผู้เรียนได้มีการนำผลการเรียนรู้ที่นำไปใช้

2.8 ควบคุมกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

3. บทบาทในการติดตามผลการสอน สืบเนื่องจากหลักการที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก หากผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นจึงถือเป็นความรับผิดชอบของครูจะต้องประเมินผลการสอนของตน ซึ่งหมายรวมถึงการประเมินผลทั้งในระยะสั้น และระยะยาว การประเมินผลในบางเรื่องหรือบางส่วนสามารถทำได้ทันที แต่ในบางเรื่องจำเป็นต้องคอยติดตามดูแลเป็นระยะ ๆ ดังนั้นการสอนให้ได้ตามหลักทฤษฎีนี้ครูไม่ควรละเลยในการติดตามดูแลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และคอยส่งเสริมให้กำลังใจหรือให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนให้เต็มตามความเหมาะสม

4. คุณสมบัติบางประการที่จำเป็นสำหรับครู เพื่อให้บรรลุตามหลักทฤษฎีนี้ ครูที่ดีพึงพัฒนาคุณสมบัติบางประการที่จำเป็นในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวนี้ คือ

4.1 มีความเป็นนักประชาธิปไตย ได้แก่ การมีใจกว้าง เคารพรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้เรียน โดยไม่ยึดถือในความคิดเห็นของตนว่าถูกต้องเสมอและพยายามลดการใช้อำนาจ หรือวิธีการใด ๆ อันเป็นการข่มขู่หรือบังคับให้ผู้เรียนเชื่อ คล้อยตามความคิดเห็นของตน

4.2 เข้าใจและยอมรับในตัวบุคคลโดยมีความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ด่วนตัดสินใจคนอย่างผิวเผิน หรือประเมินคุณค่าผู้เรียนโดยไม่จำเป็น

4.3 มีความเป็นมิตร เป็นกันเองกับผู้เรียน

4.4 มีความจริงใจต่อผู้เรียน

4.5 มีความอดทนและเต็มใจช่วยเหลือผู้เรียนอยู่เสมอ

การจัดการศึกษาออกโรงเรียน สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล

การจัดการศึกษาออกโรงเรียน สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล เป็นการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้ที่มีภารกิจมาก หรืออยู่ในชนบทห่างไกลที่ไม่สามารถเรียนแบบในชั้นเรียนได้ การเรียนการสอนก็สามารถกระทำได้โดยการศึกษาจากตำรา แบบเรียน เอกสารต่าง ๆ ด้วยตนเอง พร้อมทั้งรับฟังบทเรียนทางวิทยุควบคู่กันไป นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่ม

ตามที่กำหนดเพื่อทำกิจกรรมตามที่ระบุไว้ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533 : 6) โดยมีหลัก การดังต่อไปนี้

1. เป็นการเรียนการสอนโดยการใช้สื่อประสม ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ การจัด กิจกรรมกลุ่ม และจากสื่อประกอบอื่น ๆ เช่น วีดีโอ เทปคาสเซต เอกสารเสริม โดยการประสาน งานของครูประจำกลุ่ม

2. เป็นการเรียนแบบระบบเปิด คือ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้อย่างทั่วถึง คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนได้ทุกสถานที่ ทุกเวลาตามความสะดวกของผู้เรียน

3. เป็นการเรียนที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง คือ ให้ผู้เรียนวางแผนวิธีเรียนด้วยตนเอง ในการใช้สื่อประสมต่าง ๆ

จากวิธีเรียนทางไกล จะพบว่า เกณฑ์ในการจบหลักสูตรนั้นนอกจากจะเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนแล้ว การเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มตามที่กำหนด มีความสำคัญเท่าเทียมกับผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนเช่นกัน เพราะหากนักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มตามที่กำหนด หรือการเข้าร่วม กิจกรรมการพบกลุ่มไม่ครบจำนวนตามเกณฑ์การประเมินของหลักสูตร หรือทำการพบกลุ่มไม่ครบ จำนวน 75% ของเวลาพบกลุ่มทั้งหมด ก็ถือว่าไม่จบหลักสูตร ซึ่งการพบกลุ่มและกิจกรรมการพบกลุ่ม นั้นมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533 : 37)

1. เพื่อแก้ปัญหาการเรียนจากบทเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มและการพึ่งพาตนเอง
2. เพื่อฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม การคิด การตัดสินใจ อย่างมีระบบและการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันในสังคม
3. เพื่อประยุกต์ความรู้จากบทเรียนและประสบการณ์มาใช้กับปัญหาในชีวิตประจำวันและใน สังคม
4. เพื่อร่วมหาแนวทางและปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพ จริยธรรมและวัฒนธรรมประเพณี
5. เพื่อใช้เป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้อื่นๆ ไปตามหลักสูตร

การวางแผนในการพบกลุ่ม

ในการวางแผนการพบกลุ่ม ครูประจำกลุ่มจะต้องสำรวจสภาพพื้นฐานของนักศึกษาในกลุ่ม ที่รับผิดชอบ แล้วนำข้อมูลมากำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของการพบกลุ่มในแต่ละภาคเรียน

ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปของการพบกลุ่ม แล้ววางแผนในการพบกลุ่มแต่ละครั้งว่าจะให้นักศึกษาทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นากำหนดหัวข้อเรื่องอย่างกว้าง ๆ และในการเตรียมการพบกลุ่มในแต่ละครั้ง ครูประจำกลุ่มจะต้องเตรียมการเกี่ยวกับเรื่อง ดังต่อไปนี้ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533 : 38-39)

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง ในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมหลังจากแก้ปัญหาการเรียนแล้วให้ชัดเจน
2. เตรียมประเด็นอภิปราย กิจกรรมและขั้นตอนที่จะให้นักศึกษาทำ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
3. เตรียมการว่าจะสรุปและเสริมการเรียนรู้กับนักศึกษา หลังจากให้นักศึกษาทำกิจกรรมจบลง
4. เตรียมวิธีการที่จะประเมินผลว่านักศึกษาทำกิจกรรมแล้วบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
5. เตรียมกิจกรรมต่อเนื่องที่จะให้นักศึกษาทำ หรือจะต้องเตรียมมาทำกิจกรรมในครั้งต่อไป

การจัดการเรียนการสอนวิธีสอนแบบปกติ

วิธีสอนแบบสังคมศึกษาริธีสอนแบบปกติที่ใช้สอนนักศึกษาทางไกล ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จะมุ่งเน้นให้นักศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าและทำกิจกรรมด้วยตนเองและในบางกิจกรรมที่จำเป็นก็จัดให้นักศึกษาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อย่นระยะเวลาในการทำงาน แต่จะไม่มี การเน้นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน โดยมีผู้นำกลุ่ม เป็นผู้คอยให้คำแนะนำในการทำกิจกรรม คอยอำนวยความสะดวกในการเรียนและคอยให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะทำกิจกรรม ผู้นำกลุ่มต้องศึกษารายละเอียดในบทเรียน และจัดเตรียมสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะใช้งานได้ทันที วิธีสอนแบบปกตินี้ ผู้นำกลุ่มและนักศึกษาจะต้องปฏิบัติตน ดังนี้

1. คำนึงในการสอนตามวิธีสอนแบบปกติสำหรับครูผู้สอนหรือผู้นำกลุ่ม

1.1 ในวิธีสอนนี้ เน้นให้นักศึกษาได้ศึกษาเนื้อหาตามหลักสูตร และให้นักศึกษาได้

ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นส่วนมาก

1.2 ครูผู้สอนหรือผู้นำกลุ่มควรศึกษาแผนการสอนในแต่ละแผนให้ละเอียดและเตรียมสื่อการสอนพร้อมอุปกรณ์การสอนมาให้พร้อม

1.3 นำเข้าสู่บทเรียนตามกิจกรรมนำขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.4 เมื่อนักศึกษาทำงานเสร็จ ครูผู้สอนควรนำผลงานของนักศึกษาไปจัดแสดงไว้หน้าชั้นเรียน

1.5 เมื่อนักศึกษาทำกิจกรรมในแต่ละครั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้นำกลุ่มควรกำหนดนัดหมายในการพบกลุ่มครั้งต่อไป

2. คำแนะนำในการสอนตามวิธีสอนแบบปกติสำหรับนักศึกษา

2.1 ให้ความร่วมมือในการนำเข้าสู่บทเรียน

2.2 เสนอผลงานที่ทำเสร็จทุกครั้งให้ครูผู้สอนตรวจ

2.3 ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น

2.4 ให้ความร่วมมือในการทำงานแบบฝึกหัด

2.5 ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและเป็นอาสาสมัคร

การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

วิชาสังคมศึกษา (ส 401) เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาสังคมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 ที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุง ให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ที่นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ และเหมาะสมกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษากว้างถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม โครงสร้างของสังคม การจัดระเบียบทางสังคม สังคมไทย ฯลฯ ดังนั้นวิชาสังคมศึกษาจึงเป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2534 : 37) เพราะจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นักการศึกษาจึงเปลี่ยนแนวความคิดในการจัดการเรียน การสอน ให้สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของผู้เรียนให้มากขึ้น วิชาสังคมศึกษาจึงไม่ใช่วิชาที่ถ่ายทอดเนื้อหาเพียงอย่างเดียว การสอนสังคมศึกษาในปัจจุบันจึงหันมามุ่งความสัมพันธ์ระหว่างตัวนักศึกษากับบุคคลอื่น และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา

กับสิ่งแวดล้อมในสังคม กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตกับชีวิตประจำวัน จึงกำหนดให้วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 โดยกำหนดให้มีจุดประสงค์ในการเรียนรู้ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2534 : 86-89)

1. อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ สังคมและวัฒนธรรมได้
2. บอกธรรมชาติของมนุษย์และสภาวการณ์ที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมได้
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัตว์โลกและสัตว์สังคมได้
4. อธิบายความหมายของสังคมและวัฒนธรรมได้
5. บอกความสำคัญและประเภทของวัฒนธรรมได้
6. อธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมตะวันตกที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยได้
7. อธิบายองค์ประกอบของโครงสร้างทางสังคมได้
8. อธิบายถึงกระบวนการการจัดระเบียบทางสังคมได้
9. อธิบายเกี่ยวกับโครงสร้างของสังคมไทย การจัดระเบียบ ลักษณะของสังคมไทย

และปัญหาสังคมไทยได้

จากจุดประสงค์การเรียนรู้ดังกล่าว การสอนสังคมศึกษาจึงมีความหมายรวมถึงการสอนให้คนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ นพรัตน์ จันทบรรณิก (2522 : 4-5) ได้สรุปวิธีสอนสังคมศึกษา ไว้ดังนี้ คือ

1. พยายามให้นักศึกษาเกิดทักษะในการแสวงหา ทักษะในการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงรวมทั้งสามารถนำข้อมูลที่พบ มานำเสนอได้อย่างชัดเจน โดยมีหลักฐาน แสดงประกอบคำอธิบาย
2. กิจกรรมการมีความสำคัญไม่น้อยกว่าเนื้อหา เพราะกิจกรรมและวิธีสอนของครูจะมีส่วนช่วยให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมตามที่ต้องการ
3. จัดชั่วโมงเข้าห้องสมุด พร้อมทั้งแนะนำวิธีการศึกษาค้นคว้า เรื่องต่าง ๆ จากห้องสมุด และวิธีทำบรรณานุกรม
4. จัดทำรายชื่อนหนังสืออ่านประกอบแต่ละหัวข้อ ที่จะศึกษาในชั้นเรียนและจัดหาหนังสือเหล่านี้ให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่จะใช้ศึกษาค้นคว้า
5. จัดอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเฉพาะในด้านแผนผัง แผนที่

6. จัดแผนที่โครงร่างที่จะนำมาประกอบการเรียน
7. ระบุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละหัวข้อที่จะเรียน
8. ทดสอบความรู้พื้นฐานของนักศึกษาก่อนการทำทบทวนทดลองสอน

นอกจากนี้เวสเลย์ (นพรัตน์ จันทรบรรณินา. 2522 : 5-6 ; อ้างอิงมาจาก Wesley n.d.)

ได้กล่าวว่าครูจะต้องรับผิดชอบในการแสวงหาวิธีที่มีประสิทธิภาพมาทำการแนะนำนักศึกษา ให้เรียนรู้และเจริญงอกงาม และวิธีสอนแบบการทำงานเป็นกลุ่มที่เน้นให้ผู้เรียนมีความอิสระส่งเสริมทักษะทางสังคม จัดให้มีการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน หมวดวิชาสังคมศึกษา

ตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 หมวดวิชาสังคมศึกษา 1 เป็นหมวดวิชาบังคับที่นักศึกษาทุกคนจะต้องลงทะเบียนเรียน และต้องสอบได้ตามเกณฑ์การจบหลักสูตร ซึ่งหมวดวิชาสังคมศึกษา 1 ประกอบด้วยรายวิชา ดังนี้ คือ ส. 401 ส. 402 ส. 503 ส. 504 ส. 605 และ ส. 606 แต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย จะทำการศึกษาเฉพาะรายวิชา ส. 401 ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532 : 34)

1. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม ธรรมชาติของมนุษย์ สัตว์โลกและสัตว์สังคม ความหมายของสังคมและวัฒนธรรม
2. โครงสร้างของสังคม ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มสังคม สถาบันสังคม สถานภาพและบทบาทของบุคคลในสังคม
3. การจัดระเบียบทางสังคม ประกอบด้วย ค่านิยม ความเชื่อ ปทัสถาน วิถีประชา ศิลธรรมจรรยา และกฎหมาย
4. สังคมไทย โดยให้เข้าใจโครงสร้างของสังคม การจัดระเบียบและลักษณะของสังคมทั้งในเมืองและชนบทและปัญหาทั่ว ๆ ไปในสังคมไทย
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ และวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองของไทย
6. ระบบการเมือง การปกครองที่สำคัญของไทย ได้แก่ระบบประชาธิปไตย และระบบเผด็จการ ซึ่งสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและสังคมนิยม

7. การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน

8. บทบาทเชิงประวัติศาสตร์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย ในระบบการเมืองการปกครองของไทย

9. ความสำคัญของกฎหมายในสังคมปัจจุบัน ประเภทที่มาและวิวัฒนาการของกฎหมาย หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความและหน่วยราชการอื่น ๆ

10. ศึกษาหลักกฎหมายแพ่งและอาญา ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันทั้งในระดับตนเอง ครอบครัวและชุมชน

11. ศึกษาปัญหาการใช้กฎหมายในสังคมไทย การป้องกันและการแก้ไขปัญหา การใช้กฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

งานวิจัยในประเทศ

เขาวภา เตชะคุปต์ (2517 : จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา ผลปรากฏว่า การเรียน การสอนตามทฤษฎีนี้จะช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ได้รับการฝึกทักษะ บลูกฝังทัศนคติและค่านิยม ตลอดจนส่งเสริมบรรยากาศของการเรียนรู้แบบประชาธิปไตยไปพร้อม ๆ กัน

ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มีผู้วิจัยทำไว้หลายด้าน และได้ผลที่สอดคล้องตรงกันว่าการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ ดังงานวิจัยดังต่อไปนี้

ฉันทนา ภาคบงกช (2518 : จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสอนสังคมศึกษา หน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ในทางที่ดีขึ้น

เสริมศรี เมนะเสวต (2519 : 49 - 50) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผล

การสอนวิธีหลักการสอนหน่วย "โรงเรียนประถมศึกษา" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า เมื่อเรียนแล้วทั้ง 2 กลุ่ม ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบธรรมดาต่างก็มีการพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังจากการเรียนแล้วทั้ง 2 กลุ่มมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

มณฑา ธงอินเนตร (2521 : 56) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิต โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยปรากฏว่า การเรียนวิชาเรขาคณิต ด้วยวิธีการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ได้ผลสูงกว่าการเรียนวิชาเรขาคณิตด้วยวิธีธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปราณีต มาลัยวงษ์ (2523 : 70) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปศึกษา โดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 65 คน ใช้เวลา 36 คาบ คาบละ 20 นาที ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติและมีทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันจากสาเหตุเนื่องมาจากเวลาในการเรียนสั้นเกินไป และการเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ ยังคงสอนแบบเดิม นักเรียนไม่มีโอกาสได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม สภาพการณ์ในห้องเรียนปกติ จึงไม่เอื้ออำนวยให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปปฏิบัติได้

ธวัชชัย แสงจักร (2525 : 440) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองในสังคมไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

สมเกียรติ สุริยะกุล (2527 : 61) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาสังคมศึกษาและเจตคติต่อวิธีสอนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการใช้คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตคติที่มีต่อวิธีสอนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่านักเรียนทุกกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สง่า วุฒิประจักษ์ (2531 : 76) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการสอนจริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลองก่อนสอนและหลังการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อุษา เทียนทอง (2530 : 60) ได้ทำการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตภาคกลาง โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์ ครูประจำกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม ของครูประจำกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่ คือ ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการพบกลุ่ม มิใช่ให้ครูประจำกลุ่มทำหน้าที่สอนหนังสือเหมือนในระบบโรงเรียน และเนื่องจากผู้เรียนมีความต้องการให้เน้นเรื่องการเรียน การสอน เนื้อหามากกว่าการทำกิจกรรมต่าง ๆ และครูประจำกลุ่มที่คอยทักษะในการจัดกิจกรรมที่สามารถชักจูงให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่องการเรียน การสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ด้วย

อุบล ทัศนโกวิท (2531 : 60-67) ได้ทำการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ทางวิทยุไปรษณีย์ โดยทำการศึกษากับนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ทางวิทยุไปรษณีย์ จำนวน 345 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของนักศึกษา เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อฝึกกระบวนการ

คิด การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยครูประจำกลุ่มเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ สำหรับความคาดหวังในการพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่นั้นเห็นว่า ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีของกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้การทำงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ มีความสนิสนมคุ้นเคย ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้การยอมรับเป็นสมาชิกของกลุ่ม แต่สภาพที่มีการปฏิบัติจริงในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของครูประจำกลุ่มและการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษากลับไม่สามารถปฏิบัติได้ถึงเกณฑ์ที่นักศึกษาคาดหวังไว้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการสอนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษานสูงกว่าการสอนโดยวิธีสอนแบบปกติ

งานวิจัยต่างประเทศ

เล็กซ์ (Lex, Jame Joseph. 1973 : 6093 - A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบเดิมกับวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยได้ทำการศึกษากับนักศึกษาปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในรัฐอินเดียน่า ผลจากการทดลองพบว่า ผลการทดสอบก่อนและหลังการทดลองสอนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างกลุ่มทั้งสอง และพบว่ากลุ่มทดลองพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับ และนักศึกษาทุกคนยินดีเข้าร่วมในกิจกรรมโดยต้องการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อีก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ว่าสามารถพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียน การสอนให้เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ทดลองสอนวิชาสังคมศึกษา กับนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล และมีความคาดหวังว่าการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาให้สูงขึ้นได้

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

2. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพศชายและเพศหญิง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน

3. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีอายุต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์วิชาทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน

4. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีสถานภาพในการมีงานทำต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน

5. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ที่ลงทะเบียนวิชาบังคับหมวดวิชาสังคมศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 7 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 245 คน (เฉพาะที่ทำการพบกลุ่มในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี)

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ที่ลงทะเบียนหมวดวิชาบังคับสังคมศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 ที่ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักศึกษาทางไกลจำนวน 67 คน

3. จัปฉลากเพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ให้เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน และกำหนดให้

กลุ่มทดลอง นักศึกษาทางไกล จำนวน 34 คน ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มควบคุม นักศึกษาทางไกล จำนวน 33 คน ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบปกติ

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการสอน คือ
 - 1.1 แผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
 - 1.2 แผนการสอนแบบปกติ
2. เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

การสร้างแผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

การสร้างแผนการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยการใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยดำ เนินการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีสร้างแผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จาก เอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา
2. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คู่มือ แบบเรียนและขอบข่ายของเนื้อหาวิชา ส.401 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2530 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการ
3. วิเคราะห์หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง
4. สร้างแผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยมีลำดับขั้น ดังต่อไปนี้
 - 4.1 ขั้นนำ
 - 4.2 ขั้นสอน
 - 4.3 ขั้นอภิปรายวิเคราะห์
 - 4.4 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้
 - 4.5 ขั้นประเมินผล
5. นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท
6. นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาสังคมศึกษา

จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อและการประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนี้ คือ

6.1 รศ. ดร. คมเพชร ฉัตรสุกกุล

6.2 ดร. พิศร ทองชื่น

6.3 ดร. เพ็ญแข ประจันปัจฉนิภ

6.4 นายทวีป อภิสิทธิ์

6.5 นางสมพิศ วิสิษฐศิริ

7. นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

8. นำแผนการสอนที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างแผนการสอนแบบปกติ

ผู้วิจัยสร้างแผนการสอนแบบปกติของกลุ่มควบคุม โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีสอนและวิธีการสร้างแผนการสอนแบบปกติจากเอกสาร ตำรา และจากแนวการสอนของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและวิธีการ
2. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จากคู่มือ แบบเรียนและขอบข่ายของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ส 401 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2530 เช่นเดียวกับกับการสร้างแผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
3. วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2530 หมวดวิชาสังคมศึกษา ส 401 เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และพฤติกรรมที่ต้องการ เพื่อกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรม กำหนดเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ใช้ในการทดลอง
4. สร้างแผนการสอนวิธีการสอนแบบปกติ โดยยึดหลักการเรียน การสอน ที่ใช้พบกลุ่ม นักศึกษาทางไกล ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรีเป็นสำคัญ โดยมีลำดับขั้น ดังนี้

4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2 ชั้นกิจกรรมการเรียน การสอน

4.3 ชั้นสรุป

4.4 ชั้นประเมินผล

5. นำแผนการสอนที่สร้าง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรม เนื้อหา และจุดมุ่งหมาย

5. นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับนักศึกษาทางไกลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่อง

6. นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้สอนกลุ่มควบคุมต่อไป

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากหนังสือ เทคนิคการเขียนข้อสอบ เทคนิคการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 401)

2. ผู้วิจัยได้ขอใช้ตารางวิเคราะห์หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง ซึ่งได้จัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร จากเนื้อหา จุดมุ่งหมาย และจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามหลักการวิเคราะห์หลักสูตรของ บลูม (Benjamin S. Bloom)

ตารางวิเคราะห์หลักสูตร

ตาราง 1 ตารางวิเคราะห์หลักสูตร

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม				รวม	อันดับความสำคัญ
	ความรู้ ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์		
เนื้อหา						
1. สัตว์สังคมและสัตว์โลก	2	6	2	3	13	1
2. สังคมมนุษย์	1	1	-	-	2	3
3. การจัดระเบียบทางสังคม	1	-	-	1	2	3
4. สังคมไทย	-	3	-	1	4	2
รวมพฤติกรรมที่ต้องการวัด	4 (19 %)	10 (48 %)	2 (9 %)	5 (24 %)	21 100%	

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา แบบปรนัย 4-ตัวเลือก จำนวน 70 ข้อ ตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

4. นำแบบทดสอบไปขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา ดังนี้คือ

5.1 รศ. ดร. คมเพชร นัตรสุกุล

5.2 ดร. พิศร ทองชื่น

5.3 ดร. เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก

5.4 นายทวีป อภิสิทธิ์

5.5 นางสาวสมพิศ วิสิษฐสิริ

6. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ที่เคยลงทะเบียนเรียนวิชาสังคมศึกษาแล้วจำนวน 40 คน

7. วิเคราะห์ความยากง่าย และหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อโดยใช้หลักตัดกลุ่ม 27% บน ล่าง เป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ หาค่า p และ r โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของจุง เตห์ ฟาน (Fan, Ching Teh, 1952:6-32) แล้วเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 - .80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

8. คัดเลือกข้อสอบให้เหลือ 50 ข้อ ตามสัดส่วนของข้อสอบ

9. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วไปทดสอบกับนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรีจำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย Randomized Control Group Pretest - Posttest Design ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531 : 67)

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

ประเภทกลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RR	T1	X	T2
CR	T1	-X	T2

ความหมายของสัญลักษณ์

X	แทน	การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
-X	แทน	การสอนแบบปกติ
E	แทน	กลุ่มทดลอง (EXPERIMENTAL GROUP)
C	แทน	กลุ่มควบคุม (CONTROL GROUP)
T1	แทน	การสอบก่อนการทดลอง (PRETEST)
T2	แทน	การสอบหลังการทดลอง (POSTTEST)
R	แทน	กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่ม

ระยะเวลาในการทดลอง

ผู้วิจัยทำการทดลอง โดยเก็บข้อมูลและทำหน้าที่สอนด้วยตนเองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งจะใช้เวลาในการทดลอง จำนวน 8 ครั้ง ๆ ละ 1.30 ชั่วโมง สรุปได้ดังนี้

ตาราง 3 ระยะเวลาในการทดลอง

ครั้งที่	วิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	วิธีสอนแบบปกติ	เนื้อหาวิชา
1	ปฐมนิเทศ แสดงบทบาทสมมติ	ปฐมนิเทศ นำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยการบรรยายประกอบ การอภิปราย สรุปและ ประเมินผล	มนุษยกับสังคม
2.	ทำกิจกรรมจากภาพ เล่าเรื่อง จากภาพแล้ววิเคราะห์ร่วมกัน	" "	วัฒนธรรม
3.	ทำกิจกรรมต่อภาพแล้วเล่าเรื่อง จากภาพแล้ววิเคราะห์ร่วมกัน	" "	โครงสร้างของสังคม

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	วิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	วิธีสอนแบบปกติ	เนื้อหาวิชา	
4.	แสดงบทบาทสมมติ เรื่องที่ เกี่ยวกับการจัดระเบียบทางสังคม	"	"	การจัดระเบียบทางสังคม
5.	ทำกิจกรรมระดมพลังสมอง	"	"	ค่านิยม
6.	ทำกิจกรรมต่อภาพแล้วอภิปรายร่วมกัน	"	"	สังคมไทย
7.	ระดมพลังสมองแก้ปัญหาสังคม	"	"	ปัญหาสังคม
8.	แสดงบทบาทสมมติแล้ว ปัจฉิมนิเทศ	"	"	ปัญหาครอบครัว

วิธีดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ได้ดำเนินการสอนตามขั้นตอน ดังนี้

1. ให้นักศึกษาทางไกลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้มีการเตรียมตนเอง ด้วยการศึกษารายละเอียดรายวิชา ที่เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่จะทำการเรียนการสอนในแต่ละครั้งมาล่วงหน้า โดยผู้วิจัย เป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องให้นักศึกษา
2. ดำเนินการเรียนการสอน
 - 2.1 ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน สร้างบรรยากาศให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียน เช่น การแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในครั้งนั้น ๆ การจัดห้องเรียนให้พร้อมสำหรับกิจกรรม การกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา ในการทำกิจกรรม รวมทั้งการกล่าวถึงเนื้อหาวิชา ประสพการณ์ชีวิตที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

2.2 **ชั้นสอน** เป็นการจัดการเรียน การสอน ตามแผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การอภิปรายกลุ่ม เกม บทบาทสมมติ การระดมพลังสมอง สถานการณ์จำลอง ดังรายละเอียดในภาคผนวกแผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

2.3 **ชั้นวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้** เป็นการศึกษาโดยผู้วิจัย ที่วิเคราะห์จากการอภิปรายของนักศึกษาในแต่ละครั้ง การอภิปรายอาจจัดในรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย การอภิปรายกลุ่มใหญ่ ทั้งในด้านเนื้อหา พฤติกรรมมนุษย์สัมพันธ์ และกระบวนการมนุษย์สัมพันธ์ ตลอดจนการนำผลจากแบบสังเกตการณ์ที่ตัวแทนนักศึกษา เป็นผู้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมขณะปฏิบัติกิจกรรมไว้มาวิเคราะห์ร่วมด้วย

2.4 **ขั้นสรุปและการนำหลักการไปประยุกต์ใช้** เป็นการสรุปรวมผลของการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน เพื่อกระตุ้นเตือนให้นักศึกษาได้นำเอาหลักการ และวิธีการปฏิบัติ นำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

2.5 **ขั้นประเมินผล** เป็นการประเมินผลโดยผู้วิจัย ว่าผู้เรียนได้ เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายในด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และด้านการประยุกต์ใช้ โดยการประเมินจากการสังเกต จากการตอบคำถาม ตลอดจนผลงานและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียน การสอน *

การดำเนินการทดลองวิธีการสอนแบบปกติ ได้ดำเนินการสอนตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ให้นักศึกษาทางไกลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้มีการเตรียมตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้า เรียนเกี่ยวกับหัวข้อเรื่อง ที่จะทำการเรียนการสอนในแต่ละครั้งมาล่วงหน้า

2. ดำเนินการเรียนการสอน

2.1 **ขั้นนำ** เป็นการสร้างความสนใจ เพื่อเตรียมความพร้อมและดึงความสนใจของผู้เรียน ให้กลับเข้ามาสนใจการเรียน การสอน เช่น การเล่านิทานที่มีเนื้อเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตร แล้วสรุปเพื่อนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียน การสอน

2.2 **การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน** เป็นการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามแผนการสอนแบบปกติ ที่จัดในรูปแบบของการบรรยาย การอภิปราย การทำกิจกรรม การตอบคำถาม การทำแบบฝึกหัด และไม่เน้นกระบวนการในการจัดกิจกรรมทุกประเภท ดังรายละเอียดในภาคผนวกแผนการสอนแบบปกติ

2.3 จัดรวบรวมผลงานของนักศึกษาแสดงหน้าห้องเรียน

2.4 สรุปเนื้อหาจากการอภิปราย กล่าวถึงปัญหา อุปสรรคและข้อบกพร่องในการทำกิจกรรม และการทำแบบฝึกหัด เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขในครั้งต่อไป

3. การประเมินผล เป็นการประเมินผลโดยผู้วิจัย ที่ทำการประเมินผลจากผลงานการทำกิจกรรม การทำแบบฝึกหัด ของนักศึกษาว่า ได้เรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชาเพียงใด

4. นัดหมายให้นักศึกษา ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราเรียน ในเรื่องที่จะทำการเรียน การสอนในครั้งต่อไป พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา ในการพบกลุ่มครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน (ทวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2531:145-150)

$$\text{หาค่าเฉลี่ย สูตร } \bar{x} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{x} หมายถึง ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ หมายถึง ผลรวมของจำนวนคะแนนทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{หาความแปรปรวน สูตร } S^2 = \frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

S^2 หมายถึง ความแปรปรวน

n หมายถึง จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนดิบ

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์เครื่องมือ

หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม (ทวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2531 : 139)

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{x}_h - \bar{x}_1}{\sqrt{\frac{s_h^2}{n_h} + \frac{s_1^2}{n_1}}}$$

- t. หมายถึง ค่าที่ใช้พิจารณาการแจกแจงแบบที
- \bar{x}_h หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
- \bar{x}_l หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
- S_h^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนในกลุ่มสูง
- S_l^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนในกลุ่มต่ำ
- n หมายถึง จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ KR 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) อ้างอิงจาก พวงรัตน์ ตรีรัตน์ (2531 : 130)

$$\text{สูตร } r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq^2}{S_t^2} \right]$$

- r_{tt} หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
- n หมายถึง จำนวนข้อของแบบสอบถาม
- p หมายถึง สัดส่วนของคนทำถูกในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนของคนตอบถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
- q หมายถึง สัดส่วนของคนทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ $1 - p$
- S_t^2 หมายถึง ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง ใช้สูตร t-test แบบ test - retest (พวงรัตน์ ตรีรัตน์ 2531:176-177)

$$\text{สูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - [\sum D]^2}{n-1}}}$$

$$df = n-1$$

t หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความแตกต่างของคะแนน pretest และ posttest.

D หมายถึง ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

n หมายถึง จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพศชาย และเพศหญิง อายุ อาชีพและสถานภาพต่าง ๆ หลังการทดลอง ใช้สถิติ t - test แบบ Independent Sample (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2531 : 172-173)

ในการที่ความแปรปรวนทั้งสองกลุ่มไม่เท่ากันใช้

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

$$\left[\frac{s_1^2}{n_1} \quad \frac{s_2^2}{n_2} \right]$$

$$df =$$

$$\frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} \quad \frac{\left[\frac{s_2^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1}$$

t หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความแตกต่าง

\bar{x}_1, \bar{x}_2 หมายถึง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

s_1^2, s_2^2 หมายถึง ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และ 2

n_1, n_2 หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ในกรณีที่ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเท่ากันใช้

$$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$$

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\left[\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right] \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อเพื่อแบความหมายให้เข้าใจตรงกัน ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักศึกษาทางไกลในกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
D	แทน	ผลต่างของคะแนน
X_D	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียนของแต่ละกลุ่ม
S^2_D	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียนของแต่ละกลุ่ม
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กระทำตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาทางไกลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทางไกลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองสอน
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลที่สอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ
4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียนของวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบปกติ

5. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลระหว่าง
เพศชายและเพศหญิง หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง

5. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล ที่มีอายุ
ต่ำกว่า 18 ปี กับที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง

6. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลที่มีงานทำ
กับไม่มีงานทำ หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง

7. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลที่มี
สถานภาพเป็นโสด กับสถานภาพสมรส หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาทางไกล กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลปรากฏตามตารางข้างล่าง ดังต่อไปนี้

ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาทางไกล กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ประเภท	เพศ		อายุ		การทำงาน		การสมรส	
	เพศชาย	เพศหญิง	ต่ำกว่า 18	18 ขึ้นไป	ทำงาน	ไม่มีงาน	โสด	สมรส
กลุ่มทดลอง	9	25	3	31	23	11	26	8
กลุ่มควบคุม	13	20	5	18	25	8	23	10

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าสถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาทางไกล กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทางด้านเพศ อายุ สถานภาพการทำงาน และสถานภาพสมรส มีความแตกต่างกันมาก ซึ่งส่งผลให้การเปรียบเทียบผลการเรียน ระหว่างเพศ อายุ สถานภาพการทำงาน และสถานภาพสมรส มีสถิติไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทางไกล
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองสอน ผลปรากฏตามตารางข้างล่าง ดังต่อไปนี้

ตาราง 5 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองสอน วิชาสังคมศึกษา
ของนักศึกษาทางไกลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{x}	s^2	t
กลุ่มทดลอง	34	23.50	14.73	1.67
กลุ่มควบคุม	33	21.06	20.99	

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา
ของนักศึกษาทางไกลกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองสอนด้วยวิธีการสอนกระบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์และการสอนด้วยวิธีสอนปกติ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่านักศึกษา
ทางไกลกลุ่มทดลองและนักศึกษาทางไกลกลุ่มควบคุม มีพื้นความรู้ด้านวิชาสังคมศึกษา ไม่แตกต่างกัน
หรือกล่าวได้ว่ามีพื้นความรู้ใกล้เคียงกัน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลที่สอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ ผลปรากฏตามตารางข้างล่าง ดังต่อไปนี้

ตาราง 6 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลที่สอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	X	S ²	t.
กลุ่มทดลอง	34	29	12.91	3.969 * *
กลุ่มควบคุม	33	25.30	16.12	

* * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล ของกลุ่มทดลองที่ทำการสอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับกลุ่มควบคุมที่สอนโดยวิธีสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่าการสอนกลุ่มทดลองที่สอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าการสอนโดยวิธีสอนแบบปกติ เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง ที่ทำการสอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุมที่ทำการสอนโดยวิธีสอนแบบยกติ ผลปรากฏตามตาราง 7 และตาราง 8 ดังต่อไปนี้

ตาราง 7 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล ก่อนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	X	X_D	S^2_D	t.
ก่อนเรียน	34	23.50	5.79	11.62	8.83 * *
หลังเรียน	34	29			

* * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล ก่อนการเรียนและหลังการเรียนของกลุ่มทดลองที่สอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่าวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ตาราง 8 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล ก่อนและหลังการเรียนของกลุ่มควบคุม

กลุ่มควบคุม	N	X	X_D	S^2_D	t.
ก่อนเรียน	33	21.06	-		
			4.24	15.62	6.167 * *
หลังเรียน	33	25.30			

* * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล ระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียนของกลุ่มควบคุม ที่สอนโดยวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าวิธีสอนแบบปกติมีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทางไกล
เพศชาย กับเพศหญิง หลังการเรียนของกลุ่มทดลองที่สอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ตาม
สมมติฐานที่วางไว้ ผลปรากฏตามตารางข้างล่าง ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล
เพศชายกับเพศหญิง หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง

เพศ	N	X	S ²	t
เพศชาย	9	29.55	11.52	.38
เพศหญิง	25	28.80	13.75	

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา
ของนักศึกษาทางไกล เพศชายและเพศหญิง หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง ที่สอนโดยวิธีสอน
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การสอนโดยวิธีสอน
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไม่มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกล
เพศชายและเพศหญิงแตกต่างกัน และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป หลังการเรียนของกลุ่มทดลองที่สอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลปรากฏตามตารางข้างล่าง ดังต่อไปนี้

ตาราง 10 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป หลังการเรียนของกลุ่มทดลอง

อายุ	N	X	S ²	t.
ต่ำกว่า 18 ปี	3	33.33	30.33	2.35
18 ปีขึ้นไป	31	28.58	10.11	

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี กับที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปหลังการเรียนของกลุ่มทดลองที่สอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไม่มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี กับที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป แตกต่างกัน และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทางไกล ที่มีงานทำ กับที่ไม่มีงานทำ ของกลุ่มทดลอง หลังจากได้รับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลปรากฏตามตารางข้างล่าง ดังต่อไปนี้

ตาราง 11 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำกับที่ไม่มีงานทำหลังการทดลอง

สถานภาพ	N	\bar{x}	s^2	t.
มีงานทำ	23	28.173	11.69	2.07
ไม่มีงานทำ	11	30.72	12.01	

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทางไกลที่มีงานทำ กับที่ไม่มีงานทำ หลังจากการเรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไม่มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลที่มีงานทำและยังไม่มีงานทำแตกต่างกัน และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ระหว่าง นักศึกษาทางไกล ที่มีสถานภาพเป็นโสด กับสถานภาพสมรส หลังจากได้รับการทดสอบสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่ม สัมพันธ์ ผลปรากฏตามตารางข้างล่าง ดังต่อไปนี้

ตาราง 12 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทางไกล ที่มีสถานภาพเป็นโสดกับที่มีสถานภาพสมรส หลังการทดลอง

สถานภาพ	N	X	S ²	t.
โสด	26	28.34	13.27	- 2.09
สมรส	8	31.12	6.69	

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักศึกษาทางไกลที่มีสถานภาพเป็นโสด กับที่มีสถานภาพสมรส หลังจากการทดลองสอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไม่มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลที่มีสถานภาพเป็นโสดกับสถานภาพสมรสแตกต่างกัน และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับวิธีสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ตามตัวแปร เพศ อายุ การทำงาน และสถานภาพสมรส ของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. นักศึกษาทางไกล ที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา สูงกว่า นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ
2. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพศชายและเพศหญิง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน
3. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีอายุต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน
4. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีสถานภาพในการทำงานต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน
5. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีสถานภาพในการสมรสต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 67 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 34 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 33 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 แผนการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา วิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และแผนการสอนวิชาสังคมศึกษาวิธีสอนแบบปกติ เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นจากเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม โครงสร้างของสังคม การจัดระเบียบทางสังคม และสังคมไทย

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม โครงสร้างของสังคม การจัดระเบียบทางสังคม และสังคมไทย เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .681

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ทำการทดสอบก่อนการทดลองสอน กับนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม โครงสร้างของสังคมการจัดระเบียบทางสังคม และสังคมไทย

3.2 การดำเนินการทดลอง โดยให้นักศึกษาทางไกลกลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และให้นักศึกษาทางไกลกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 8 ครั้ง ครั้งละ 1.30 ชั่วโมง

3.3 ทดสอบหลังการดำเนินการทดลอง กับนักศึกษาทางไกลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม โครงสร้างของสังคม การจัดระเบียบทางสังคมและสังคมไทย ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลองสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกลที่เรียน

โดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับวิธีสอนแบบปกติ โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน แล้วทดสอบหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาก่อนการเรียนและหลังการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน แล้วทดสอบหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มทดลอง ระหว่างนักศึกษาทางไกลเพศชายกับเพศหญิง โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อทดสอบหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มทดลอง ระหว่างนักศึกษาทางไกลที่มีอายุต่างกัน โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อทดสอบหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มทดลอง ระหว่างนักศึกษาทางไกลที่มีสถานภาพการทำงานต่างกัน โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อทดสอบหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มทดลอง ระหว่างนักศึกษาทางไกลที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อทดสอบหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนทำการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าก่อนทำการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย และเพศหญิง มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีอายุต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีสถานภาพการทำงานต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการทดลองปรากฏว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มทดลอง ที่สอนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่า กลุ่มควบคุมที่สอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการทดลองดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทนา ภาคบงข (2518 : จ) ที่ได้ทำการทดลองสอนสังคมศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และงานวิจัยของ สมเกียรติ สุริยะกุล (2527 : 61) ที่ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาและเจตคติต่อวิธีสอนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และการใช้คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และสอดคล้องกับสง่า วุฒิประจักษ์ (2531 : 76) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในการสอนจริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนตามคู่มือครู นอกจากนี้ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียน พบว่าจะคะแนนสอบหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากการที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 พร้อมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัย-

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่า

1.1 การเรียนตามวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักศึกษาทางไกลทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้สามารถจดจำ และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความตั้งใจ และแรงจูงใจในการเข้ามาเรียนของนักศึกษาทางไกล ที่มีความต้องการความประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ความมุ่งหวังทางด้านกิจกรรมทางสังคม และความเอาใจใส่อย่างจริงจังต่อการเรียน การสอน ประกอบกับขั้นตอนการเรียนรู้ ของนักศึกษาทางไกลที่ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุอยู่ในช่วง 16 - 35 ปีซึ่งเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากรแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ ชอบเข้าสังคมและต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการ กิจกรรมการเรียนการสอน (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 9 - 20) ทำให้นักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าวิธีสอนแบบปกติ

1.2 การเรียนการสอนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น เกม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ละคร กลุ่มย่อย ทำให้สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาเรียนด้วยความสนใจ สนุกสนาน เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศที่เคยเรียนอยู่เป็นประจำ สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ ที่ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 172 -175)

1.3 การเรียนการสอน โดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีสอนที่แตกต่างจากวิธีสอนทั่วไป เป็นวิธีสอนที่เน้นถึงบทบาทในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เพื่อหาคำตอบร่วมกัน ทั้งนี้ เพราะการค้นพบใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจดจำได้ดี และมักจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้จากการบอกกล่าวจากบุคคลอื่น (ทิสนา แคมมณี. 2522 : 201)

1.4 การเรียนการสอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหา สามารถวิเคราะห์เนื้อหาได้ดีกว่าคำตอบที่ได้รับจากการบอกเล่าจากผู้อื่น ส่งผลให้การเรียนรู้โดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนในวิธีสอนแบบปกติที่นักศึกษาใช้ในปัจจุบัน หรือที่เคยเรียนมา และสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ที่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self Directing) สามารถวิเคราะห์ประสบการณ์ของตนเองประกอบกับเนื้อหาวิชาที่เรียน (สุวัฒน์

วัฒนธรรม. 2533 : 160-161)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกล ที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่านักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

2. เปรียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

จากการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทางไกล เพศชาย และเพศหญิง หลังจากการสอนโดยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศไม่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกัน หรือกล่าวได้ว่าการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของนักศึกษาทางไกล เพศชายและเพศหญิง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ และผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณภิมล ปรีชาสุชาติ (2533 : 72-74) ที่ได้ทำการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไม่แตกต่างกัน และจากการศึกษาของ สิรินาถ ราชเดิม (2534 : 90) พบว่านักศึกษาทางไกล เพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นด้านบทบาทในกลุ่มผู้เรียนและการจัดกิจกรรมกลุ่มไม่แตกต่างกัน ทำให้การแสดงบทบาทในกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ในระหว่างการเรียน การสอนมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกันจนเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกล เพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน

3. อายุกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

จากการทดลอง ได้ทำการแบ่งกลุ่มอายุของนักศึกษาทางไกล ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป หลังจากการทดลองพบว่านักศึกษาทางไกลที่มีอายุแตกต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอายุไม่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกลที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกัน หรือกล่าวได้ว่าการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของนักศึกษาทางไกล ที่มีอายุต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาใกล้เคียงกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป

จากการทดลองพบว่าส่วนใหญ่อายุใกล้เคียงกันมากคืออายุต่ำกว่า 18 ปี มีเพียง 3 คน และที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป มีถึง 31 คน จึงสามารถกล่าวได้ว่าทั้งหมดอยู่ในช่วงของผู้ใหญ่วัยต้นที่มีภารกิจเชิงพัฒนาการอย่างเดียวกัน ดังนั้นความสามารถในการเรียนรู้ ประสบการณ์ชีวิต มีระดับใกล้เคียงกันมาก (สุวิวัฒน์ วัฒนวงศ์ 2533 : 9-10) จนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

4. สถานภาพในการทำงานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

จากการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกลที่มีงานและไม่มีงานทำ หลังจากได้รับการสอนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า นักศึกษาทางไกลที่มีงานทำและที่ไม่มีมีงานทำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาใกล้เคียงกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากนักศึกษาทางไกลที่มีงานทำและที่ไม่มีมีงานทำ ต่างมีลีลา เสรีภาพที่เท่าเทียมกันสามารถปฏิบัติหรือแสดงบทบาทในกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นอกจากนี้นักศึกษาทางไกลมีเป้าหมายในการเรียนตรงกัน คือการเรียนให้สำเร็จขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องการได้รับความรู้ ต้องการวุฒิบัตร เพื่อไปปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน หรือเพื่อการหางานทำ จึงสามารถปฏิบัติตามที่ตามบทบาทในกิจกรรมกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จนมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน

5. สถานภาพสมรสกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

จากการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกลที่เป็นโสด และที่สมรสแล้ว หลังจากได้รับการสอนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า นักศึกษาทางไกลที่เป็นโสดและที่สมรสแล้วมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากนักศึกษาทางไกลมีลีลา เสรีภาพ เท่าเทียมกันและมีเป้าหมายในการเรียนตรงกันทำให้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียมกันในกระบวนการและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพราะการเรียนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผู้เรียนไม่ต้องเตรียมตัว เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ในการทำกิจกรรม ภาระและบทบาททางสังคมที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามปกติ โดยไม่มาเป็นผู้อุปสรรคต่อการเรียนการสอน ตามวิธีการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้ได้รับความรู้ ความสามารถ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน

จากเหตุผลดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การสอนโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกล สูงกว่า การเรียนโดยวิธีสอนปกติ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักศึกษาทางไกล กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อได้ทำการทดลองสอนแล้ว ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นที่ยืนยันได้ว่า การสอนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสม และเป็นวิธีสอนที่ดีวิธีหนึ่ง ที่สามารถใช้กับนักศึกษาทางไกล หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ในครั้งนี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ที่จะ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งต่อ ๆ ไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร แบบเรียน สื่อการเรียนการสอน และคู่มือครู ควรปรับปรุงแบบเรียน สื่อการเรียน การสอน ให้สามารถจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ได้ และผนวกแผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ในคู่มือการสอน เพื่อเป็นข้อเสนอแนะกิจกรรมและวิธีสอนที่ดีอีกวิธีหนึ่ง เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ได้้อย่างถูกต้องต่อไป
2. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ครู อาจารย์ ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน ควรนำเอาวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอน เพื่อช่วยพัฒนาสติปัญญา พัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน พัฒนาและส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มอันจะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม และเป็นแนวทางในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนในทุก ๆ ระดับ ควรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน ได้นำเอาวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ในการสอนวิชาอื่น ๆ เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้หลากหลายและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ควรเผยแพร่

ความรู้เรื่องกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ให้แก่ครูผู้เข้าอบรม เป็นครูประจำกลุ่มการศึกษาออกโรงเรียน ผู้ที่จะเป็นบุคลากรทางการศึกษาออกโรงเรียน ได้นำไปใช้กับตนเองและใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

5. ในการนำเอาวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้สอนในห้องเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงในปัจจุบัน โดยเฉพาะครูผู้สอนต้องทำการศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาให้เข้าใจ ตลอดจนวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อจัดกิจกรรมด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการสอนวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้ทดลองสอนกับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ
2. ควรนำการสอนวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้ทดลองสอนกับนักศึกษาทางไกลในระดับอื่น ๆ เช่นระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. ควรนำการสอนวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้ทดลองสอนกับนักศึกษาของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน วิธีเรียนอื่น ๆ เช่น วิธีเรียนแบบชั้นเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การศึกษานอกโรงเรียน,กรม. การศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,2528.

_____ . การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
พุทธศักราช 2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,2532.

_____ . คู่มือครูประจำกลุ่มการศึกษาทางวิทยุ ไปรษณีย์ . กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์
ทหารผ่านศึก, 2529.

_____ . สถิติการศึกษานอกโรงเรียน ปีงบประมาณ 2532 กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.

คมเพชร นัตรสกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ : 2521.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แนวคิดการจัดการศึกษาในอนาคต. กรุงเทพฯ :
อัมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป, 2532.

ฉันทนา ภาคบงช. การสอนสังคมศึกษา เรื่อง "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วย
กระบวนกรกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2518. อัดสำเนา.

เชียรศรี วิวิธสิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

ทิสนา แชมมณี. คู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สำหรับผู้นำชุมชน. กรุงเทพฯ : บุรพาติลป์การพิมพ์,
2522.

ทิสนา แชมมณี และ เขียวภา เดชะคุปต์. "ประวัติความเป็นมาและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มสัมพันธ์"
กลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 . กรุงเทพฯ : บุรพาติลป์การพิมพ์, 2522.

ทวีป อภิสิทธิ์. "กระบวนกรกลุ่มการเรียนการสอน" มิตรครู. 27(9) : 42-50 พฤษภาคม
2522.

ธวัชชัย แสงจักร. การศึกษามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและ
สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกระบวนกรกลุ่มสัมพันธ์.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
อัสสาเนา.

บุญยงค์ นิสภาดิษฐ์. การทดลองสอนความมีระเบียบวินัยแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติ
ปัญญาต่างกัน โดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหา-
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัสสาเนา.

ปราณีต มาลัยวงษ์. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา โดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบ
ปกติ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2523. อัสสาเนา.

พนม ล้อมอารีย์. กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2522.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2522.

มณฑา ธงอินเนตร. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิต โดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
และวิธีแบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2521. อัสสาเนา.

เยาวพา เดชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา
วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัสสาเนา.

วรรณวิมล ปรีชาสุชาติ. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปัตตานี. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัสสาเนา.

สง่า วุฒิประจักษ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผล
เชิงจริยธรรม ในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนกระบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัสสาเนา.

สมเกียรติ สุริยกุล. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิธีสอนในวิชา

สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการใช้คู่มือแนว
การสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

สิรินาถ ราชเดิม. การศึกษาความต้องการในการพบกลุ่มนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ในเขตการศึกษา 3. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

เสริมศรี เมนะเสวต. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการอ่านหน่วย "โรงเรียนประถม
ศึกษา" โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมดา ในชั้น ป.กศ. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อัดสำเนา.

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง. ตารางการวิเคราะห์หลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง, 2533. อัดสำเนา.

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. การศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีทางการ
ศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533.

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. คู่มือดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญศึกษา การเรียน
ทางไกล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.

หลุย จำบาเทศ. "กลุ่มสัมพันธ์" กลุ่มสัมพันธ์ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.

อุบล ทัศนโกวิท. การศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสถานที่คาดหวังเกี่ยวกับ
การพบกลุ่ม ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุและ
ไปรษณีย์ ในเขตการศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

อุษา เทียนทอง. ลักษณะการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ
ระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุไปรษณีย์ ในเขตภาคกลาง. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

อุษณีย์ เย็นสบาย. จิตวิทยาแนะแนว. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์, 2533.

- Bonner., Hubert. Group Dynamics : Principles and Application.
New York, The Ronald Press Company, 1959.
- Cartwright., Dorwin. and Zander; Alwin. Group Dynamics. 3rd.ed.,
New York, Harper and Row Publishers, 1960.
- Deighton, Lee C. "Small Group Instruction," In the Encyclopedia
of Education. New York : The Macmillan Company and Free
Press, 1971
- Fan, Chung-Teh. Item Analysis Table. New Jersey, Education Testing
Service, Princeton, 1952
- Gagne, Robert M. and Leslie J. Principle of Instructional Design.
New York : Holt, Rinchartard Winston, 1974.
- Lex, Jame Joseph. "Attitude Change of Seminary Student Associated
with a Course in Group Dynamics," Dissertation Abstracts.
33(11) : 6093 - A : May, 1973.
- Shephard, David L adn Ragan. Comprehensive High School Reading
Methods. Ohio, A Bell & Howell Company, 1973.
- Shaw, Marvin E. Group Dynamic : The Psychology of Small Group
Behavior. New York : McGraw-Hill Book Company, 1971.

ภาคผนวก ก
การวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 13 แสดงจำนวนคนตอบถูกในกลุ่มสูง (PH) คนตอบถูกในกลุ่มต่ำ (PT,) ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากมาตรฐาน (Δ) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ข้อที่	PH	PT.	p	r	Δ
1	.58	.17	.36	.44	14.4
2	.75	.41	.58	.35	12.2
3	.75	.34	.55	.42	12.5
4	.67	.34	.49	.31	13.1
5	.58	.17	.36	.44	14.4
6	.34	.08	.20	.39	16.4
7	.75	.25	.50	.50	13.0
8	.34	.08	.20	.39	16.4
9	.41	.08	.23	.44	16.0
10	.50	.08	.27	.51	15.5
11	.91	.67	.80	.35	9.6
12	.75	.41	.58	.35	12.2
13	.34	.17	.25	.22	15.7
14	.75	.17	.45	.58	13.5
15	.34	.08	.20	.39	15.2
16	.75	.34	.55	.42	12.5
17	.75	.34	.55	.42	12.5
18	.41	.17	.28	.29	15.3
19	.41	.17	.28	.29	15.3

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	PH	PT.	P	r	Δ
20	.75	.50	.63	.27	11.7
21	.75	.50	.50	.50	13.0
22	.41	.08	.23	.44	16.0
23	.58	.17	.36	.44	14.4
24	.75	.41	.58	.35	12.2
25	.83	.08	.43	.73	13.7
26	.67	.17	.41	.51	13.9
27	.36	.17	.26	.24	15.6
28	.50	.25	.37	.27	14.3
29	.50	.08	.27	.51	15.5
30	.34	.08	.20	.38	16.4
31	.50	.08	.27	.51	15.5
32	.41	.08	.23	.44	16.0
33	.50	.25	.37	.27	14.3
34	.50	.34	.42	.27	13.8
35	.80	.50	.55	.33	11.4
36	.34	.08	.20	.38	16.4
37	.67	.34	.51	.33	12.9
38	.91	.58	.76	.43	10.1
39	.60	.34	.47	.26	13.3

ตาราง 13 (ต่อ)

ชื่อที่	PH	PL	P	r	Δ
40	.34	.08	.20	.38	16.4
41	.46	.25	.35	.23	14.5
42	.67	.41	.54	.27	12.6
43	.67	.41	.54	.27	12.6
44	.34	.17	.25	.22	15.7
45	.50	.25	.37	.27	14.3
46	.50	.25	.37	.27	14.3
47	.41	.08	.23	.44	16.0
48	.50	.17	.33	.37	14.8
49	.75	.41	.58	.35	12.2
50	.75	.41	.58	.35	12.2

ตาราง 14 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา , สอบก่อนการเรียนและสอบหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง

คนที่	pretest	posttest	D	D ²
1	22	34	12	144
2	25	30	5	25
3	12	33	21	441
4	25	25	-	-
5	28	32	4	16
6	23	29	6	36
7	15	33	8	64
8	19	25	6	36
9	25	30	5	25
10	23	26	3	9
11	22	23	1	1
12	28	33	5	25
13	31	39	8	64
14	25	29	4	16
15	24	28	4	16
16	22	29	7	49
17	30	35	5	25
18	25	29	4	16
19	24	19	5	25

ตาราง 14 (ต่อ)

คนที่	pretest.	posttest.	D	D ²
20	17	26	9	81
21	20	26	6	36
22	23	28	5	25
23	21	25	4	16
24	23	26	3	9
25	17	26	9	81
26	26	30	4	16
27	24	33	9	81
28	19	28	9	81
29	29	29	-	-
30	23	31	8	64
31	22	23	1	1
32	23	27	4	16
33	20	26	6	36
34	24	31	7	49
	$\bar{x}_1 = 23.50$ $\Sigma x_1 = 799$	$\bar{x}_2 = 29$ $\Sigma x_2 = 986$	$\Sigma D = 197$	$\Sigma D^2 = 1625$

ตาราง 15 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา สอบก่อนการเรียนและสอบหลัง
การเรียน ของกลุ่มควบคุม

คนที่	pretest.	posttest.	D	D ²
1	15	24	9	81
2	16	26	10	100
3	16	25	9	81
4	19	24	5	25
5	13	27	14	196
6	28	32	4	16
7	14	20	6	36
8	20	23	3	9
9	14	22	8	64
10	27	28	1	1
11	20	20	-	-
12	22	27	5	25
13	26	24	-2	4
14	20	21	1	1
15	21	19	-2	4
16	19	19	-	-
17	25	27	2	4
18	14	20	6	36
19	27	30	3	9

ตาราง 15 (ต่อ)

คนที่	pretest.	posttest.	D	D ²
20	22	30	9	81
21	21	24	3	9
22	15	27	12	144
23	22	28	6	36
24	29	33	4	16
25	22	29	7	49
26	23	28	5	25
27	30	31	1	1
28	21	19	-2	4
29	25	28	3	9
30	21	24	3	9
31	23	26	3	9
32	26	27	1	1
33	19	22	3	9
	$\bar{X}_1 = 21.06$ $\Sigma X_1 = 695$	$\bar{X}_2 = 25.30$ $\Sigma X_2 = 835$	$\Sigma D = 140$	$\Sigma D^2 = 1094$

ภาคผนวก ข
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ส401

คำชี้แจง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 401 แบ่งออกเป็น 2

ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาทางไกล

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 401

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษา

โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูล

ส่วนตัวของท่าน

1. ชื่อ นามสกุล
2. เพศ
() ชาย
() หญิง
3. อายุ
() ต่ำกว่า 18 ปี
() 18 ปี ขึ้นไป
4. สถานภาพในการทำงาน
() มีงานทำ
() ไม่มีงานทำ
5. สถานภาพในการสมรส
() โสด
() สมรส

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 401

คำชี้แจงในการทำแบบทดสอบ

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีทั้งหมด 50 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่

ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว ที่พิจารณาเห็นว่าถูกต้องที่สุด จากตัวเลือก ก ข ค หรือ ง แล้ว
กากบาทตัวเลือกที่ต้องการลงในกระดาษคำตอบ

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

1. ข้อใด เป็นความเชื่อของทฤษฎีทางสังคม
 - ก. มนุษย์เจริญขึ้น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
 - ข. มนุษย์กับสังคมเกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กัน
 - ค. มนุษย์กับสังคมเป็นส่วนเดียวกัน
 - ง. มนุษย์จะสมบูรณ์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม
2. สมาชิกของสังคม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีความต้องการพื้นฐานอะไรบ้าง
 - ก. อาหาร ความปลอดภัย การสืบพันธุ์
 - ข. ความปลอดภัย การสืบพันธุ์ ความสามัคคี
 - ค. สืบพันธุ์ ความสามัคคี แบ่งหน้าที่
 - ง. แบ่งหน้าที่ อาหาร ความปลอดภัย
3. ระบบสังคม หมายความว่าอย่างไร
 - ก. การแบ่งชนชั้น
 - ข. การสร้างอำนาจทางสังคม
 - ค. การสร้างแบบแผนของความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ของสังคม
 - ง. การสร้างระเบียบข้อบังคับทั่วไป
4. ข้อใดไม่ใช่หน้าที่สำคัญของสังคม
 - ก. การธำรงไว้ซึ่งระเบียบ
 - ข. การแข่งขันกันสร้างอำนาจ
 - ค. การดำรงไว้ซึ่งสภาพของสมาชิกและก่อกำเนิดสมาชิกใหม่

- ง. การอบรมให้สมาชิกของสังคมได้เรียนรู้ระเบียบของสังคม
5. มนุษย์มีความคล้ายคลึงกับสัตว์ ในข้อใดมากที่สุด
- ต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด
 - ชอบอยู่รวมกันเป็นหมู่เป็นพวก
 - รู้จักการพึ่งพาอาศัยกัน
 - มีการย้ายที่อยู่
6. สังคมมนุษย์จะอยู่ได้ ต้องมีลักษณะสำคัญอันดับแรก คืออะไร
- การพึ่งพาอาศัยกัน
 - การอยู่รวมกันเป็นหมู่พวก
 - การร่วมกันสร้างสรรค์สังคม
 - มีผู้นำที่คอยวางแผนให้กลุ่มอยู่รอด
7. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะทางกายภาพ
- ความหิว
 - ความรักจากผู้อื่น
 - การพักผ่อนหย่อนใจ
 - การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด
8. สิ่งใดเป็นเครื่องกำหนดความแตกต่างทางพฤติกรรมของมนุษย์
- พันธุกรรม
 - ร่างกาย
 - วัฒนธรรม
 - สภาพแวดล้อม
9. กลุ่มใดที่แสดงถึงลักษณะของสังคมได้ถูกต้อง
- ครอบครัว
 - ผู้โดยสารรถประจำทาง
 - ผู้ชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์
 - ผู้ชมโทรทัศน์รายการสี่ทุ่มเสดวาร์

10. "ขับริถาให้เตือนตน ข้ามถนนให้เตือนตา เราไม่ทำผิดกฎจราจร" จัดเป็น
- เนติธรรม
 - คติธรรม
 - สหธรรม
 - วัตถุธรรม
11. ข้อใดไม่เข้าหน้าที่ของสังคม
- รัฐบาลต้องเร่งการกระจายการพัฒนาออกสู่ชนบทให้ทั่วถึง
 - ตำรวจ เป็นผู้ควบคุมให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง
 - สุณีย์เล่า เรื่องให้ยุภาฟังว่า "บุญมาเป็นคนเจ้าชู้ชอบหลอกหลวงผู้หญิง"
 - ก่อนเข้าห้องเรียนผู้อ่านรายการได้ให้โอวาทและอบรมนักศึกษาเป็นประจำ
12. วัฒนธรรมเป็นผลที่เกิดมาจากสาเหตุใด
- เมื่อสัตว์โลกเกิดขึ้นวัฒนธรรมก็เกิดขึ้น
 - มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคมและมีความต้องการติดต่อสัมพันธ์กัน
 - มนุษย์มีความต้องการทางกายภาพสูง
 - มนุษย์ต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของตนเอง
13. ข้อใดแสดงว่ามนุษย์มีวัฒนธรรม
- สมศักดิ์แต่งกายสุภาพอยู่เป็นนิจ
 - พุทธศาสนิกชนเชื่อว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว"
 - นักการเมืองตกลงกันได้ในเรื่องการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี
 - ถูกทุกข้อ
14. ข้อใดจัดเป็นวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต
- รักศักดิ์ศรี มีความกล้าหาญ
 - จงรักภักดี มีความยุติธรรม
 - ซื่อสัตย์ สุจริต
 - ถูกทุกข้อ

15. ข้อใดไม่ เป็นคติธรรมทางสังคม
- ความเพียรมีเอาไว้อย่างได้ผล
 - ทำงานหนักงานเบา เราต้องสู้
 - รักชาติมั่น ชีวิตพลี เพื่อแผ่นดินไทย
 - อย่ารักช้า กลับกลัวซึ่งความดี ชีวิตนี้ต้องตายวายทุกคน
16. มนุษย์อยู่ร่วมกัน เป็นสังคมเพราะเหตุใด
- ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - เพื่อการดำรงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์
 - เพื่อป้องกันการถูกรุกรานจากศัตรู
 - ถูกทุกข้อ
17. กลุ่มคนจะต้องประกอบด้วย
- การรวมตัวของบุคคลกลุ่มหนึ่ง
 - การมีปฏิสัมพันธ์
 - มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
 - ถูกทุกข้อ
18. ความหมายของมนุษย์ข้อใดไม่ถูกต้อง
- มนุษย์ เป็นสัตว์การเมือง
 - มนุษย์ เป็นสัตว์สังคม
 - มนุษย์ เป็นสัตว์ที่มีอารมณ์และความรู้สึก
 - มนุษย์ เป็นสัตว์สมองกล
19. การกล่าวคำว่า "สวัสดี" เมื่อพบกัน เป็นการปฏิบัติตามข้อใด
- คำนิยม
 - อารยธรรม
 - จารีต
 - ขนบธรรมเนียม

20. วัฒนธรรมในแนวทางคตินิยม ตรงกับข้อใดมากที่สุด
- ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด
 - ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
 - ใช้ของดีมีราคา
 - รู้จักสามัคคี
21. ในแนวทางของ สหธรรม ท่านจะปฏิบัติตนอย่างไร
- รู้จักสามัคคี
 - แต่งกายสุภาพเรียบร้อย
 - ดำเนินชีวิตอย่างสมณะ
 - ถูกทุกข้อ
22. หากท่านเป็นผู้หนึ่งในการชุมนุมเรียกร้องให้นายกมาจากการเลือกตั้งเมื่อเดือนพฤษภาคม ท่านจะใช้วัฒนธรรมใดในการประกอบการตัดสินใจ
- คตินิยม
 - เนตินิยม
 - วัตถุนิยม
 - สหธรรม
23. วัฒนธรรมย่อยในสังคมไทยข้อใดถูกต้อง
- ฐานะ อายุ อาชีพ ภูมิภาค
 - เพศ อายุ อาหาร ภูมิภาค
 - ฐานะ อาชีพ อาหาร ภูมิภาค
 - ฐานะ เพศ อาชีพ อาหาร
24. ประชาชนจะมีส่วนร่วมช่วยในการปฏิรูปสังคมได้อย่างไร
- ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการปราบปรามมิจฉาชีพ
 - แก้ไขค่านิยมที่ไม่ดี และปลูกฝังค่านิยมที่ดีและเป็นประโยชน์แทน
 - ต่อต้านการคอร์รัปชันในวงราชการ
 - ทำสังคมไทยให้เป็นประชาธิปไตยแบบตะวันตก

25. "สิ่งมีชีวิตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อาหารมีจำกัด ทำให้มีการต่อสู้เพื่อให้อิชีวิตอยู่รอด" ข้อความนี้แสดงถึง
- สัตว์โลกมีวิวัฒนาการจากต่ำไปสู่สูง โดยการแพร่พันธุ์
 - วิวัฒนาการของสัตว์โลก เป็นการต่อสู้ระหว่างสัตว์โลกกับสัตว์โลก
 - วิวัฒนาการของสัตว์โลกมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา
 - วิวัฒนาการของสัตว์โลกเปลี่ยนแปลงด้วยกระบวนการเลือกสรรโดยธรรมชาติและความคงอยู่ของชีวิต
26. วัฒนธรรมมีการพัฒนามาถึงปัจจุบัน ได้ เพราะ
- เป็นมรดกทางสังคม
 - เป็นสิ่งที่ได้รับมาด้วยการถูกบังคับให้รับไว้
 - มีการถ่ายทอดทางพันธุกรรม
 - เป็นสิ่งที่เกิดมาพร้อมกับชีวิตมนุษย์
27. ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดในการถ่ายทอดวัฒนธรรม คือ
- ขนบธรรมเนียมประเพณี
 - ภาษา
 - เทคโนโลยี
 - สังคม
28. สิ่งที่มีมนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดี คือ
- การแต่งกายที่กลมกลืนกับธรรมชาติ
 - การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อน
 - การศึกษาชีวิตสัตว์อย่างใกล้ชิด
 - การเลียนแบบธรรมชาติ
29. การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมให้กับบุคคลเรียนรู้ระเบียบของสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมตรงกับความหมายข้อใด
- ระบบสังคม

- ข. สังคมประภค
- ค. หน้าค้ของสังคม
- ง. ความสัมพันธ์ทางสังคม

30. ซ้อไอค้มีความถูกต้องทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

- ก. วัฒนธรรม เป็นผลผลิตของบุคคลและมีอิทธิพลต่อบุคคล
- ข. วัฒนธรรม เป็นผลผลิตของกลุ่มคนและมีอิทธิพลต่อบุคคล
- ค. วัฒนธรรม เป็นผลผลิตของบุคคลและบุคคลมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม
- ง. สังคม เป็นผลผลิตของวัฒนธรรมและสังคมควบคุมวัฒนธรรม

31. เพราะเหตุใดมนุษย์จึงอยู่รวมกัน เป็นสังคม

- ก. เพื่อป้องกันศัตรู
- ข. เพื่อสร้างความเจริญให้สังคม
- ค. เพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์
- ง. เพื่อสร้างความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม

32. "ผู้คนพวกหนึ่งซึ่ง รวมกลุ่มกันมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนคติและคุณธรรมที่คล้ายคลึงกัน" ข้อความดังกล่าว เป็นลักษณะของ

- ก. ชุมชนชน
- ข. กลุ่มสังคม
- ค. สังคม
- ง. สาธารณชน

33. ซ้อไอค้ต่อไปนี้ เป็นส่วนประกอบของสถาบัน

- ก. มติ พิธีการ องค์การ วัตถุประสงค์
- ข. มติ พิธีกร องค์การ วัตถุประสงค์
- ค. องค์การ วิทยากร อุดมการ วัตถุประสงค์
- ง. องค์การ อุปกรณ์ วัตถุประสงค์ พิธีกร

34. จารีต ประเพณี จัดอยู่ในส่วนประกอบซ้อไอค้

- ก. วัตถุประสงค์

- ข. อุดมการณ์
 ค. พิธีการ
 ง. องค์การ
35. ข้อใดบอกถึง โครงสร้างของสังคม
 ก. สภาตำบล
 ข. สถาบันศาสนา
 ค. การสื่อสาร
 ง. ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
36. นักเรียนยกพวกตีกัน เพราะมีความรู้สึกเป็นกลุ่มประเภทใด
 ก. กลุ่มปฐมภูมิ กลุ่มทุติยภูมิ
 ข. กลุ่มพวกเขา กลุ่มพวกเรา
 ค. กลุ่มอินทรี กลุ่มอินทรี
 ง. กลุ่มสมัครใจ กลุ่มไม่สมัครใจ
37. แนวในการปฏิบัติ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคนจนเกิดความเคยชิน เรียกว่า
 ก. ศิลธรรม
 ข. จรรยา
 ค. วิถีประชา
 ง. คุณธรรม
38. การที่ตำรวจสามารถจับผู้ทำผิดกฎหมายแล้วนำไปเปรียบเทียบปรับได้ ในขณะที่ผู้อื่นไม่สามารถทำได้ เพราะ
 ก. เป็นไปตามสถานภาพ
 ข. เป็นไปตามบทบาท
 ค. เป็นไปตามความสำนึก
 ง. เป็นไปตามการยอมรับของคนอื่น
39. ข้อใดเป็นประเภทของบรรทัดฐาน

- ก. วิถีประชา สถาบัน บทบาท
- ข. ค่านิยม สถาบัน บทบาท
- ค. กฎหมาย จารีต ประเพณี วิถีประชา
- ง. มารยาท กฎหมาย ค่านิยม
40. ข้อใดเป็นแนวทางกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมให้เป็นไปตามกติกา
- ก. วิถีประชา
- ข. กฎศีลธรรม
- ค. กฎหมาย
- ง. บรรทัดฐาน
41. ครอบครัวยุคใหม่ กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ มีผลมาจากข้อใด
- ก. สถาบันทางสังคม
- ข. โครงสร้างทางสังคม
- ค. การจัดระเบียบทางสังคม
- ง. ลักษณะสังคมไทย
42. ข้อใดกล่าวถูกต้องตามแนวทางการจัดระเบียบทางสังคม
- ก. การจัดระเบียบทางสังคมเป็นหน้าที่ของรัฐ
- ข. การจัดระเบียบทางสังคมและการควบคุมทางสังคมเป็นสิ่งเดียวกัน
- ค. การควบคุมทางสังคมทำให้เกิดระเบียบในลักษณะที่ตราไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร
- ง. แม้มีการจัดระเบียบทางสังคมหนึ่ง ๆ การเสียระเบียบก็ยังสามารถเกิดขึ้นได้เสมอ
43. นายศรัชัย เป็นข้าราชการครูสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ถ้าจัดเข้าระเบียบทางสังคมจะตรงกับข้อใด
- ก. บทบาทในการทำงาน
- ข. เป็นสถานภาพที่ได้มาโดยสังคมเป็นผู้กำหนด
- ค. เป็นสถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถและสติปัญญา
- ง. เป็นการปฏิบัติงานตามบทบาท

44. คุณหญิงอรุณวดี เกิดมาในตระกูลผู้ดี จึงเป็นบุคคลในสังคมชั้นสูง ตรงกับความหมายในข้อใด
- ได้ตำแหน่งตามความสามารถของสามี
 - เป็นสถานภาพที่ได้มาโดยสังคมกำหนด
 - เป็นบทบาททางสังคม
 - เป็นการยกย่องและให้เกียรติกัน
45. ข้อใดเป็นการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยซึ่งเป็นผลมาจากอารยธรรมตะวันตก
- ขนาดของครอบครัวเล็กลง
 - ความเป็นอยู่ในครอบครัวโดยทั่วไปเป็นแบบตะวันตก
 - ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
 - มีการซื้อขายเด็กไทยให้แก่ชาวตะวันตกมากขึ้น
46. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของสังคมไทย
- เป็นกลุ่มคนขนาดใหญ่
 - ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยสังคมอื่น
 - มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง
 - มีการออกกฎหมายคำสั่งไว้บังคับบุคคลในสังคม
47. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะเฉพาะที่สำคัญและเห็นชัดเจนในสังคมไทย
- มีโครงสร้างของชนชั้น
 - มีความรักถิ่นฐานบ้านเกิด
 - ยึดขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นหลัก
 - มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
48. ข้อใดที่สามารถชี้ชัดได้ว่าสังคมนั้นเป็นสังคมเมือง
- วัด
 - ตลาดนัด
 - การคมนาคมสะดวก
 - สถานที่ตั้งของหน่วยราชการ

49. การประกันสังคม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาข้อใดมากที่สุด
- ก. ปัญหาประชากร
 - ข. ปัญหาที่ดินทำกิน
 - ค. ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยของประชาชาติ
 - ง. ปัญหาโสเภณี
50. ข้อใดเป็นอุปสรรคในการพัฒนาสังคมไทย
- ก. คนสูงอายุส่วนใหญ่ไม่รู้หนังสือ
 - ข. ขนบธรรมเนียมประเพณีไม่เอื้ออำนวย
 - ค. ชาวนานิยมมีเต่งงานตั้งแต่อายุน้อย
 - ง. คนไทยชอบนินทา

ภาคผนวก ค

แผนการสอนกระบวนกรกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนครั้งที่ 1

เรื่อง มนุษย์กับสังคม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

1. บอกสาเหตุที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคมได้
2. อธิบายความหมายของสังคมได้

ความมุ่งหมาย

ด้านเนื้อหา นักศึกษาสามารถ

- บอกสาเหตุที่ทำให้มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคมได้
- อธิบายความหมายของสังคมโดยทั่วไปได้

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักศึกษาสามารถ

- ทำงานและแก้ปัญหาาร่วมกันได้
- ฝึกความกล้าในการแสดงความคิดเห็นในกลุ่มได้

ด้านการประยุกต์ใช้ นักศึกษาสามารถ

- เสนอแนะลักษณะของบุคคลที่สังคมต้องการ
- เสนอแนะวิธีการปรับปรุงการทำงานของกลุ่มได้

เนื้อหาวิชา

สังคม หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมดินแดน หรือบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ติดต่อกันเป็นระยะเวลาอันพอสมควร

ในสังคมไทยประชากรประมาณ 80 % อาศัยอยู่ในชนบทและประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ไม่แน่นอน จึงเป็นประชากรกลุ่มที่ต้องได้รับการช่วยเหลือมากที่สุด

การดำเนินกิจกรรม

1. ช้่นนำ

ผู้นำกลุ่มทำการปรุมนิเทศกลุ่มนักศึกษา เพื่อทำการแนะนำตนเองและชี้แจงวิธีการดำเนินการจัดการเรียน การสอน

ดำเนินการเรียน การสอน โดยการตั้งคำถามนักศึกษาว่า มีอาชีพอะไรบ้างในสังคมไทยให้นักศึกษาช่วยกันตอบคำถาม ทำที่จำตอบได้

ผู้นำกลุ่มถามนักศึกษารว่า อาชีพเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือสังคมได้อย่างไร

ผู้นำกลุ่มสรุปว่า ทุกอาชีพมีส่วนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อสนองตอบความต้องการซึ่งกันและกัน

ต้องการซึ่งกันและกัน

ผู้นำกลุ่มแบ่งนักศึกษาวออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 6 คน และแต่ละกลุ่มให้ส่งตัวแทนมาสังเกตการณ์ 1 คน

2. ขั้นตอนปฏิบัติการ

ผู้นำกลุ่มบอกนักศึกษารว่าจะให้ทุกคนแสดงบทบาทสมมติ เป็นบุคคลในอาชีพต่าง ๆ และให้นักศึกษาแสดงให้สมจริง

ผู้นำกลุ่มแจกใบสั่งงาน เพื่อให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ที่นาของนางมา

ผู้ที่ทำหน้าที่สังเกตการณ์รายงานผลการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่ม

3. ขั้นวิเคราะห์ หลังจากการเสนอผลงานของแต่ละกลุ่มแล้วครูทำกรวิเคราะห์โดยใช้คำถามต่อไปนี้

ด้านเนื้อหา

1. นางมาประกอบอาชีพอะไร คนที่ประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับนางมาในสังคมไทยมีมากน้อยเพียงไร

2. นักศึกษาคิดว่าทำไมทุกคนจึงมาอยู่รวมกันในหมู่บ้านนี้

3. นักศึกษาช่วยกันสันนิษฐานถึงสาเหตุของการมาอยู่รวมกันในสังคมของคน

4. เมื่อมีคนมาอยู่รวมกัน เราจะเรียกว่าสังคมได้หรือไม่ เพราะเหตุใด และ

ถ้าไม่ใช่ สังคมควรประกอบด้วยไปด้วยอะไรบ้าง

5. นักศึกษาช่วยกันให้ความหมายของสังคม

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

1. นักศึกษารู้สึกอย่างไร เมื่อเพื่อนมอบหมายงานให้ทำ

2. นักศึกษารู้สึกอย่างไร เมื่อได้รับคำสั่งให้แสดงบทบาทร่วมกัน

3. มีองค์ประกอบอะไรบ้างที่ทำให้ทำงานสำเร็จลงได้

4. มีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานหรือไม่ อย่างไร
4. ชั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ผู้นำกลุ่มนำการอภิปราย ดังนี้
 1. สังคมที่มีความสุข เป็นสังคมเช่นไร
 2. นักศึกษาคิดว่ามีวิธีการปรับปรุงการทำงานของกลุ่มให้ดีขึ้นได้อย่างไร

การประเมินผล

ด้านเนื้อหา

1. จากการตอบคำถาม
2. จากการแสดงบทบาทสมมติ

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

1. ปฏิสัมพันธ์ในขณะทำงานร่วมกัน
2. จากความร่วมมือในการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็น

ด้านการประยุกต์ใช้

1. จากการบอกลักษณะของสังคมที่มีความสุข
2. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการในการทำงานกลุ่ม

สื่อการเรียน

ใบสั่งงาน

1. ให้ผู้สังเกตการณ์รับสั่งงาน และแบบบันทึกการสังเกตการณ์จากผู้นำกลุ่ม
2. เมื่อแต่ละกลุ่มทำงานเสร็จให้ผู้สังเกตการณ์รายงานผลการทำงานของกลุ่ม
3. ให้มีผู้สังเกตการณ์ 1 คน และผู้แสดง 5 คน
4. เวลาในการแสดงบทบาทสมมติ 20 นาที

บทบาทสมมติ เรื่อง ที่นาของนางมา

เหตุการณ์ ที่บ้านของกำนันแห่งหนึ่งในหมู่บ้านดงสว่าง มีการโต้เถียงกัน เพื่อแก้ไขปัญหาการเป็นเจ้าของของที่ดินกัน ระหว่างนางมา และคุณนายฉะอ้อน โดยมีกำนันเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย มีเล่าโสดายเป็นผู้ที่อยู่ข้างนางมา และนางมาเชิญให้มาช่วยในการไกล่เกลี่ยครั้งนี้ด้วย ให้นักศึกษาแสดงบทบาทให้เข้ากับเหตุการณ์ให้สมจริงที่สุดภายในเวลา 20 นาที

บทบาทที่ 1 สมมติให้นักศึกษาเป็นนางมา ซึ่งเป็นคนยากจนประจำหมู่บ้านดงสว่าง นางมา มีที่นา 20 ไร่ อยู่ติดกับถนนใหญ่ที่เชื่อมระหว่างหมู่บ้านกับจังหวัด ที่นาของนางมาติดคูน้ำของคนหลายคน เพราะนอกจากจะติดกับถนนใหญ่แล้ว ยังอยู่ติดกับโรงงานทำแป้งขนมปังอีกด้วย มีผู้มาขอซื้อที่นาหลายรายแต่นางมาไม่ยอมขาย มีอยู่คราวหนึ่งคนในครอบครัวของนางมาล้มป่วยลง นางมาจึงไปขยืมเงินคุณนายจะอ่อน เศรษฐีใหญ่ของหมู่บ้าน โดยนำที่ดินไปขายฝากไว้ แต่เมื่อถึงกำหนดนัดหมายนางมาไม่มีเงินมาชดเชย คุณนายจะอ่อนจึงทำการยึดที่นานางมา โดยทำการโอนกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินกับทางอำเภอ

บทบาทที่ 2 สมมติให้นักศึกษาเป็นคุณนายจะอ่อน เศรษฐีเงินกู้ ที่มักเรียกเก็บดอกเบี้ยราคาแพงจากชาวบ้าน คุณนายเป็นคนใจบุญสุนทาน ซึ่งชาวบ้านรู้ที่อยู่ทั่วไปว่า นางชอบไปทำบุญที่วัดอยู่เสมอ และนอกจากนั้นยังหมั่นทอดกฐินทุกปี บริจาคเงินให้วัดอยู่เสมอ เป็นจำนวนมากอยู่ จนเป็นที่เกรงใจของพระและเณรโดยทั่วไป วันนี้คุณนายได้เดินทางไปที่องค์ท่าน เรื่องนางมาไม่ยอมออกจากที่ ที่นางยึดมาจากนางมา

บทบาทที่ 3 สมมติให้นักศึกษาเป็นกำนัน เป็นเจ้าหน้าที่ทางการประจำหมู่บ้าน กำนันเป็นคนเคร่งครัดต่อหน้าที่ เขาเคยช่วยเหลือคุณนายจะอ่อนในทุก ๆ เรื่องที่คุณนายมาขอความช่วยเหลือ เพราะคุณนายเคยออกทุนซื้อโรงสีข้าวไว้ที่กำนันก่อน นอกจากนี้คุณนายมาฟ้องเขากำนันจึงไปเรียกนางมามา

บทบาทที่ 4 สมมติให้นักศึกษาเป็นเภสัชกร ที่เป็นผู้ดูแลสุขภาพประจำหมู่บ้าน เป็นคนแก่ที่ทุกคนในหมู่บ้านให้ความนับถือ เป็นคนรักความยุติธรรม มีความฉลาดรอบรู้ในด้านการปกครองแบบดั้งเดิมของอีสาน วันนี้นางมาได้มาเชิญเภสัชกรตายให้ไปที่บ้านกำนันด้วย ซึ่งแกก็ไปด้วยความยินดีและเต็มใจ

บทบาทที่ 5 สมมติให้นักศึกษาเป็นทิดจ้อย ทิดที่สึกออกมาจากวัดมาแล้วหลายปี แต่เป็นคนชอบสนุกสนานรื่นเริง ชอบดื่มเหล้าและเล่นการพนัน เขาชอบมาที่บ้านกำนันบ่อย ๆ เพราะที่บ้านกำนันมีเหล้าขาย และบางทีก็มีการตั้งวงไพ่อยู่ที่บ้านกำนันด้วย วันนี้เขามาที่บ้านกำนันเหมือนอย่างที่เคยมา เลยพบกับเหตุการณ์ดังกล่าว เขาจึงเกรงเข้าไปรับฟังด้วยความอยากรู้อยากเห็น

แบบบันทึกการสังเกตการณ์ กลุ่มที่

1. เมื่อรับใบสั่งงานแล้ว สมาชิกมีปัญหาอะไรหรือไม่ _____
ปัญหานั้นคือ _____
2. สมาชิก แก้ปัญหาได้อย่างไร _____
3. มีการโต้เถียงกันหรือไม่ _____
4. ก่อนการแสดงบทบาทมีการปรึกษากันก่อนหรือไม่ _____
อย่างไร _____
5. คนที่แสดงบทบาทได้สมจริงมากที่สุดคือ _____
6. คนที่แสดงบทบาทได้ไม่สมจริง เสียคือ _____
7. ท่านคิดว่าการทำงานของกลุ่มเป็นอย่างไร _____
8. ข้อเสนอแนะของการทำงานของกลุ่มนี้คือ _____

แผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนครั้งที่ 2

เรื่อง วัฒนธรรมไทย

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของ วัฒนธรรม ได้
2. อธิบายถึงผลกระทบของวัฒนธรรมตะวันตกที่มีต่อสังคมไทย

ความมุ่งหมาย

ด้านเนื้อหา นักศึกษาสามารถ

- อธิบายความหมายของวัฒนธรรมได้
- บอกความสำคัญของวัฒนธรรมได้
- อธิบายลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมตะวันตกได้
- อธิบายถึงผลกระทบของวัฒนธรรมตะวันตกที่มีต่อสังคมไทยได้

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ฝึกความสามารถในการแก้ปัญหาร่วมกัน
- ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- แบ่งหน้าที่ในการทำงานได้
- วางแผนในการทำงานร่วมกันได้

ด้านการประยุกต์ใช้

- ให้อธิบายเสนอแนะในการรักษาวัฒนธรรม
- ให้อธิบายเสนอแนะเพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานร่วมกันได้

เนื้อหาวิชา

วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต หรือวิถีชีวิต หรือแบบลักษณะของพฤติกรรมในสังคมที่สมาชิกได้ประพฤติปฏิบัติถ่ายทอดสืบต่อกันมา ตามแนวความคิดสร้างสรรค์ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความรู้สึก สิ่งประดิษฐ์เพื่อความเจริญของสังคม องค์ประกอบของวัฒนธรรม จะประกอบด้วย มติ พิธีการ องค์การ และวัตถุ

ลักษณะของวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย

ขั้นดำเนินการ

1. ขั้นนำ

- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาดูภาพวัฒนธรรม โดยแยกประเภทเป็น คติธรรม เหนือธรรม วัตถุประสงค์ สุนทรธรรม วัฒนธรรมย่อย วัฒนธรรมหลัก และวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย

- ผู้นำกลุ่มถามนักเรียนว่า สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้อย่างไร

- ให้นักศึกษาช่วยกันอภิปรายถึงสิ่งเหล่านี้ ว่าทำให้สังคมไทยเจริญงอกงาม หรือเสื่อมลง

2. ขั้นปฏิบัติการ

- ผู้นำกลุ่มแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 7 คน และให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาทำหน้าที่สังเกตการณ์ 1 คน

- ผู้นำกลุ่มติดภาพที่แสดงถึงความเป็นผู้มีวัฒนธรรมของสังคมไทย เช่นภาพเกี่ยวกับ มติ พิธีการ องค์การ และวัตถุประสงค์ และอื่น ๆ ที่หน้าห้องเรียน

- ให้นักศึกษาช่วยกันค้นหาสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมจากภาพ และให้บอกว่า เป็นวัฒนธรรมประเภทใด ด้านใด ลักษณะใด

- นักศึกษากลุ่มที่ทำงานเสร็จก่อนให้นำผลงานไปติดแสดงที่บอร์ดหน้าห้องเรียน

3. ขั้นวิเคราะห์

- เมื่อนักศึกษาเสนอผลงานของกลุ่มแล้ว ผู้นำกลุ่มนำการวิเคราะห์ โดยใช้คำถาม ดังนี้

ด้านเนื้อหา

- จากภาพแสดงถึงวัฒนธรรมอะไรบ้าง
- สิ่งใดบ้างที่เป็นวัฒนธรรมไทย
- ส่วนมากเรามักได้รับวัฒนธรรมของใคร
- สรุปความหมายของวัฒนธรรม

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ในการทำงานทุกคนให้ความร่วมมือหรือไม่
 - ถ้าทุกคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานจะทำให้งานนั้นเป็นอย่างไร
 - ความร่วมมือเป็นวัฒนธรรมทางด้านใด
 - กลุ่มใดบ้างที่มีการวางแผนการทำงาน
 - ถ้าไม่มีการวางแผนการทำงานจะทำให้งานเป็นอย่างไร
 - กลุ่มที่ทำงานเสร็จช้ามีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร
4. **ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้**
- มีวิธีการอย่างไรบ้างที่จะรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามในสังคมไทยไม่ให้สูญหายหรือ

เชื่อมโยง

- การทำงานกลุ่มให้ได้ผลดี ควรวิธีในการทำงานอย่างไร

การประเมินผล

ด้านเนื้อหา

- จากการตอบคำถาม

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน
- การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

ด้านการประยุกต์ใช้

- จากข้อเสนอแนะถึงวิธีปฏิบัติในการรักษาวัฒนธรรมไทย
- ข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรมกลุ่ม

สื่อการเรียน

เกม "ค้นหาวัฒนธรรม"

ผู้เล่น แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 7 คน โดยแต่ละกลุ่มคัดเลือกอาสาสมัครสังเกตการณ์ 1 คน

เวลา 30 นาที

อุปกรณ์

- รูปภาพที่แสดงถึงวัฒนธรรม จำนวน 10 ภาพ สำหรับติดหน้าห้องเรียน เช่น

วัฒนธรรมทางกฎหมาย ทางการกิน ที่อยู่อาศัย การติดต่อสัมพันธ์กัน ทางเชื้อชาติ ทางอาชีพ
ทางจิตใจ ทางศาสนา

- กระดาษสำหรับเขียน กลุ่มละ 1 แผ่น
- สีเมจิก กลุ่มละ 1 กล่อง

กติกา

- ภายในเวลาที่กำหนด ให้นักศึกษาช่วยกันค้นหาสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมจากภาพ
- ให้นักศึกษาช่วยกันบอกว่า วัฒนธรรมที่นักศึกษาค้นพบ เป็นวัฒนธรรมประเภท

ใด จากภาพใด

- กลุ่มที่ทำงานเสร็จก่อนและค้นหาได้มากที่สุดให้นำมาแสดงบนบอร์ดหน้าห้องเรียน

แบบบันทึกสำหรับผู้สังเกตการณ์กลุ่มที่

1. มีการปรึกษานานหรือสั้นในกลุ่มหรือไม่ _____
2. ในกลุ่มมีการโต้เถียงกันหรือไม่ _____
3. ผู้มีส่วนช่วยให้งานของกลุ่มสำเร็จมากที่สุด คือ _____
4. คนที่ไม่ให้ความร่วมมือ คือ _____
5. กลุ่มนี้มีปัญหาในการทำงานหรือไม่ _____ สมาชิกมีวิธีการใน
การแก้ปัญหาคือ _____
6. ข้อเสนอแนะในการทำงานกลุ่มในครั้งนี้ คือ _____

แผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนครั้งที่ 3

เรื่อง โครงสร้างของสังคม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษา

1. อธิบายองค์ประกอบของโครงสร้างสังคมได้
2. ให้ความหมายของโครงสร้างสังคมได้

ความมุ่งหมาย

ด้านเนื้อหา นักศึกษาสามารถบอก

- บอกได้ว่าโครงสร้างของสังคมประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง
- บอกสิ่งต่างๆ เป็นในการดำรงอยู่ของสังคมได้
- ให้ความหมายของคำว่า โครงสร้างของสังคม ได้

ด้านการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักศึกษาสามารถ

- ทำงานและแก้ปัญหาาร่วมกันได้
- กล้าแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่มได้
- วางแผนในการทำงานกลุ่มได้

ด้านการประยุกต์ใช้

- บอกลักษณะของสังคมที่มีความสุขได้
- ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการทำงานกลุ่มได้

เนื้อหาวิชา

โครงสร้างของสังคม หมายถึง ส่วนประกอบที่ทำให้สังคมก่อรูปกันเข้าเป็นสังคม เป็นสิ่งที่ดำรงทำให้สังคมดำรงอยู่ได้ และส่วนประกอบของสังคมมีดังนี้

1. คน หรือกลุ่มคนในสังคม
2. สถาบันทางสังคม
3. สถานภาพและบทบาทของบุคคลในสังคม

ส่วนประกอบของสังคมทั้ง 3 ประการจะต้องมีคุณภาพจึงจะทำให้สังคมดำรงอยู่ได้

และมีความสุข

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำ

- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาดูภาพบ้าน แล้วให้นักศึกษาตอบคำถามที่ว่า ส่วนประกอบของบ้านที่จำ เป็นมีอะไรบ้าง
- ผู้นำกลุ่มถามนักศึกษาว่าบ้านหมายถึงครอบครัวเท่านั้น ใช่หรือไม่ ถ้าไม่ใช่ครอบครัวควรมีสิ่งใดอีกบ้าง
- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาให้ความหมายของคำว่าครอบครัว แล้วผู้นำกลุ่มสรุปว่า "ครอบครัว หมายถึง สิ่งประกอบไปด้วยสมาชิกที่ผูกพันด้วยการสมรส ผูกพันกันด้วยสายโลหิต รวมทั้งญาติและคนอาศัย
- ผู้นำกลุ่มแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 7 คน แต่ละกลุ่มมีผู้สังเกตการณ์

1 คน

2. ขั้นตอนปฏิบัติการ

- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาเล่นเกม "สร้างสังคม"
- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาอ่านเอกสารกติกาที่แจกให้
- ผู้ทำหน้าที่สังเกตการณ์รับใบสังเกตการณ์และเขียนรายงานในใบสังเกตการณ์และรวบรวมผลงานทั้งหมดของกลุ่ม เสนอต่อกลุ่มใหญ่

3. ขั้นวิเคราะห์

ด้านเนื้อหา

- สังคมที่นักศึกษาช่วยกันสร้างประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
- นักศึกษาคิดว่าสิ่งจำ เป็นที่ทำให้สังคมคงอยู่ได้นั้น ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
- ถ้าโครงสร้างของบ้าน หมายถึงส่วนประกอบที่ทำให้บ้านดำรงอยู่ได้ แล้วโครงสร้างของสังคมจะประกอบไปด้วยสิ่งใดบ้าง

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- นักศึกษารู้สึกอย่างไรเมื่อให้ทำงานในตอนแรก โดยไม่ได้ปรึกษาหารือกัน

- ถ้าไม่มีการปรึกษาหารือกัน ในการทำงานกลุ่ม นักศึกษาคิดว่างานของกลุ่มจะเป็นอย่างไร

- นักศึกษาคิดว่าถ้า ไม่มีคนแสดงความคิดเห็น จะทำให้ทำงานของกลุ่มเป็นอย่างไร

- กลุ่มที่ทำงานเสร็จก่อนเพื่อน มีวิธีการทำงานอย่างไร

- กลุ่มที่ทำงานเสร็จช้า หรือไม่เสร็จ มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร

- นักศึกษาคิดว่าองค์ประกอบที่จะทำงานของกลุ่มสำเร็จควรมีอะไรบ้าง

4. ขั้นตอนและประยุกต์ใช้ ผู้นำกลุ่มนำการอภิปราย ดังนี้

- นักศึกษาในฐานะสมาชิกของครอบครัวซึ่งจัดเป็นสังคมประเภทหนึ่ง ควรปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้ครอบครัวมีความสุข

- สังคมที่เป็นสุขควรมีลักษณะเช่นไร

- นักศึกษาคิดว่าควรทำการปรับปรุงการทำงานของกลุ่มครั้งนี้ อย่างไรบ้าง

การประเมินผล

ด้านเนื้อหา

- จากการตอบคำถาม

- จากผลงานของนักศึกษา

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ปฏิสัมพันธ์ในขณะทำงานร่วมกัน

- จากการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์

ด้านการประยุกต์ใช้

- จากการบอกวิธีการปฏิบัติตนของนักศึกษา

- จากข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการในการทำงานกลุ่ม

* สื่อการเรียน

เกม "สร้างสังคม"

- จำนวนสมาชิกกลุ่มละ 7 คน แต่ละกลุ่มมีอาสาสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่ม

ละ 1 คน ใช้เวลา 30 นาที

อุปกรณ์

- กระดาษวาดเขียนเท่ากับจำนวนสมาชิก
- กระดาษชาร์ท กลุ่มละ 1 แผ่น
- สีเมจิก กลุ่มละ 1 กล่อง

กติกาในการเล่นเกมส์สร้างสังคม

ขั้นที่ 1 ให้นักศึกษาต่างคนต่างวาดภาพ "สังคม" ในจินตนาการของตนเอง จะเป็นภาพอะไรก็ได้ที่มีในสังคม พร้อมกับคำอธิบายประกอบภาพ โดยห้ามปรึกษา ห้ามดู ห้ามเลียนแบบ และห้ามแลกเปลี่ยนกันดู

ขั้นตอนที่ 2 ให้นักศึกษาช่วยกันวาดภาพสังคมที่กลุ่มของนักศึกษาต้องการเพียงภาพเดียว โดยไม่ซ้ำกับภาพวาดของสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มที่วาดไปแล้ว

แบบบันทึกสำหรับผู้สังเกตการณ์กลุ่มที่

1. มีการปรึกษานาหรือกันในกลุ่มหรือไม่ _____
2. ในกลุ่มมีการโต้เถียงกันหรือไม่ _____
3. ผู้มีส่วนช่วยให้งานของกลุ่มสำเร็จมากที่สุดคือ _____
4. คนที่ไม่ให้ความร่วมมือ คือ _____
5. กลุ่มนี้มีปัญหาในการทำงานกลุ่มหรือไม่ _____ สมาชิกของกลุ่มมีวิธีการแก้ปัญหา คือ _____
6. ข้อเสนอแนะของการทำงานกลุ่มของกลุ่มนี้ คือ _____

แผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนครั้งที่ 4

เรื่อง การจัดระเบียบทางสังคม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายกระบวนการจัดระเบียบสังคมไทย
2. บอกค่านิยมที่นักศึกษายึดถือได้

ความมุ่งหมาย

ด้านเนื้อหา นักศึกษาสามารถ

- บอกความหมายของกระบวนการจัดระเบียบทางสังคมได้
- จำนวนองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการจัดระเบียบทางสังคมได้

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม

ด้านการประยุกต์ใช้

- ปฏิบัติตนตามค่านิยมที่ถูกต้อง ได้
- ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องในการทำงานกลุ่ม

เนื้อหาวิชา

การจัดระเบียบทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่ควบคุมให้สมาชิกในสังคมหนึ่ง ๆ ได้รู้จักสิทธิและหน้าที่และระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม เพื่อสมาชิกได้ปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

องค์ประกอบของการจัดระเบียบทางสังคม ประกอบด้วย ค่านิยม บรรทัดฐาน สถานภาพ และบทบาท

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำ

- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาดูหนังสือ ภาพประกอบการเล่าเรื่อง "ศิษย์ออกตัญญู"

และเรื่อง "ป้อมเจอพอมด"

- ผู้นำกลุ่มถามนักศึกษาว่า เรื่องดังกล่าว ให้ข้อคิดกับนักศึกษาอย่างไรบ้าง
- ผู้นำกลุ่มแบ่งกลุ่มนักศึกษากลุ่มละ 7 คน และให้แต่ละกลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ 1 คน

2. ขั้นปฏิบัติ

- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาช่วยกันหาเนื้อหาตามหัวข้อที่กำหนดให้ และสร้างภาพประกอบเนื้อหา นั้น ๆ ภายในเวลา 30 นาที

- เนื้อหาที่นักศึกษานำมาสร้างนั้น จะต้องบอกให้ผู้อ่านรู้ว่า เป็นการจัดระเบียบทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใด ในหัวข้อต่อไปนี้

1. ค่านิยมของบุคคล
2. ค่านิยมของสังคม
3. วิถีประชา
4. จารีตประเพณี
5. สถานภาพและบทบาท

- ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อใด หัวข้อหนึ่ง ไปสร้างนิทานประกอบภาพที่

ไม่ซ้ำกัน

- ให้นักศึกษาส่งตัวแทนของกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน

3. ขั้นวิเคราะห์ เมื่อนักศึกษาเสนอผลงานแล้ว ผู้นำกลุ่มนำการวิเคราะห์ด้วยคำถาม

ดังนี้

ด้านเนื้อหา

- จากผลงานนักศึกษาคิดว่า สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ได้อย่างไร

- นักศึกษาควรปฏิบัติตนตามแนวคิดหรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด
- ถ้าแนวปฏิบัติดังกล่าว เป็นค่านิยม บรรทัดฐาน เราควรรักษาไว้

หรือไม่ เพราะเหตุใด

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- สมาชิกของกลุ่มให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานหรือไม่
- นักศึกษาคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้การทำงานของกลุ่มประสบ

ความสำเร็จ

4. ชื่นชอบและประยุกต์ใช้

- ให้นักศึกษาเขียนรายงานการปฏิบัติงานของนักศึกษาในรอบสัปดาห์
- ให้นักศึกษาเสนอแนะการปรับปรุงการปฏิบัติกิจกรรมของนักศึกษาภายใน

ชั่วโมงเรียน

การประเมินผล

ด้านเนื้อหา

- จากการตอบคำถาม
- จากผลงานและการวาดภาพนิทานที่นักศึกษานำเสนอ

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ปฏิสัมพันธ์ขณะทำงานกลุ่ม
- การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และเสนอแนะความคิดเห็น

ด้านการประยุกต์ใช้

- จากการรายงานผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาในรอบสัปดาห์
- จากข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานกลุ่ม

สื่อการเรียน

นิทานประกอบภาพ เรื่อง "ป้อมเจอฟอมด" สมบูรณ์ ดิงฆมานันท์ เขียนเรื่อง

ไพโรจน์ ดาวประดับวงษ์ เขียนภาพ พิมพ์จำหน่ายโดย สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก

นิทานประกอบภาพ เรื่อง "ศิษย์ออกตัญญู" ของนางสาววราภรณ์ ส่งสุข นักศึกษา

ค.บ. วิทยาลัยครูอุบลราชธานี

แบบบันทึกสำหรับผู้สังเกตการณ์กลุ่มที่ _____

1. หัวข้อการจัดระเบียบทางสังคมที่กลุ่มนักศึกษานำมาตั้งเป็นนิทาน คือ _____

2. ผลงานของกลุ่มนี้อยู่ในชั้นใด _____
3. ผู้มีส่วนช่วยำให้งานของกลุ่มสำเร็จคือ _____
4. กลุ่มนี้มีวิธีการทำงาน คือ _____

5. ข้อเสนอแนะในการทำงานของกลุ่มนี้ คือ _____

แผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนครั้งที่ 5

เรื่อง ค่านิยม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักศึกษาสามารถบอกค่านิยมที่นักศึกษาควรมีได้

ความมุ่งหมาย

ด้านเนื้อหา

- บอกลักษณะค่านิยมที่นักศึกษาควรมีได้
- สามารถแต่งนิทานสะท้อนค่านิยมได้

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักศึกษาสามารถ

- วางแผนในการทำงานได้
- แสดงความคิดเห็นในกลุ่มได้
- แบ่งงานกันทำในกลุ่มได้

ด้านการประยุกต์ใช้ นักศึกษาสามารถ

- เสนอแนะวิธีการปลูกฝังค่านิยมที่นักศึกษาควรมีได้
- เสนอแนะวิธีปรับปรุงกิจกรรมกลุ่มได้

เนื้อหาวิชา

ค่านิยมที่ควรปลูกฝัง ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาได้แก่

- การเสียสละ
- การรู้จักให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
- ความอดทน และความประหยัด
- ความซื่อสัตย์ สุจริต
- ความมีระเบียบวินัย

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำ

- ผู้นำกลุ่มเล่านิทาน เรื่อง "เพื่อนแท้" ซึ่งมีเนื้อหาเน้นการบรรลุฝั่งคำนิยาม การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ให้นักศึกษาฟัง

- ให้นักศึกษาช่วยกันอภิปรายว่า นิทานเรื่องนี้สอนให้เรามีความเชื่ออย่างไร

2. ชั้นปฏิบัติ

- แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 7 คนและแต่ละกลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ 1 คน

- ผู้นำกลุ่มติดบัตรคำสั่งบนกระดานดำ (ความเสียสละ ความรับผิดชอบต่อสังคม ความอดทนและประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย)

- ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อในบัตรคำ 1 หัวข้อ มาแต่งเป็นนิทานและมีเนื้อหาที่สอนให้คนมีความเชื่อดังกล่าวด้วย

- แจกอุปกรณ์ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มไปปฏิบัติ

- กลุ่มที่ทำงานเสร็จก่อนให้นำผลงานมาแสดงที่หน้าห้องเรียน

3. ชั้นวิเคราะห์

ด้านเนื้อหา

- แต่ละกลุ่มเลือกสร้างนิทานสอนคำนิยามเกี่ยวกับเรื่องอะไร และมีเหตุผลอย่างไร

- นักศึกษามีความเชื่อตามนิทานที่แต่งหรือไม่ เพราะเหตุใด

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- มีการวางแผนในการทำงานหรือไม่

- กลุ่มที่ทำงานเสร็จก่อนมีวิธีดำเนินการอย่างไร

- กลุ่มที่ทำงานเสร็จช้ามีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร

4. ชั้นสรุปและการประยุกต์ใช้

- นักศึกษามีวิธีการเช่นไรที่จะทำให้คนมีความเชื่อในคำนิยามที่ถูกต้อง

- มีข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรมในครั้งนี้หรือไม่อย่างไรบ้าง

การประเมินผล

ด้านเนื้อหา ทักษะประเมินจาก

- จากการตอบคำถาม

- จากผลงานของนักศึกษา

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ปฏิสัมพันธ์ในขณะทำงานกลุ่ม
- จากข้อเสนอแนะการปรับปรุงการทำงานของกลุ่ม

สื่อการเรียน

- นิทาน เรื่อง "เพื่อแท้" จากหนังสือรวมนิทานรางวัลชนะเลิศ ของ อำนวย

เขียนสบาย

- อุปกรณ์ กระดาษสำหรับบันทึกนิทาน กลุ่มละ 1 ชุด
- กติกา ให้นักศึกษาช่วยกันแต่งนิทานสอนคนให้มีความเชื่อและดำเนินอย่างใด

อย่างหนึ่งภายในเวลา 20 นาที

แบบสังเกตการณ์กลุ่มที่ _____

1. มีการวางแผนในการทำงานครั้งนี้ หรือไม่ _____
2. มีการปรึกษาหารือกันหรือไม่ _____
3. มีปัญหาในการทำงานหรือไม่ _____ สมาชิกมีวิธีการแก้ปัญหานั้นอย่างไร _____

4. ข้อเสนอแนะในการทำงานของกลุ่มนี้ คือ _____

นิทานเรื่อง "เพื่อนแท้" ของอำมาจ เป็นสบาย

เมื่อดวงตะวันลอยเด่นอยู่เหนือขอบฟ้า ลมแสงที่สาดฉายมาก็ปลุกชีวิตทั้งหลายให้ตื่นขึ้น พร้อมกับความร่าเริงยินดี สัตว์ป่านา ๆ ชนิดเริ่มออกหากิน ผุงนกโบกโบายบิน ร่อนกลาหาเหยื่อ ทุกหนทุกแห่ง เต็มไปด้วยรอยยิ้มอันแจ่มใส

ติดกับเจ้าลูกหนีชาติการ ที่กำพร้าทั้งพ่อและแม่ กลับมีแต่ความเหงาหงอย เศร้าซึม เมื่อถึงเวลาที่จะต้องออกไปหาอาหารมาเลี้ยงยายผู้มีพระคุณ

"อ้ายขาเบ้เดินโซเซ อ้ายขาเกเหไปหันมา ฮา ๆ ๆ " นี่คือนเสียงตะโกนล้อเลียนของลูกเสือสายกับเพื่อนห้องตั้งขรม ยิ่งไปกว่านั้นในบางครั้ง ก็ยังถูกกลั่นแกล้งขำว้างปาอีกด้วย ทั้ง ๆ ที่มันไม่เคยสร้างความเดือดร้อนให้กับใครเลย

"ยายจำท่าไม้นั่งเป็นแบบนี้ " เสียงของเจ้าลูกหนีชาติการส่งพร้าพร้อมหยาดน้ำตาเออริน

"วันหนึ่งเมื่อเจ้ายังเล็ก ได้เกิดพายุพัดต้นไม้ใหญ่โค่นล้มลง กิ่งไม้ได้พัดมาโดนขาของเจ้า เจ้าเลยพิการตั้งแต่นั้นมา" ยายเล่าจบพร้อมกับดึงลูกหนีชาติการเข้ามากอดด้วยความสงสาร

"แล้วขาพิการของฉัน เป็นความเลวที่ใคร ๆ ต้องพากันเกลียดชังฉันด้วยหรือยาย"

"ความพิการมิใช่ความเลว แต่ความชั่วต่างหากที่เป็นความเลว จงอดทนและหมั่นทำความดีเข้าไว้ แม้วันนี้จะยังไม่มีการรักเจ้า แต่ยายนี่แหละที่รักเจ้าอยู่ทุกวัน" ยายปลอบโยน ลมร้อนเริ่มพัดผ่าน ใบไม้สีเขียวเริ่มเหี่ยวเฉา ผืนดินเริ่มแตกกระแหง น้ำแห้งขอด ปีนี้แล้งกว่าทุกปี สัตว์ขาดน้ำครั้งใหม่เริ่มขึ้นแล้ว

"ไฟไหม้ ๆ ๆ " เสียงตะโกนบอกข่าวร้ายดังก้องไปพร สัตว์ป่าทุกชนิดต่างหอบลูกจูงหลานหนีความตายกันโกลาหล รวมทั้งเจ้าลูกหนีชาติการกับยายเฒ่าของมันด้วย

"เพื่อน ๆ ข้าขาแพลง ช่วยพยุงเราไปด้วยเถิด" เจ้ากระต่ายอ่อนหวาน

"เพื่อน ๆ เราหมดแรง ช่วยอุ้มเราไปด้วยเถิด" เจ้าลิงวิงวอน

"กรุณาเถิดเพื่อนรัก เรากำลังป่วยไข้ ช่วยแบกเราไปด้วย" เจ้าหนูขอร้องต่อหน้าลูกเสือสาย

"ตัวใครตัวมันวิ้ย" เจ้าลูกเสือสายผู้มีร่างกายสมบูรณ์ ก็วิ่งแฉิ่งตามพ่อแม่ของมันไป

โดยทิ้งเพื่อนของมันไว้ข้างหลัง ส่วนเจ้าลูกหมึกพิการ แต่จิตใจกลับมีแต่ความสงสาร มันทั้งอึด
ทั้งแบก ทั้งพุง เพื่อนเกเรเหล่านั้น หนีภัยอย่างทุลักทุเล

โพล้โทมโหม่โหล่โหล้ง โกล้เข้ามาแล้ว เจ้าลูกหมึกพิการทั้งหนักแน่นหนัก ทั้งเหนียว
แสนเหนียว แต่มันก็กัดฟันทน จนกระทั่งพ่ายและเพื่อน ๆ มาถึงลัษาร มันโซซัดโซเซ ซบขึ้นฝั่ง
ตรงข้ามจนได้ ความเมื่อยล้าทำให้เจ้าลูกหมึกพิการเป็นลมหมดสติไปที่ริมฝั่งนั่นเอง

ตะวันแดงวันใหม่ ชับไล่ราตรีให้หนีไป เจ้าลูกหมึกพิการรู้สึกตัวอีกครั้ง ก็รู้สึกปวดร้าว
ไปทั่วร่าง ขณะที่มันลืมตาขึ้นมันก็พบกับความประหลาดใจ เพราะเจ้าหมึกพิการอยู่ใกล้ ๆ เจ้า
กระต่ายนวดเห็นอยู่ที่ขา เจ้าจึงส่งผลไม้ให้ ส่วนสัตว์ทั้งหลายต่างมองและสงสัยด้วย
ความอับจนต่อเจ้าลูกหมึกพิการ ซึ่งก็สงสัยได้ด้วยความสุขเช่นกัน เมื่อรู้ว่าผลของการทำความดีด้วย
การให้ความช่วยเหลือทุกชีวิตที่ประสบภัย คือหนทางของการสร้างความรักและสร้างเพื่อแท้ที่
คนปรารถนา

แผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนครั้งที่ 6

เรื่อง สังคมไทย

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้นักศึกษา

1. เข้าใจความหมายและโครงสร้างของสังคมไทย
2. อธิบายลักษณะของสังคมเมืองและสังคมชนบทได้

ความมุ่งหมาย นักศึกษาสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านต่อไปนี้ได้

เนื้อหา

1. บอกความหมายและโครงสร้างของสังคมไทยได้
2. บอกสาเหตุของปัญหาสังคมได้

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

1. เสนอแนะวิธีการจัดระบบขั้นตอนในการทำงานให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

การประยุกต์ใช้

1. ร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุที่ถึงสาเหตุของปัญหาสังคมว่ามีผลต่อท้องถิ่นของตนเองอย่างไร
2. ร่วมกันเสนอแนะวิธีจัดระบบขั้นตอนในการทำงาน

เนื้อหาวิชา

1. ความหมายและโครงสร้างของสังคมไทย
2. โครงสร้างสังคมไทย ประกอบด้วย สังคมชนบท สังคมเมือง

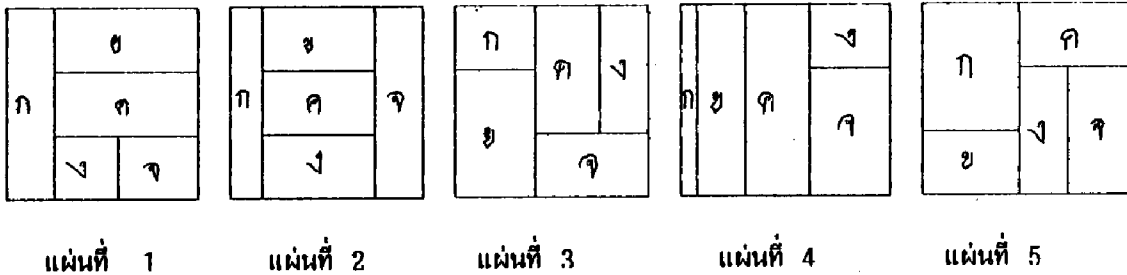
สังคมชนบท คือ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตนอกหัวเมืองออกไปตามไร่ นา สวน ป่า

และเขา

สังคมเมือง คือ กลุ่มคนที่อาศัยรวมกันอยู่อย่างหนาแน่น มีความเจริญ มีศูนย์กลางต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

สื่อการเรียน

1. กระจายภาพต่อรูปสี่เหลี่ยม ขนาด 6" X 6" ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

ด้านหน้าเป็นรูปภาพ ด้านหลังมีข้อความดังนี้

- รูปที่ 1 การขยายตัวของชุมชนชนบทเป็นชุมชนเมือง
 รูปที่ 2 การเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรม
 รูปที่ 3 การถ่ายทอดทางพันธุกรรมและการเลียนแบบบุคคลอื่น
 รูปที่ 4 กรรมพันธุ์และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อบุคลิกภาพ
 รูปที่ 5 ความขัดแย้งระหว่างกฎเกณฑ์กับความมุ่งหมายของบุคคล

2. ช่องสำหรับใส่ชิ้นส่วน

- ช่องที่ 1 ประกอบด้วยชิ้นส่วนอักษร ก
 ช่องที่ 2 ประกอบด้วยชิ้นส่วนอักษร ข
 ช่องที่ 3 ประกอบด้วยชิ้นส่วนอักษร ค
 ช่องที่ 4 ประกอบด้วยชิ้นส่วนอักษร ง
 ช่องที่ 5 ประกอบด้วยชิ้นส่วนอักษร จ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ชี้แนะให้นักเรียนทำกิจกรรม "เกมรวมใจ" เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิก โดยครูแจกชิ้นส่วนให้นักศึกษาคนละ 1 ชิ้น นักศึกษาจะต้องต่อชิ้นส่วนรูปหัวใจให้เข้ากันได้สนิท แล้วเขียนชื่อทั้งสองคนในกระดานนั้น แล้วส่งตัวแทนออกมาหนึ่งคนรับเอกสารที่ครูแจกให้

2. ชื่นชมปฏิบัติ

1. แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 7 คน
2. ครูให้นักศึกษาอ่านเอกสารที่แจกให้
3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาหนึ่งคนทำหน้าที่ส่งเหตุการณ์ รับใบส่งเหตุการณ์

และเขียนรายงานในใบส่งเหตุการณ์

4. ครูแจกซองสำหรับทำกิจกรรมให้นักศึกษาทุกกลุ่มและในแต่ละซองจะประกอบด้วยชิ้นส่วนที่จะต่อเป็นรูปสี่เหลี่ยม

5. ให้นักศึกษาเลือกผู้นำกลุ่มและเลขานุการกลุ่มเพื่ออ่านคำอธิบายในการทำกิจกรรมให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจ (เอกสารคำอธิบาย)

6. สมาชิกทุกคนร่วมกันทำกิจกรรม และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อความที่ปรากฏในรูปสี่เหลี่ยมและจุดบันทึกสรุปย่อ

7. ออกมารายงานหน้าชั้น โดยส่งตัวแทนออกมารายงานผลทุกกลุ่ม

3. ชั้นวิเคราะห์

1. ผู้ส่งเหตุการณ์รายงานข้อสังเกตที่เห็นในการทำกิจกรรม
2. ครูและนักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์โดยใช้คำถามต่อไปนี้

เนื้อหา

1. ตามความคิดเห็นของนักศึกษาโครงสร้างในสังคมไทยมีอะไรบ้าง
2. นักศึกษาคิดว่าลักษณะของสังคมชนบทและสังคมเมืองต่างกันอย่างไร

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

1. สมาชิกในกลุ่มของแต่ละกลุ่มปฏิบัติหน้าที่อย่างไรบ้าง
2. มีการวางแผนในการทำงานหรือไม่
3. ทำกิจกรรมเสร็จตามเวลาที่กำหนดให้หรือไม่

ด้านสรุปและประยุกต์หลักการ

1. พิจารณาได้ว่าท้องถิ่นมีปัญหาสังคมเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง
2. นำหลักการในการวางแผนมาใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ขั้นประเมินผล

เนื้อหา

1. การอภิปราย
2. ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

1. ปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกระหว่างการทำกิจกรรม
2. การร่วมมือกันแสดงความคิดเห็น

การประยุกต์ใช้

1. การอภิปรายร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน

เอกสารสำหรับผู้นำกลุ่มอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มทราบกติกา

คำอธิบาย

1. ให้นักศึกษาทุกคนพยายามต่อชิ้นส่วนที่ได้ไป (ห้ามพูดออกเสียง)
2. แต่ละรูปจะต้องประกอบด้วยชิ้นส่วนอักษร ก ข ค ง จ เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส จึงจะ

เป็นภาพที่สมบูรณ์

3. เมื่อต่อภาพเสร็จ ให้ทุกคนในกลุ่มลุกขึ้นยืนแล้วปรบมือพร้อม ๆ กัน
4. ให้พลิกดูหลังภาพจะมีข้อความปรากฏอยู่ ให้ช่วยกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เห็นเกี่ยวกับข้อความนั้นแล้วจดบันทึกไว้

5. ใช้เวลาในการทำกิจกรรม ไม่เกิน 30 นาที

ใบส่งเหตุการณ์

กลุ่มที่

ผู้ส่งเหตุการณ์

คำชี้แจง ให้ผู้ส่งเหตุการณ์ ส่งเหตุการณ์ทำงานของกลุ่มที่ตนรับผิดชอบ ดังนี้

1. บรรยายภาคีในการทำงานกลุ่ม เป็นอย่างไรตามความรู้สึกของท่าน

เคร่งเครียด

สนุกสนาน

ุ่นวาย

ไม่จริงจัง

2. ผู้ที่ผิดกฎ คือ

ปฏิบัติอย่างไร

3. ผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือ คือ

4. ผู้ที่กระตือรือร้นในการทำงานมากที่สุด คือ

5. ผู้ที่เอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมากที่สุด คือ

6. ผู้ที่พยายามผูกขาดในการพูดคนเดียว คือ

7. กลุ่มมีการวางแผนการปฏิบัติงานหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

แผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนครั้งที่ 7

เรื่อง ปัญหาสังคม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักศึกษาสามารถอธิบายถึงปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย

ความมุ่งหมาย

ด้านเนื้อหา นักศึกษาสามารถ

- อธิบายความหมายของคำว่า ปัญหาสังคม ได้
- ให้นิยามที่ต้องทำการศึกษา ปัญหาสังคม ได้
- ยกตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- สื่อความหมายให้ตรงกันได้
- ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ด้านการประยุกต์ใช้

- เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมได้
- เสนอแนะวิธีปรับปรุงวิธีดำเนินกิจการในกิจกรรมนี้ได้

เนื้อหาวิชา

ปัญหาสังคม หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของมนุษย์โดยส่วนรวม สมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมเห็นพ้องต้องกันว่าต้องหาทางหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว ปัญหาสังคมที่พบมากในสังคมไทย ได้แก่

- ปัญหาความยากจน
- ปัญหามลภาวะ เป็นพิษ
- ปัญหาการกดขี่แรงงาน
- ปัญหาประชากร

ฯลฯ

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชี้นำ

- ผู้นำกลุ่มอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ให้นักศึกษาฟัง (ข่าวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคม) แล้วให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าข่าวนั้นเกิดจากสาเหตุใด
- นักศึกษาช่วยกันอภิปรายว่าข่าวดังกล่าว ทำให้สังคมเดือดร้อนหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. ชี้นำปฏิบัติ

- แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 7 คน และให้มีผู้สังเกตการณ์ 1 คน
- กำหนดหัวข้อปัญหาสังคมและติดไว้บนกระดานดำ
- ให้แต่ละกลุ่มเลือกปัญหาสังคมได้ 1 เรื่อง
- สมาชิกของกลุ่มช่วยกันระดมพลังสมอง หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยสรุปเป็นข้อ ๆ

- ส่งตัวแทนของกลุ่มมานำเสนอกลุ่มใหญ่

3. ชี้นำวิเคราะห์

ด้านเนื้อหา

- อะไรเป็นสาเหตุของปัญหาสังคม
- แนวทางแก้ไขปัญหาสังคม

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ปฏิสัมพันธ์ในการทำงานกลุ่ม
- ความรับผิดชอบต่อความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม

4. ชี้นำสรุปและการประยุกต์ใช้

- มีวิธีการอย่างไรที่จะให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา
- ข้อเสนอแนะอะไรบ้างในการปรับปรุงการระดมพลังสมองในครั้งนี้

การประเมินผล

ด้านเนื้อหา

- จากการตอบคำถาม

- จากผลงานของนักศึกษา

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างงานกลุ่ม
- การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และการแสดงความคิดเห็น

การประยุกต์ใช้

- ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการระดมพลังสมอง
- แนวทางแก้ไขปัญหาสังคมของนักศึกษา

สื่อการเรียนรู้

อุปกรณ์ กระดาษบันทึกข้อความ กลุ่มละ 1 ชุด

กติกา ให้นักศึกษาทุกคนต้องแสดงความคิดเห็น โดยไม่ถือว่าความคิดเห็นนั้นถูกหรือผิดและ ไม่มีการวิจารณ์ความคิดเห็นดังกล่าวด้วย

บันทึกการสังเกตการณ์กลุ่มที่ _____

1. บรรยากาศในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างไร _____
2. ผู้ที่ทำผิดกติกา คือ _____
ทำอย่างไร _____
3. ผู้ไม่ให้ความร่วมมือ คือ _____
4. ผู้ที่ผูกขาดการพูดเพียงคนเดียว คือ _____
5. มีการวางแผนในการทำงานหรือไม่ _____
อย่างไร _____
6. ข้อเสนอแนะในการทำงาน คือ _____

แผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนครั้งที่ 8

เรื่อง ปัญหาสังคม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักศึกษาสามารถบอกปัญหาครอบครัวในสังคมไทยได้

ความมุ่งหมาย

ด้านเนื้อหา นักศึกษาสามารถ

- บอกสภาพปัญหาครอบครัวในสังคมไทยได้
- แสดงบทบาทสมมติได้

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- แก้ปัญหาร่วมกับผู้อื่นได้

ด้านการประยุกต์ใช้

- เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาครอบครัวได้
- เสนอแนะวิธีการปรับปรุงกระบวนการทำงานของกลุ่มได้

เนื้อหาวิชา

ปัญหาครอบครัวที่พบในสังคมไทย ได้แก่

- ปัญหาวัยรุ่น
- ปัญหาการหย่าร้าง
- ปัญหาคนชรา

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำ

- ผู้นำกลุ่มหาข่าว และภาพจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับปัญหาการหย่าร้างมาให้

นักศึกษาดู และอ่านวีดิทัศน์

- ถามนักศึกษาว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาครอบครัวหรือไม่ และปัญหาใน

ครอบครัวมีอะไรบ้าง

- ให้นักศึกษาบางคนเล่าปัญหาที่พบในครอบครัวของนักศึกษาเอง หรือ เป็นปัญหาที่พบในครอบครัวผู้อื่น

2. ขั้นปฏิบัติ

- แบ่ง นักศึกษาออกเป็นกลุ่ม และหาอาสาสมัครกลุ่มหนึ่งมาแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ความขมขื่นในครอบครัว

- เล่า เรื่องย่อให้อาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติฟัง แล้วให้กลุ่มปรึกษาหารือกัน เพื่อแบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนในกลุ่มได้แสดงบทบาทตามที่ตนเองถนัดและชอบ

- ให้นักศึกษาที่เหลือปรึกษาหารือกัน เพื่อทำงานดังต่อไปนี้

1. จัดบันทึกเรื่องราวที่อาสาสมัครแสดง
2. ตั้งชื่อเรื่อง
3. หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของเรื่อง
4. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น

3. ขั้นวิเคราะห์

ด้านเนื้อหา

- นักศึกษาคิดว่ากลุ่มอาสาสมัครกำลังประสบอะไร
- นักศึกษาคิดว่าคนในครอบครัวนี้กำลังเผชิญกับปัญหาอะไร
- คนในครอบครัวคนใดควรมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหามากที่สุด
- นักศึกษาคิดว่านอกจากปัญหานี้ครอบครัวของเรายังต้องพบปัญหาใดบ้าง

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- กลุ่มอาสาสมัครแบ่งงานกันได้เหมาะสมหรือไม่
- ในการทำงาน ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานหรือไม่
- ถ้ามีการแบ่งงานกันไม่เหมาะสมจะทำให้การทำงานเป็นอย่างไร
- มีปัญหาเกิดขึ้นในขณะการทำงานหรือไม่
- นักศึกษามีวิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ อย่างไร

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

- นักศึกษาคิดว่ามีวิธีการแก้ปัญหาครอบครัวอย่างไร
- นักศึกษามีวิธีการปรับปรุงการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร

การประเมินผล

ด้าน เนื้อหา

- จากการตอบคำถาม
- จากผลงานของนักศึกษา

ด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

- ปฏิสัมพันธ์ในการทำงานกลุ่ม
- การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และการแสดงความคิดเห็น

ด้านการประยุกต์ใช้

- ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาครอบครัว
- ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน

สื่อการเรียนรู้

บทบาทสมมติ เรื่อง ความขมขื่นในครอบครัว

เหตุการณ์ ครอบครัวของข้าราชการชั้นผู้น้อยครอบครัวหนึ่ง หัวหน้าครอบครัวชอบทะเลาะวิวาทต่อกันเสมอ เรื่องที่ทะเลาะกันส่วนมากก็เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับเงินที่ไม่พอใช้ในครอบครัว เพราะพ่อชอบดื่มเหล้าและเล่นการพนัน

วันนี้เป็นวันสิ้นเดือน พ่อและแม่ก็ทะเลาะกันเช่นเคย การทะเลาะถึงขั้นต่อกันและในที่สุดก็ตกลงจะหย่าร้างกัน

ให้นักศึกษาแสดงบทบาท ต่อไปนี้ให้สมจริงที่สุด

บทบาทที่ 1 สมมติให้เป็นคุณพ่อ ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวของครอบครัวนี้ คุณทำงานในหน่วยงานแห่งหนึ่ง ชอบดื่มเหล้าและเล่นการพนัน เมื่อเมาเหล้ากลับมาจะส่งเสียงดังเอะอะไววาย หาเรื่องด่าลูก และทะเลาะเบาะแว้งกับภรรยาตลอดจนทำลายข้าวของเสียหาย

บทบาทที่ 2 สมมติให้เป็นคุณแม่ของครอบครัวนี้ คุณทำงานเป็นแม่ค้าหาบเร่ขายอาหาร

เลี้ยงลูก ๆ คุณเป็นคนปากร้ายแต่ใจดี ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว
ทุกอย่างในขณะที่พ่อแม่ไม่เคยสนใจกับความ เป็นอยู่ของครอบครัวเลย

บทบาทที่ 3 สมมติให้เป็นลูกชายคนโตอายุประมาณ 20 ปี ไม่มีงานทำและกำลังร้อ่านเสพ
ยาเสพติด ที่มักจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พ่อ และแม่ ทะเลาะกัน เพราะแม่
มักจะทำใจและให้ท้ายคุณเสมอ เมื่อมีการทะเลาะกันครั้งใด คุณมักจะเข้า
ข้างมารดา

บทบาทที่ 4 สมมติให้คุณเป็นลูกชายคนรองกำลัง เรียนอยู่ชั้น ม. 4 โรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่ง
คุณต้องหาเงินมาเลี้ยงครอบครัวและเป็นค่าเล่าเรียน ด้วยการขายหนังสือพิมพ์
และขายพวงมาลัยในตอนหลังเลิกเรียน คุณมีความรู้สึกว่าคุณเองมีบมด้อยและ
น่าละอายที่เกิดมาจน

บทบาทที่ 5 สมมติให้คุณเป็นเพื่อนบ้านที่ชอบสอดรู้สอดเห็น และคอยซ้ำเติมด้วยคำพูดต่อ
ครอบครัวนี้เสมอ คุณชอบเอาเรื่องราวของครอบครัวนี้ไปพูดให้คนอื่น ๆ ฟัง และ
วันนี้คุณได้มายืนฟังครอบครัวนี้ทะเลาะกันอีก

แผนการสอนแบบปกติแผนการสอนครั้งที่ 1

เรื่อง มนุษย์กับสังคม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายสาเหตุที่ทำให้มนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคม
2. อธิบายความหมายของสังคมได้

เนื้อหาวิชา

สังคม หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมดินแดนหรือบริเวณเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ติดต่อกันเป็นระยะเวลาอันพอสมควร

ในสังคมไทยประชากรประมาณ 80 % อาศัยอยู่ในชนบทประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีรายได้ไม่แน่นอน ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มที่ต้องได้รับความช่วยเหลือมากที่สุด

ลำดับขั้นในการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

- ผู้นำกลุ่มทำการปรุมนิเทศน์ศึกษา เพื่อทำการแนะนำตน และวิธีดำเนินการจัดการเรียน การสอน
- ใช้กิจกรรมนำโดยให้นักศึกษาคูรูปภาพกลุ่มอาชีพต่าง ๆ จากสื่อการเรียน และให้นักศึกษาช่วยกันอภิปรายว่าในสังคมไทยมีอาชีพอะไรบ้าง และทำไมต้องมีการรวมกลุ่มกัน
- ผู้นำกลุ่มสรุปว่าทุกอาชีพมีส่วนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นการที่มนุษย์มาอยู่รวมกันนั้น หลายคนมีอาชีพที่ต่างกัน และทุกอาชีพทุกคนจะอยู่รวมกันได้อย่างมีความสุขถ้าไม่มีการเบียดเบียนกัน

2. กิจกรรมการสอน

- ผู้นำกลุ่มและนักศึกษาช่วยกันอภิปรายถึงสาเหตุของการมาอยู่รวมกันในสังคมของมนุษย์
- ผู้นำกลุ่มเล่าเรื่องของสังคมหนึ่งให้นักศึกษาฟัง และให้ช่วยกันคิดว่าในเรื่องดังกล่าวนี้ ใครที่ควรได้รับการช่วยเหลือมากที่สุด และเพราะเหตุใด

- ผู้นำกลุ่มเล่าเรื่อง "ที่นาของนางมา" ให้นักศึกษาฟัง

3. สรุป

- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่า เรื่องคารจะจบอย่างไร และใครควรได้รับความช่วยเหลือมากที่สุด
- ผู้นำกลุ่มและนักศึกษาช่วยกันให้ความหมายของสังคม

การประเมินผล

- จากการตอบคำถาม
- จากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

สื่อการเรียน

- ภาพกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น อาชีพเกษตรกรรม อาชีพรับราชการ อาชีพรับจ้าง
- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมหนึ่ง เรื่อง "ที่นาของนางมา"

เหตุการณ์ ที่บ้านกำนันแห่งหนึ่งที่ตำบล ดงสว่าง มีการโต้เถียงกันเพื่อแก้ไขปัญหาการเป็นเจ้าของที่ดิน ระหว่างนางมาและคุณนายละอ่อน โดยมีกำนันเป็นผู้ไกล่เกลี่ย มีเฝ้าโสเป็นผู้ที่อยู่ข้างนางมา และนางมาเชิญให้มาร่วมในการไกล่เกลี่ยครั้งนี้ด้วย มีชาวบ้านคือหิดจ้อยเป็นผู้รับฟังและคอยสอดแทรกแสดงความคิดเห็น ซึ่งบุคคลที่ร่วมในเหตุการณ์มีเบื้องหลังความเป็นมา ดังนี้

นางมา เป็นคนยากจนประจำหมู่บ้าน ตำบลดงสว่าง นางมามีที่นาอยู่ 20 ไร่ อยู่ติดกับถนนที่เชื่อมระหว่างหมู่บ้านกับจังหวัด ที่นาของนางมาดึงดูดใจคนหลายคน เพราะนอกจากจะอยู่ติดกับถนนใหญ่แล้ว ยังติดกับโรงงานทำแป้งมันอีกด้วย และมีผู้มาขอซื้อหลายราย แต่นางมาก็ไม่ยอมขาย มีอยู่คราวหนึ่งที่บุคคลในครอบครัวของนางเกิดล้มป่วยลง นางจึงไปยืมเงินคุณนายละอ่อน เศรษฐีใหญ่ประจำหมู่บ้าน โดยนำที่ดินไปขายฝากให้กับคุณนายละอ่อน เมื่อถึงกำหนดนัดหมาย นางไม่มีเงินชดเชย คุณนายละอ่อน จึงทำการยึดที่นาของนางมา โดยไปทำสิทธิในการครอบครองที่ดินกับทางอำเภอ

คุณนายละอ่อน เศรษฐีเงินกู้ ซึ่งมักเรียกเก็บดอกเบี้ยราคาแพง จากชาวบ้าน คุณนายเป็นคนใจบุญสุนทาน ซึ่งชาวบ้านทั่วไปก็รู้ว่านางชอบไปทำบุญที่วัดเสมอ และนอกจากนั้นนางยังทำบุญทอดกฐินที่วัดทุกปี บริจาคเงินให้วัดเป็นจำนวนมากเสมอ จนเป็นที่เกรงใจ

ของพระเมรุโดยทั่วไป วันนี้คุณนายได้เดินทาง ไปพ้องกำนันโต เรื่องที่นางมาไม่ยอมออก จากที่ ๆ นางยึดมาจากนางมา

กำนันโต เป็นเจ้าหน้าที่ทางการ ประจำหมู่บ้าน เขาเป็นคนที่เคร่งครัดต่อหน้าที่ เขาเคยช่วยเหลือคุณนายจะอื่นทุกเรื่องที่คุณนายมาขอความช่วยเหลือ เพราะคุณนายเคยออก ทุนซื้อโรงสีข้าวให้กำนันก่อน นอกจากนี้คุณนายจะอื่นยังเคยให้ความช่วยเหลือให้เขาได้รับ เลือกลงเป็นกำนันอีกด้วย เมื่อคุณนายมาฟ้อง เขาจึง ไปเรียกนางมา มา

เผ่าโส ผู้อาวุโสประจำหมู่บ้าน เป็นคนแก่ที่คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านให้ความนับถือว่า เป็นคนรักความยุติธรรม มีความเฉลียวฉลาด ซึ่งวันนี้นางมาได้เชิญเผ่าโส ไปที่บ้านกำนันด้วย ซึ่งเขาก็ไปด้วยความยินดีและเต็มใจ

ทิดจ้อย เป็นทิดที่สึกออกมาจากวัดมาแล้วหลายปี เป็นคนที่ชอบความสนุกสนานรื่นเริง ชอบดื่มเหล้าและเล่นการพนัน เขาชอบมาที่บ้านกำนันบ่อย ๆ เพราะที่บ้านกำนันมีการขาย เหล้า และบางทีก็มีวงไพ่อยู่ที่บ้านกำนันด้วย วันนี้เขามาที่บ้านกำนันเหมือนอย่างที่เคยมา เลย พบกับเหตุการณ์ดังกล่าว เขาจึงเกร่เข้าไปรับฟังด้วย

เหตุการณ์ในครั้งนี้ ควรจะจบลงอย่างไร ใครควรได้รับการช่วยเหลือมากที่สุด

แผนการสอนแบบปกติ

แผนการสอนครั้งที่ 2

เรื่อง วัฒนธรรม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของวัฒนธรรมได้
2. อธิบายถึงผลกระทบของวัฒนธรรมตะวันตกที่มีต่อสังคมไทย

เนื้อหาวิชา

วัฒนธรรม หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิต หรือวิธีการดำเนินชีวิต หรือแบบลักษณะของพฤติกรรมในสังคมที่สมาชิกในสังคมได้ประพฤติ ปฏิบัติถ่ายทอดสืบต่อกันมาตามแนวความคิดสร้างสรรค์ในเรื่อง เกี่ยวกับความเชื่อ ความรู้สึก สิ่งประดิษฐ์ เพื่อความเจริญงอกงาม

องค์ประกอบของวัฒนธรรม ประกอบด้วย มติ พิธีการ องค์การ และวัตถุ
ลักษณะของวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย

ลำดับขั้นในการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ
 - ให้นักศึกษาดูภาพวัฒนธรรมไทย และช่วยกันอภิปรายว่า วัฒนธรรมไทยในภาพเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง
 - เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการคงไว้ของวัฒนธรรมไทย
 - ผู้นำกลุ่มบรรยายถึงวิธีการรักษาวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่สืบไป
2. กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน
 - ผู้นำกลุ่มติดรูปภาพที่แสดงถึงวัฒนธรรมไทย หน้าห้องเรียน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง การแต่งการ ศิลธรรม การก่อสร้าง และอื่น ๆ
 - ผู้นำกลุ่มบรรยายให้นักศึกษาฟังว่า ภาพเหล่านั้นเป็นวัฒนธรรมประเภทใด ทางด้านใด เพราะเหตุใด
 - ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษายกตัวอย่าง วัฒนธรรมไทยอย่างอื่น ๆ นอกเหนือจากที่

ติดไว้หน้าห้องเรียน และให้นักศึกษาช่วยกันบอกว่า เป็นวัฒนธรรมประเภทใด

- ผู้นำกลุ่มบรรยายถึงผลกระทบของวัฒนธรรมตะวันตกที่มีต่อสังคมไทย
- ผู้นำกลุ่มและนักศึกษาช่วยกันให้ความหมายของคำว่า "วัฒนธรรม"
- ให้นักศึกษาช่วยกันอภิปรายถึงองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมไทย

3. สรุป

- ผู้นำกลุ่มสรุปองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรม
- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาเสนอแนะวิธีการที่จะรักษาวัฒนธรรมไทย
- ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด

การประเมินผล

- จากการตอบคำถาม
- จากการทำแบบฝึกหัด

สื่อการเรียน

- รูปภาพที่แสดงถึงวัฒนธรรมไทย เช่น การบวช การแต่งกาย ศิลธรรมและ

การก่อสร้าง

- จากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการอภิปราย
- จากการทำแบบฝึกหัด

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. วัฒนธรรม หมายถึงอะไร
2. องค์ประกอบของวัฒนธรรมมีอะไรบ้าง
3. ให้นักศึกษายกตัวอย่างสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมไทย
4. ให้นักศึกษาเสนอแนะวิธีการรักษาวัฒนธรรมไทย

แผนการสอนแบบปกติ

แผนการสอนครั้งที่ 3

เรื่อง โครงสร้างของสังคม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายองค์ประกอบของโครงสร้างสังคมได้
2. ให้ความหมายของโครงสร้างสังคมได้

เนื้อหาวิชา

โครงสร้างสังคม หมายถึง ส่วนประกอบที่ทำให้สังคมก่อรูปเข้าเป็นสังคม เป็นสิ่งที่
 คำจุนให้สังคมดำรงอยู่ได้ และต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

- คน หรือกลุ่มคนในสังคม
- สถาบันสังคม
- สถานภาพและบทบาทของบุคคลในสังคม

ลำดับขั้นในการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

- ให้นักศึกษาดูภาพบ้าน และช่วยกันอภิปรายว่าบ้านอยู่ได้อย่างไร ประกอบ

ด้วยโครงสร้างอะไรบ้าง

- เปรียบเทียบบ้านกับสังคมและให้นักศึกษาอภิปรายว่าโครงสร้างของสังคม

ประกอบด้วยอะไรบ้าง

2. กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

- ผู้นำกลุ่มถามนักศึกษาว่าบ้านและครอบครัว มีความหมายอย่างเดียวกันหรือไม่
- ผู้นำกลุ่มให้ความหมายของครอบครัวว่า "ครอบครัว หมายถึง ส่วนประ

กอบที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่ผูกพันกันด้วยการสมรส ผูกพันกันด้วยสายโลหิต รวมทั้งญาติและ
 คนอาศัย"

- ผู้นำกลุ่มบรรยายถึงความแตกต่างของครอบครัวไทยกับครอบครัวในสังคมอื่น ๆ

และลักษณะเด่นของครอบครัวไทย

- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาทุกคนวาดภาพสังคมตามความคิดของตนเอง จากอุปกรณ์

ที่ผู้นำกลุ่มแจกให้

3. สรุป

- ผู้นำกลุ่มสรุปความหมายของ โครงสร้างทางสังคม
- ผู้นำกลุ่มสรุปความหมายของสังคม จากการซักถามนักศึกษา
- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด

การประเมินผล

- จากการทำแบบฝึกหัด
- จากคำตอบคำถาม
- จากผลงานของนักศึกษา

สื่อการเรียนรู้

- ภาพบ้านทรงไทยแบบต่าง ๆ
- กระดาษวาดเขียนแผ่นเล็กสำหรับทุกคน
- สีเทียน

แบบฝึกหัด

1. สิ่งที่มาารวมกันเป็นสังคมมีอะไรบ้าง
2. โครงสร้างของสังคมหมายถึงอะไร
3. สังคมที่ดีควาเป็นสังคมเช่นไร

แผนการสอนแบบปกติแผนการสอนครั้งที่ 4

เรื่อง การจัดระเบียบทางสังคม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักศึกษาสามารถอธิบายกระบวนการจัดระเบียบทางสังคมได้
2. สามารถบอกค่านิยมที่นักศึกษายึดถือได้

เนื้อหาวิชา

การจัดระเบียบทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่ควบคุมให้สมาชิกในสังคมหนึ่ง ๆ ได้รู้จักสิทธิและหน้าที่ ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

องค์ประกอบของการจัดระเบียบทางสังคม

- ค่านิยม
- บรรทัดฐาน
- สถานภาพ
- บทบาท

ลำดับขั้นในการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

- ผู้นำกลุ่มนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการกล่าวถึง การช้บรรณาให้ถูกกฎจราจร ซึ่งเป็นระเบียบของสังคมที่ประชาชนยอมรับ

- ให้นักศึกษาช่วยกันอภิปรายว่า นอกจากกฎระเบียบของสังคมแล้วยังมีอะไร

อีกบ้าง

- ผู้นำกลุ่มบรรยายถึงความสำคัญในการจัดระเบียบสังคม

2. กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

- ผู้นำกลุ่มบรรยายถึงองค์ประกอบในการจัดระเบียบทางสังคม เช่น

" ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่บุคคลให้ความสนใจ บรรณาจะได้อัน บรรณาจะเป็น และสิ่งที่

บุคคลต้องปฏิบัติ"

"บรรทัดฐาน หมายถึง ระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ หรือรูปแบบพฤติกรรมที่สังคมได้วางไว้ เพื่อให้สมาชิกของสังคมยึดถือปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ"

บรรทัดฐานทางสังคม แบ่งออกเป็นวิถีประชา จารีตประเพณี และกฎหมาย

- ผู้นำกลุ่มบอกนักศึกษาว่าในครั้งนี้ จะให้นักศึกษาเล่นเกมต่อภาพ และกลุ่มใด ต่อเสร็จก่อนจะเป็นผู้ชนะ กลุ่มแพ้จะได้รับโทษ เดินเบ็ดำให้เพื่อน ๆ ในห้องดู

- ผู้นำกลุ่มแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม เพื่อเล่นเกมต่อภาพ

การเล่นเกม

- ผู้นำกลุ่มให้ตัวแทนของกลุ่มออกมาดูภาพ นอกห้องเรียน แล้วนำอุปกรณ์ไปแจก เพื่อน ๆ ในกลุ่ม

- ให้นักศึกษาทุกกลุ่มต่อภาพโดยไม่พูดคุยกัน แต่มีสิทธิถามตัวแทนของกลุ่มว่า ภาพนี้ ถูกต้องหรือไม่

- กลุ่มที่เสร็จก่อนและถูกต้อง เท่านั้น ที่จะเป็นผู้ชนะ และกลุ่มที่เสร็จทีหลังจะเป็น กลุ่มที่แพ้ และต้องออกมา เดินเบ็ดำให้เพื่อน ๆ ดู

- จากชิ้นส่วน ผู้นำกลุ่มถามนักศึกษาว่า ข้อความใดแสดงถึง ค่านิยม บรรทัดฐาน บทบาท สถานภาพ วิถีประชา และจารีตประเพณี

- ผู้นำกลุ่มชี้ให้นักศึกษา เห็นว่าสิ่ง เหล่านี้ เป็นการจ้ดระเบียบทางสังคม

3. สรุป

- ผู้นำกลุ่มและนักศึกษาช่วยกันสรุปการจัดระเบียบทางสังคมมีผลดี ผลเสียต่อ สังคมไทยอย่างไร

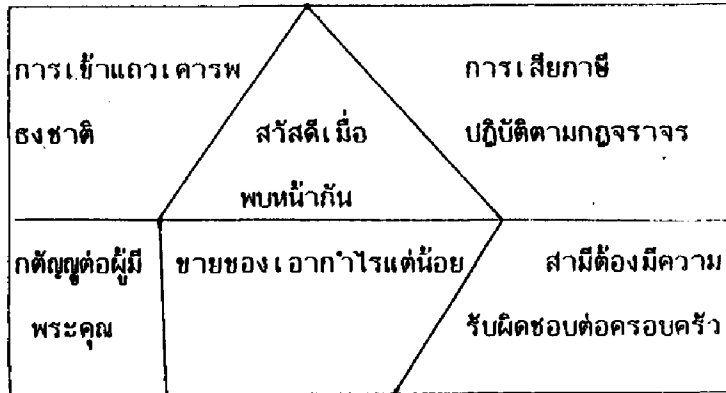
การประเมินผล

- จากการตอบคำถาม

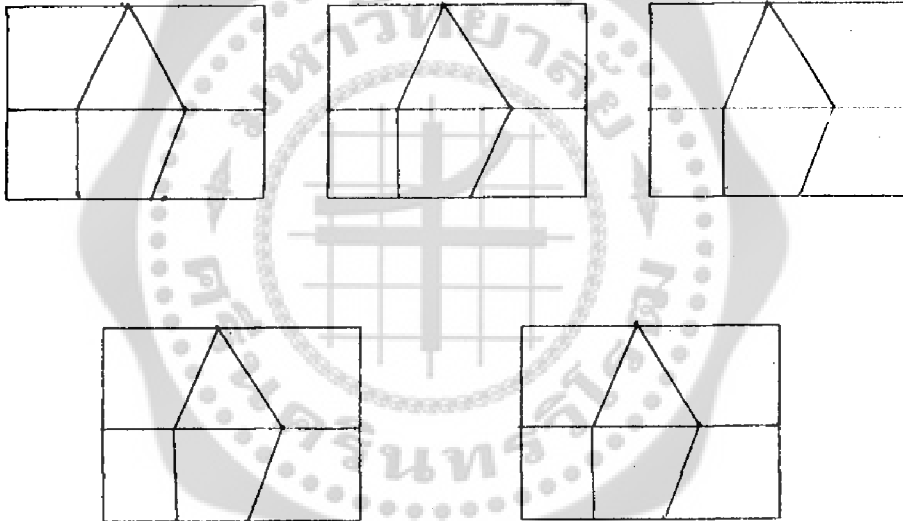
- จากการทမ်းแบบฝึกหัด

สื่อการเรียน

- เกมต่อภาพที่ให้นักศึกษาใช้ตัวแทนของกลุ่มดู

- ชิ้นส่วนสำหรับทุกคนในกลุ่ม โดยตัดตามรอยขีดในภาพ

แบบฝึกหัด

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. การจัดระเบียบทางสังคมหมายถึงอะไร
2. ระเบียบทางสังคมที่นักศึกษารู้จักมีอะไรบ้าง
3. จงอภิปรายถึงผลดีผลเสียของการจัดระเบียบทางสังคม
4. ระเบียบทางสังคมอย่างไรที่มีโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน
5. ระเบียบทางสังคมอย่างไรที่ไม่มีบทลงโทษ และผู้ฝ่าฝืนจะได้รับโทษอย่างไร

แผนการสอนแบบปกติ

แผนการสอนครั้งที่ 5

เรื่อง ค่านิยม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกค่านิยมที่นักศึกษาควรมีได้

เนื้อหาวิชา

ค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน ได้แก่

- การเสียสละ
- การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
- ความอดทนและความประหยัด
- ความซื่อสัตย์สุจริต
- ความมีระเบียบวินัย

ลำดับขั้นในการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

- ผู้นำกลุ่มเล่านิทานเรื่องเพื่อนแท้ ซึ่งมีเนื้อหาปลูกฝังค่านิยม การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ให้นักศึกษาฟัง

- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาอภิปราย ว่านิทานเรื่องนี้สอนให้คนมีความเชื่ออย่างไร
- ผู้นำกลุ่มและนักศึกษาช่วยกันสรุปว่าค่านิยมที่ควรปลูกฝังมีอะไรบ้าง

2. กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

- ผู้นำกลุ่มติดบัตรคำบนกระดานดำที่แสดงถึงค่านิยมที่ควรปลูกฝัง เช่น หัวดีได้ดี หัวชั่วได้ชั่ว ชื่อกินไม่หมดคดกินไม่นาน เป็นต้น

- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาช่วยกันอภิปราย ว่าค่านิยมต่าง ๆ เหล่านี้ นักศึกษามีหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาเลือกเอาคำใดคำหนึ่งมาตั้งนิทานเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามค่านิยมตามบัตรคำดังกล่าว

- ให้นักศึกษาทุกคนทำในเวลา 20 นาที
- ให้นักศึกษานำผลงานมาส่งผู้นำกลุ่ม

3. สรุป

- ให้นักศึกษาคิดหาวิธีการที่จะปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้

การประเมินผล

- จากการตอบคำถาม
- จากผลงานของนักศึกษา

สื่อการเรียนรู้

- บัตรคำ เช่น ชื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว รักดีห้ามจู้ รักชั่วห้ามเสว เป็นต้น
- นิทานเรื่อง เพื่อนแท้ ของ อำนาจ เย็นสบาย
- กระดาษบันทึกสำหรับทุก ๆ คน

นิทานเรื่อง "เพื่อนแท้" ของอำนาจ เย็นสบาย

เมื่อดวงตะวันลอยเด่นอยู่เหนือขอบฟ้า ลมแสงที่สาดฉายมาก็ปลุกชีวิตทั้งหลายให้ตื่นขึ้น พร้อมกับความร่าเริงยินดี สัตว์ป่านา ๆ ชนิดเริ่มออกหากิน ผุงนกโบกโบยบิน ร่อนกลาหาเหยื่อ ทุกหนทุกแห่ง เต็มไปด้วยรอยยิ้มอันแจ่มใส

ผิดกับเจ้าลูกหมีชาติการ ที่กำพร้าทั้งพ่อและแม่ กลับมีแต่ความเหงาหงอย เศร้าซึม เมื่อถึงเวลาที่จะต้องออกไปหาอาหารมาเลี้ยงยายผู้มีพระคุณ

"อ้ายขา เบ้เดินโซเซ อ้ายขา เกหนไปหันมา ฮา ๆ ๆ " นี่คือเสียงตะโกนล้อเลียนของลูกเสือลายกับเพื่อนพ้องตั้งขรม ยิ่งไปกว่านั้นในบางครั้ง ก็ยังถูกกลั่นแกล้งขำขำอีกด้วย ทั้ง ๆ ที่มันไม่เคยสร้างความเดือดร้อนให้กับใครเลย

"ยายจำทำไมฉันถึง เป็นแบบนี้ " เสียงของ เจ้าลูกหมีชาติการ สิ้นพร่าพร้อมหยาดน้ำตาเออริน

"วันหนึ่ง เมื่อ เจ้ายัง เล็ก ได้เกิดพายุพัดต้นไม้ใหญ่โค่นล้มลง กิ่งไม้ได้พาดมาโดนขาของเจ้า เจ้าเลยพิการตั้งแต่นั้นมา" ยายเล่าจบพร้อมกับดึงลูกหมีชาติการเข้ามากอดด้วย

ความสงสาร

"แล้วซาพิการของฉัน เป็นความเลวที่ใคร ๆ ต้องพากันเกลียดชังฉันด้วยหรือยาย"

"ความพิการมิใช่ความเลว แต่ความชั่วต่างหากที่เป็นความเลว จงอดทนและหมั่นทำ
ความดีเข้าไว้ แม้วันนี้จะยังไม่มีการรักเจ้า แต่ยายนี่แหละที่รักเจ้าอยู่ทุกวัน" ยายปลอบโยน
ลมร้อนเริ่มพัดผ่าน ใบไม้สีเขียวเริ่มเขียวเฉา ผืนดินเริ่มแตกกระแหง น้ำแห้งขอด
ปีนี้แล้งกว่าทุกปี สัตว์ตายครั้งใหม่ เริ่มขึ้นแล้ว

"ไฟไหม้ ๆ ๆ" เสียงตะโกนบอกข่าวร้ายดังก้อง ไพร สัตว์ป่าทุกชนิดต่างหอบลูก
จูงหลานหนีความตายกันโกลาหล รวมทั้งเจ้าลูกหนีซาพิการกับยายเฒ่าของมันด้วย

"เพื่อน ๆ ข้าซาแพง ช่วยพยุงเราไปด้วยเถิด" เจ้ากระต่ายอ้อมวอน

"เพื่อน ๆ เรานมดแรง ช่วยอุ้มเราไปด้วยเถิด" เจ้าลิงริงวอน

"กรุณาเกิดเพื่อนรัก เรากำลังป่วยไข้ ช่วยแบกเราไปด้วย" เจ้าหมูขอร้องต่อหน้าลูก

เสื่อลาย

"ตัวใครตัวมันไว้" เจ้าลูกเสื่อลายผู้สร้างกายสมบุรณ์ ก็วิ่งแฉ่งตามพ่อแม่ของมันไป

โดยทิ้งเพื่อนของมันไว้ข้างหลัง ส่วนเจ้าลูกหนีซาพิการ แต่จิตใจกลับมีแต่ความสงสาร มันทั้งอุ้ม
ทั้งแบก ทั้งพยุง เพื่อนเกเรเหล่านั้น หนีภัยอย่างทุลักทุเล

ไฟป่าไหม้ไหม้ไล่หลัง ไกลเข้ามาแล้ว เจ้าลูกหนีซาพิการทั้งหนักแน่นหนัก ทั้งเหนื่อย
แสนเหนื่อย แต่มันก็กัดฟันทน จนกระทั่งพยายายและเพื่อน ๆ มาถึงลำธาร มันโช่ชืดโช่เซป็นชิ้นผิ๊ง
ตรงข้ามจนได้ ความเมื่อยล้าทำให้ เจ้าลูกหนีซาพิการเป็นลมหมดสติไปที่ริมฝั่งนั่นเอง

ตะวันแฉ่งวันใหม่ ชับไล่ราตรีให้หนีไป เจ้าลูกหนีซาพิการรู้สึกตัวอีกครั้ง ก็รู้สึกปวดร้าว
ไปทั่วร่าง ขณะที่มันลืมตาขึ้นมันก็พบกับความประหลาดใจ เพราะเจ้าหมูโอบกอดอยู่ใกล้ ๆ เจ้า
กระต่ายนวดที่นอนอยู่ข้าง ๆ เจ้าลิงส่งผลไม้ให้ ส่วนสัตว์ทั้งหลายต่างมองและสงสัยมิได้ ด้วยความ
อบอุ่นต่อเจ้าลูกหนีซาพิการ ซึ่งก็สงสัยมิได้ด้วยความสุขเช่นกัน เมื่อรู้ว่าผลของการทำความดีด้วยการ
การให้ความช่วยเหลือทุกชีวิตที่ประสบภัย คือหนทางของการสร้างความรักและสร้างเพื่อเป็นที่
ตนปรารถนา

แผนการสอนแบบปกติ

แผนการสอนครั้งที่ 6

เรื่อง สังคมไทย

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษา

1. เข้าใจความหมายและโครงสร้างของสังคมไทย
2. อธิบายลักษณะของสังคมเมืองและสังคมชนบทได้

เนื้อหาวิชา

1. ความหมายและโครงสร้างของสังคมไทย
2. โครงสร้างของสังคมชนบท ประกอบด้วยสังคมชนบทและสังคมเมือง

สังคมชนบท คือ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตนอกหัวเมืองออกไป ตามไร่ นา สวน ป่า

และเขา

สังคมเมือง คือ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่รวมกันอย่างหนาแน่นมีความเจริญ มีศูนย์กลาง

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม

ลำดับขั้นในการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

1.1 ใช้กิจกรรมนำ โดยให้นักศึกษาได้ดูรูปภาพสื่อการเรียน และให้นักศึกษาช่วยกันคิดว่า สังคมในภาพ เป็นสังคมเช่นไร และมีลักษณะแตกต่างกับสังคมที่นักศึกษารู้จัก เช่นไร

1.2 ช่วยกันอภิปรายลักษณะต่าง ๆ ของสังคมเมืองและสังคมชนบท

1.3 ผู้นำกลุ่มสรุปลักษณะของสังคมชนบทและสังคมเมือง

2. ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

2.1 ผู้นำกลุ่มบรรยายถึงความหมายและโครงสร้างของสังคมไทย ผลดีและผลเสียของสังคมชนบทและสังคมเมือง

2.2 ผู้นำกลุ่มให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นว่า มีวิธีป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาของการเป็นสังคมเมืองได้อย่างไร

2.3 ผู้นำกลุ่มสรุปถึง โครงสร้างสังคมไทย และผลดี ผลเสียของการเป็นสังคมเมือง และการเป็นสังคมชนบท

การประเมินผล

1. ภาพสังคมชนบท และภาพสังคมเมือง
2. ภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง
3. แบบฝึกหัด

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. สังคมเมืองและสังคมชนบทต่างกันอย่างไร
2. ผลดี และผลเสียของสังคมเมืองและสังคมเมือง มีอย่างไร จงวิเคราะห์

แผนการสอนแบบปกติแผนการสอนครั้งที่ 7

เรื่อง ปัญหาสังคม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักศึกษาสามารถอธิบายถึง ปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย
2. ยกตัวอย่างปัญหาสังคมที่พบในสังคมไทยได้

เนื้อหาวิชา

ปัญหาสังคม หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของมนุษย์โดยส่วนรวม ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมเห็นพ้องต้องกันว่าควรหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว และปัญหาสังคมที่พบบ่อยในสังคมไทย ได้แก่

- ปัญหาความยากจน
- ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ
- ปัญหาประชากร
- ปัญหาสุขภาพอนามัย
- ปัญหาการจราจร

ฯลฯ

ลำดับขั้นในการสอน1. ขั้นสร้างความสนใจ

- ผู้นำกลุ่ม เสนอภาพปัญหาสังคมให้นักศึกษาดูภาพ เหล่านั้นว่าเป็นปัญหาสังคมหรือไม่

เพราะเหตุใด

- ช่วยกันอภิปรายถึงปัญหาสังคมในสังคมไทย
- ผู้นำกลุ่มสรุปปัญหาสังคมที่พบในสังคมไทยแล้วติดลงบนกระดานดำ

2. กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

- ผู้นำกลุ่มบรรยายความหมายของปัญหาสังคม
- ผู้นำกลุ่มแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม เพื่อทำการอภิปรายกลุ่ม

- ให้แต่ละกลุ่มเลือกปัญหาบนกระดานดำแล้วช่วยกันคิดถึงสาเหตุและวิธีการแก้ไข

3. สรุป

- ผู้นำกลุ่มสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

การประเมินผล

- จากการตอบคำถาม
- จากผลงานของนักศึกษา
- จากการทำแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้

- ภาพปัญหาสังคม เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหายาเสพติด
- แบบฝึกหัด

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ปัญหาสังคม หมายความว่าอย่างไร
2. ปัญหาที่สังคมไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบันมีอะไรบ้าง
3. จงอภิปรายถึงสาเหตุ และวิธีการแก้ไขปัญหาสังคมไทย ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง

แผนการสอนแบบปกติ

แผนการสอนครั้งที่ 8

เรื่อง ปัญหาครอบครัว

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักศึกษาสามารถบอกปัญหาครอบครัวที่พบในสังคมไทยได้

เนื้อหาวิชา

ปัญหาครอบครัวที่พบบ่อยในสังคมไทย ได้แก่

- ปัญหาวัยรุ่น
- ปัญหาการหย่าร้าง
- ปัญหาคนชรา

ฯลฯ

ลำดับขั้นในการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

- ผู้นำกลุ่มนำเสนอภาพครอบครัวที่เป็นสุข แล้วให้นักศึกษาช่วยกันอภิปรายถึงสิ่งที่จะทำให้ครอบครัวหมดความสุขได้
- ผู้นำกลุ่มถามนักศึกษ่ว่า ปัญหาครอบครัวที่พบมีอะไรบ้าง และให้นักศึกษาบางคนเล่าประสบการณ์ปัญหาครอบครัวที่พบให้เพื่อน ๆ ฟัง

2. ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

- ผู้นำกลุ่มและนักศึกษาช่วยกันอภิปรายถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาครอบครัว
- ขออาสาสมัคร 5 คน เพื่อแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ความขมขื่นของครอบครัว"
- ให้นักศึกษาที่เหลือปรึกษาหารือเพื่อหาทางแก้ปัญหาดังต่อไปนี้

1. ตั้งชื่อเรื่องพร้อมทั้งเหตุผลของการตั้งชื่อเรื่องดังกล่าว
2. สรุปเรื่องย่อที่อาสาสมัครแสดง
3. หาแนวทางและวิธีการแก้ไข
4. นำเสนอผลงานต่อผู้นำกลุ่ม

3. สรุป

- ผู้นำกลุ่มและนักศึกษาช่วยกันอภิปรายถึงแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาครอบครัว

โดยทั่วไป

การประเมินผล

- จากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็น
- จากผลงานของนักศึกษา

สื่อการเรียนรู้

- ภาพครอบครัว เป็นสุข
- บทบาทสมมติ เรื่อง ครอบครัวขมขื่น

เหตุการณ์ ครอบครัวของข้าราชการชั้นผู้น้อยครอบครัวหนึ่ง หัวหน้าครอบครัวชอบทะเลาะวิวาท ตบตีกันเสมอ เรื่องที่ทะเลาะกันส่วนมากก็เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับเงินที่ไม่พอใช้ในครอบครัว เพราะพ่อชอบดื่มเหล้าและเล่นการพนัน และในวันนี้ก็เช่นกัน เป็นวันสิ้นเดือน พ่อและแม่ก็ทะเลาะกันเช่นเคย การทะเลาะถึงขั้นตบตีกัน และในที่สุดก็ตกลงจะหย่าร้างกัน

ให้นักศึกษาสวมบทบาทต่อไปนี้ให้สมจริงที่สุด

บทบาทที่ 1 สมมติให้นักศึกษาแสดงเป็นพ่อ ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว คุณทำงานในหน่วยงานแห่ง ชอบดื่มเหล้าและเล่นการพนัน เมื่อเมาเหล้ากลับบ้านจะส่งเสียงดัง เอะอะโวยวาย หาเรื่องด่าลูก ๆ และทะเลาะกับภรรยา ตลอดจนทำลายข้าวของเสียหาย

บทบาทที่ 2 สมมติให้นักศึกษาแสดงเป็นแม่ของครอบครัวนี้ คุณทำงานเป็นแม่ค้าหาบเร่ขายอาหารเลี้ยงลูก ๆ คุณเป็นคนปากร้ายแต่ใจดีคุณต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัวทุกอย่าง ในขณะที่พ่อไม่เคยสนใจกับความเป็นอยู่ในครอบครัวเลย

บทบาทที่ 3 สมมติให้นักศึกษาแสดงเป็นลูกชายคนโต อายุประมาณ 20 ปี ไม่มีงานทำ และกำลังร้อ่านสพยาเสพติด คุณมักจะเป็นสาเหตุของการทะเลาะวิวาท เพราะแม่มักจะตามใจและให้ท้ายคุณเสมอ และเมื่อมีการทะเลาะกันในครั้งใด คุณมักจะเข้าข้างมารดาเสมอ

บทบาทที่ 4 สมมติให้นักศึกษาแสดงเป็นลูกชายคนรอง กำลังเรียนอยู่ชั้น ม. 1 โรงเรียนรัฐบาล แห่งหนึ่ง คุณต้องหาเงินมาช่วยครอบครัวและเป็นค่าเล่าเรียนด้วยการขายหนังสือพิมพ์และขายพวงมาลัยในตอนเลิกเรียน คุณมีความรู้สึกว่าคุณเองมีบมด้อยและน่า

ละอายที่เกิดมาจน

บทบาทที่ 5 สมมติให้นักศึกษาแสดง เป็นเพื่อนบ้านของครอบครัวนี้ ที่ชอบสอดรู้สอดเห็น และคอยซ้ำเติมด้วยคำพูดต่อครอบครัวนี้เสมอ คุณชอบเอาเรื่องราวของครอบครัวนี้ไปพูดให้คนอื่น ๆ ฟัง และในวันนี้คุณได้มายืนฟังครอบครัวนี้ทะเลาะกันอีก

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล นายชูป เดชเพชร.
 ที่อยู่ปัจจุบัน 130 ถนนศรีปราชญ์ ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี
 จังหวัดลพบุรี 15000

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2520 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
 พ.ศ. 2523 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ช่างยนต์) วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
 พ.ศ. 2530 ค.บ. (บริหารโรงเรียน) วิทยาลัยครูเทพสตรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
 พ.ศ. 2536 กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

สถานที่ทำงานปัจจุบัน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี ถนนนารายณ์มหาราช
 อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000